

דין הבדיקות של ז' נקיים ביושבת על דם חימוד

מחלוקת הראשונים בדין הבדיקות של יושבת ז' נקיים על דם חימוד - וד' שיטות יש בזה בראשונים:

דעת הראב"ד - (בעלי הנפש שער הספירה) והרמב"ן (הל' נדה פ"ג ה"ב) שאינה צריכה בדיקת הפסק טהרה כיון שאין ראיית חימוד אלא ראייה אינה צריכה בדיקת הפסק טהרה אבל בדיקת ז' נקיים צריכה.

דעת הרשב"א - (תוה"ב ב"ז ש"ב, ובחי' נדה ס"ו ד"ה אמר רבא) דאינה צריכה לא בדיקת הפס"ט ולא בדיקת ז' נקיים, ומה שאמרו שבעה נקיים היינו נקיים מהרגשת דם.

דעת הרא"ה - (בדק הבית ב"ז ש"ב) צריכה בדיקות בין בהפס"ט ובין בז' נקיים.

דעת הרא"ש - אינה צריכה בדיקת הפס"ט אבל צריכה בדיקת ז' נקיים ולכתחילה צריכה בדיקה כל יום מהז' נקיים. (ודעת הב"ח ס"ג שגם הרמב"ן מודה שלכתחילה צריכה לבדוק בכל יום מהשבעה כמו לדעת הרא"ש).

ביאור שיטת הרא"ש - הקשה בחי' החת"ס ממנ"פ אם מהני בדיקה לדם חימוד א"כ גם ביום התביעה תועיל בדיקתה ואם בדקה ולא מצאה כלום מותרת מיד וכדברי הראב"ה ואם לא מהני בדיקה לדם חימוד משום דחוששים שמא נאבד מה מועיל שתבדוק במשך ז' נקיים, עיין בפרישה סק"ג מה שכתב ליישב, ע"ע בלחור"ש (סק"ו) ב' תירוצים, ועי' בשבט הלוי (ח"ב סי' צא).

המנהג בזמנינו - נהגו בזמנינו שלא להתראות עם החתן ז' או יד' יום קודם הנישואין, ולכאורה הטעם למנהג זה דחוששין דיש חימוד מראיית החתן, אמנם עיין בחת"ס (הוב"ד בפת"ש סק"א) דנחלקו האחרונים בדין אשה שדברו בה להינשא לאיש שלא ראתה מעולם ונתפייסה אם יש לחוש שמא עיקר החימוד יתעורר על ידי ראייתו בפעם הראשונה ואין ספירת הימים שלפני זה מועילה דעת מהר"ם א"ש (אמרי אש סי' יז והוא השואל בשו"ת חתם סופר סי' קפד) שיש להחמיר בזה וכן הסכים בלחם ושמלה (סק"א), אבל בשו"ת חתם סופר שם האריך להביא ראיות להקל, ובשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' קיא אות ה) כתב שאפילו לדעת המחמירים אם ראתה תמונתו לפני זה ויודעת מהותו לגמרי אין מקום להחמיר.

שיטות הראשונים בדין סמיכות הספירה לנישואין

דעת הרא"ה בדק הבית (ב"ז ש"ב) והמאירי כתובות ב. שאין הספירה מועלת אלא לאחר הקידושין, והבית יוסף הביא דעת הראב"ה, דסובר דחשש חימוד הוי דוקא אחר קידושין אולם אי"ז דוקא כשנושאה מיד.

דעת הרשב"א (נדה סו ד"ה ממעשה תוה"ב ב"ז ש"ב) והריטב"א (סו ד"ה אמר) והר"ן (שבועות ד ד"ה תבעוה) שאפשר למנות את הנקיים משעה שמכניס את צרכי החופה כגון שמטילים את השעורים לחבית לעשות שכר אבל קודם לכן אינו מועיל.

דעת הרשב"ם הו"ד במרדכי (שבועות פ"ב רמז תשמ) ובהגהות מיימוניות (איסורי ביאה פ"א אות ה), ובתוספות (יומא יח ד"ה והאמר), ובאו"ז, שצריכה לספור דוקא שבעת הימים הסמוכים לבעילת מצוה מפני שבימים אלו יש לחשוש שמא ראתה דם מחמת חימוד אבל אם ספרה קודם לכן אינו מועיל לה ואסורה לבעלה עד שתשמור שנית שבעה נקיים שיש לחוש שמא ביום שלפני חופה ראתה דם מחמת חימוד תאוות בעלה, וכן נראה דעת הרא"ש.

בדעת הטור - יש להעיר בדעת הטור דבסעיף א' סתם כהרא"ש ואילו בסעיף ב' הביא רק דעת הרשב"א וצ"ע
דהנה לדעת הרא"ש לא מהני שתספור ז' נקיים מזמן שמכינין צרכי סעודה דהא כל שמתקרבת לבעילת מצוה
חומדת טפי וחיישינן שמא תראה וא"כ היאך פסק כהרשב"א דמהני ז' נקיים משעה שמכינים צרכי חופה.

בדיקות אחר הנישואין - הרמ"א כתב ואם לא תיבעל במוצ"ש יש לה לבדוק עצמה בכל יום עד בעילת מצוה,
ובחוות דעת כתב שאחר החופה אף על פי שעדיין לא נבעלה אינה צריכה לבדוק עצמה, וכן מפורש בלקט יושר
(עמ' כא ענין א) שלאחר החופה אינה צריכה בדיקה אף על פי שלא בעל, אמנם דעת המהריק"ש להצריכה בדיקה
כל עוד שלא נבעלה אפילו נשאת וכן הביא הב"י בשם ההגהות מיימוני' והדרכ"מ בשם התוס' יומא יח (ד"ה
והאמר), וכן דייקו בפרדס רימונים (מ"ז סק"ה) ובמי נדה (קונטרס אחרון מהדו"ק ד"ה ודרך אגב) ובלחם ושמלה
(סק"ט) בדעת הרמ"א.

דין דחיית הנישואין

מחלוקת הפוסקים בדחו הנישואין והמשיכה לספור ז' נקיים - המהר"ם מרוטנבורג (שו"ת ד"ל סי' קטו הו"ד
במרדכי שבועות פ"ב רמז תשמ) דייק מדברי הרשב"ם שאם דחו את הנישואין מאיזו סיבה צריכה לחזור ולישב
שבעה נקיים אחר שיתפשו, וכתב בשו"ת מהרי"ק (שורש קנט ענף ב הו"ד בב"י ד"ה כתב המרדכי) שנחלקו
בעלי תריסין אם הלכה זו הוא דוקא באופן שהניחה מלספור מחמת דחיית הנישואין, או שאפילו באופן שלא
הניחה מלספור ולבדוק מכל מקום כיון שנדחו הנישואין צריכה לספור מחדש לאחר שקבעו מחדש את הנישואין,
והמהרי"ק הכריע כדברי המחמירים, וכן פסק הרמ"א, אולם בשו"ת משאת בנימין (סי' מ"ב) חלק על המהרי"ק
וכתב שאם המשיכה הכלה לבדוק עצמה בכל יום גילתה דעתה שלא הסיחה דעתה מן הנישואין ומ"מ כתב שיש
להחמיר כדעת המהרי"ק והרמ"א.

מחלוקת האחרונים בטעם שצריכה לחזור ולישב ז' נקיים - הב"ח וש"ך (סק"ו) כ' דמכיון שדחו את הנישואין
בלא לקבוע מועד חדש לכן אינה סומכת כל כך שתנשא ויש חשש שאינה בודקת יפה ואינה נותנת דעתה אם
ראתה דם בהרגשה, אבל במשאת בנימין (מ"ב) וחוות דעת (סק"ו) כתבו דמכיון שכשהתפשו וקבעו מועד חדש
יש חשש לחימוד חדש.

דחו את הנישואין וקבעו מיד מועד חדש לנישואין - שיטת הלבוש (סק"ג) דצריכה לישב ז' נקיים מחדש כיון
שהסיחה דעתה מזמן הראשון חוזר החימוד להתעורר פעם שנית סמוך לזמן האחרון אמנם דעת הב"ח הש"ך
והט"ז כתבו דא"צ עוד ז' נקיים, וכ' בתשובת הב"ח ומהריט"ץ הובא בפת"ש (סק"ו) דה"ה אם נתרצו באותו היום,
ובחור"ד (פת"ש ו') כ' שאם נדחו הנישואין לזמן רחוק צריכה ז"נ מחדש.

נדחו הנישואין מחמת אונס - דעת המשאת בנימין בש"ך (סק"ז) והתורת השלמים (סק"ה) דכלה שספרה ז'
נקיים לנישואין והודיע החתן שנאנס בדרך הכלה אינה צריכה ז' נקיים, ודעת הט"ז דצריכה ז' נקיים מחדש דכיון
שלא בא ליום המוגבל ודאי מסופקת בדעתה דכל הדרכים בחזקת סכנה.

נדחו או ביטלו הנישואין על ידי צד אחד בלבד - דעת הט"ז (סק"ו) לחם ושמלה וחוות דעת כשנדחו או ביטלו
הנישואין על ידי צד אחד בלבד בין אם הביטול היה מצד החתן ובין אם היה מצד הכלה כל זמן שהצד השני
רודף אחריו לקיים הנישואין אינה צריכה לספור ז' נקיים שנית, ודעת הערוך השולחן (סק"ג) כשנדחו או ביטלו
הנישואין על ידי צד אחד בלבד אם הביטול היה מצד החתן וצד הכלה רודפים אחריו לרצותו עד שהתרצה אף
שהמשא ומתן נמשך יומיים אינה צריכה לספור ז' נקיים שנית משום שהכלה סומכת שיתרצה בסופו של דבר
אבל אם הביטול היה מצד הכלה וגמרה בלבה לבטל השידוך אף שצד החתן רודפים אחריה וחזרה ונתרצתה
צריכה לספור ז' נקיים שנית משום שנחשב חימוד חדש.

[לעיל טו. וס"א]
 [פסחים דף קצ"ב]
 שבת ס"ו מ"ק ה'
 י"ן ע"ה. סוטה ל"ב
 [פסד"א רמב"ם ע"ז]
 גמרא רמב"ם
 וזמרי גמרא פ' אין
 ידיו גמ"ר דף ק"ד ס"ה
 [לעיל כ"ה]
 (א) גמרא כ"ה
 כ"ה (ז) יבמות
 (ח) יבמות לו: יומא
 (ט) יבמות סד: ג'
 (י) ע"ה ד"ס ת'
 (כ) ספר חרדים ס"י קסב.
 ההדושים ס"י קסב.

גמ' דרוזת סלקה
 נילת. י"ב פ"ה
 דלשתיאז"ב ר' יהודה רואה דס' א"ל
 נ' שמדומיה רואות
 נגמס נגמס
 נליך נקולות
 נ' רואה לבי ונעני לבי
 נהנה קודם שממס
 נ' צעוד שלג יראו
 נ' : (3) ש' אמתיא לך
 נ' אסורא ואת
 ש' איסוקא
 נ' י' ר' חביבא אמר
 נ' : (7) ר' י' ר' לבי
 נ' : (7) חזא חזא לדי
 נ' : (7) נ' : (7)

א"ל אמינא דך
סורא. עיין בראשין
שכ"ג שהיה לו גי'
רמ כאלן: שם לבריה
רב חנינא. ברי'
צנ"א ור"ש איתא בי
רמ חנינא:

תוד"ה שנים וכו'
מא ראתה יום
ושון. נ"צ עי' ידי
הו פ"א מהל' איקורי
ה דינ ג' חיקון פ"ה
צסוף צרריו צוה:

תורה אור השלם
והצדק אשר בו
גם בנדין יהיו פרמים
אשר יהיה פרוץ ועל
הם יעשה וטמא טמא
קרא: [ויקרא יג, טז]

[גדפס בסוף המסכת]

"צערן" ליטא בכת"י

בָּמִס וְחִיּוֹת מִבְּמִסִּים
 וְיוֹ חֲתָמִים לְבִן
 שְׂאֵרֵהוּ בִן רָבִן
 לְהוֹדִיעַ לְרַבִּים
 בְּמִס מִבְּמִסִּים עֵלִי
 מִבְּמִסִּים וְכִי בְּחִלּוֹ:
 "אִמֵּר רַב יוֹסֵף"
 כִּי בִרְאשׁוֹנֵיהּ וּבְכַתִּיב
 הַשְׁתַּחֲוִי אֵלֶיךָ
 שְׁשׁוּרָה (הַקְדוּמָה):
 בְּרִיךְ (וְרַב) אֵלֶיךָ
 בְּכֹתוּת
 אִיתָ
 (גְּלִילוֹת) וְהוֹדִיעַ
 הַמַּגִּיד
 יִצְחָק אֵינִי לֵה
 הַחִיבָא
 יֵדִיה בִּן רָבִין
 לְהוֹדִיעַ אֵינֶכָּן
 שְׁשׁוּרָה כְּתוּבָה אֵינֶכָּן
 יוֹמִי בִּת מִהוֹמָא
 אִתָּא אִמֵּר רַב אֵלֶי
 מִן עַבְדִּי מִן הַכִּי אֵלֶי

סבר לה מר להא דרפוי וכת"י "הוה עונ"ה". כת"י "במקום ש"ד"מ "לומר א"כ בניה"ת' בפ' (כת"י פפד"מ א"כ ש' יום מ' לזכר: ה לחמין. ומיהו לא קשד ועשרון אחד בכלי א תחילה צריך לכלול הלכ

וְנִאֲמַנְתָּ אִשָּׁה לְוֹמֵר וְכִי
 דִּנְאֲמַנְתָּ כִּרְפִי אֶל
 בֶּן יִזְמִי הוּא חֹזֵק וְרִי מִסֵּם
 תִּשְׁמִים דְּבִעִי ג' יִזְמִין לְאֲחֻזָּו

ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד שתתגרש ותנשא לאחר גיטת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד שתברוק עצמה * כיצד בודקת את עצמה מביאה שפופרת ובתוכה מכחול ומוך מונח על ראשו אם נמצא דם על ראש המוך בידוע שמן המקור הוא בא לא נמצא דם על ראשו בידוע שמן הצדדין הוא בא ² ואם יש לה מכה באותו מקום תולה במכתה ³ ואם יש לה וסת תולה בוסתה ⁴ ואם היה דם מכתה משונה מדם ראייתה אינה תולה ⁵ ונאמנת אשה לומר מכה יש לי במקור שממנה דם יוצא דברי רבי רשב"ג אומר דם מכה הבא מן המקור טמא ורבותינו העידו על דם המכה הבא מן המקור שהוא טהור מאי בינייהו אמר עולא ⁶ מקור מקומו מלא איכא בינייהו שפופרת אפגורי מפגרא לא אמר שמואל ⁷ בשפופרת של אבר ופיה רצוף לתוכה אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן ⁸ ותברוק עצמה

בביאה שלישית של בעל הראשון אמר ליה
לפי ^א שאין כל האצבעות שוות אמר ליה
ותבדוק עצמה בביאה ראשונה של בעל
שלישי לפי שאין כל הכוחות שוות ההיא
דאתאי לקמיה דרבי אמר ליה לאבין זיל
בעתה אזל בעתה ונפל ממנה חררת דם
אמר רבי ^ב נתרפאה זאת ההיא אתתא דאתאי
לקמיה דמר שמואל אמר ליה לרב דימי בר
יוסף זיל בעתה אזל בעתה ולא נפל ממנה
ולא מידי אמה שמואל זו ממלאה ונופצת היא
וכל הממלאה ונופצת אין לה תקנה ההיא
דאתאי לקמיה דרבי יוחנן דכל אימת ^(ה) דהות
סלקא מטבילת מצוה הות קחויא דמא א"ל
שמא דימת עיריך עלתה בך לבי והבעלי
לו ע"ג הנגר איכא דאמר אמר לה תגלי
לחברותיך כי היכי דתהוו עליך להך גיסא
נתהוו עלך להך גיסא ואיכא דאמר אמר לה
גלי לחברותיך כי היכי דלבעו עליך רחמים
דתניא ^(ו) ושמא שמא יקרא ^(ז) צריך להודיע
צעור ^(ח) לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים
אמר רב יוסף הוה עובדא בפומבדיתא ואתסי
אמר רב יוסף ^ט אמר רב יהודה אמר רב התקין
רבי בשדות ^י ראתה יום אחד תשב ששה
והוא שנים תשב ששה והן שלשה תשב

נות ישראל^א החמירו על עצמן שאפילו רואה לרב שמואל ודרש קשתה שני ימים ולשליש אפשר לפתחת הקבר בלא דם א"ל רב פפא הוא א"ר זירא בנות ישראל החמירו על עצמם א"ל אמינא לך^ב איסורא ואת אמרת תבעוה נתר בחמין לטבול קמטים ע"ג נמל סי' נקיים רבינא איסעס ליה^ג כ"בריה בי רב חנינא כי מטא לארבעה נטר עד ארבעה אחרינא אלה מר להא דרבא דאמר רבא תבעוה לינשא דולה דקחויא דמא אבל בקטנה דלא חויא דמנה גדולה טעמא מאי משום דמחמירא קטנה

[illegible]

סיפא
לִיה^(ב)
מחמת
לימים

ותבדוק עצמה נביאה שלישית
כ"ו. פירש קונטרס
מבאה שלשית ואילך- תשמש על ידי
דביקה ולמה תתגרס מתוך לשון
משמע לשקורה לראשון אפי' צדיקה
וה"ה דהוה מני למיפדך לפי פירושו
דגם לשני לא תשתרי אלף ע"י דביקה
כיון דלא ידע שיער דלאו כל האצבעות
שוות ור"ת ממיר לראשון צדיקה
ויש להעמיד בברייתא כחשיה רובה
לטרות צדיקה וכו' שאינה יודעת
לבדוק וכן משמע מירושלמי צ"ל דם
הגדה דפריך ותבדוק עצמה צבעל שני
ומשי לפי שאין כל האצבעות שוות
כן י"ל דתלמוד דידן נמי פריך אשני
וצתוקספתא (פ"ה) נמי תניא עד כמה
מותרת לפרש עד שלשה כ"ו. פירוש
כמה מותרת בלא דביקה ומדלא
מהדר אאסורה לפרש עד כמה היא
אסורה אפילו צדיקה משמע
דצדיקה שריא אפילו לראשון ואפי'
ספיר לפרש ר"ת דפירכא קמייתא
הו' כמו פירכא שניה:

למאי דלא ידע שינויא דאין כל הכחות
שוות ליפירוק למדבוק ענמא צביאה
שמה של בעל שני לענין קצב על
אין לומר לא כל האצבעות שוות שהי
כבר ראתה פעם ראשונה על ידי
בעילתו ומשום חוקת כחות אין
להמירה שהי המוזקה צ"ל כחות
של בעל ראשון ואין להמירה אלא
מטעם זה דאין כל הכחות שוין ואין
חוקת כחו של ראשון מועלת לשני
ואכמי לא ידעין דק טעמא:

כו היכי דתהוו עילך דיהך גיסא
פירש"י תחת אשר קנאו בזהב
אישך ויאמרו כמה שגאה גדולה ותשוב
קנאכם ממך ועצור^ע פני שלטנו
כן עיינס להתרחק מעצמך מודיעם
עכשו שאת בת דמים מרובים שבניך
מרובין ביותר וימנו עיינסך כן ויאמרו
אשריה דשמיא מרובים שמתוך כך
בניא מרובים וימנוך העין שיתנו כן
יפקסו דמיא ויתמרפא:

ד' תשב ששה
יום ראשון דס ירוק ואינו
מן המזין:

שלשה תישב כג

זמן שאפילו רואות מפת דם כחרדל יושבות
שני ימים ולשלישי הפילה חשב שבעה נקיים
ש א"ל רב פפא לרבא מאי אריא קשתה שני
החמירו על עצמן שאפילו רואות מפת דם
רא ואת אמרת מנהגא היכא דאחמור אחמור
מים ע"ג נמל סי' א) אמר רבא 'תבעוה לינשא
יה בי רב (א) חנינא א"ל סבר ליה מר למכתב
ורבעה אחרינא איזכב שבעה יומי בתר ההוא
רא תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב שבעה
הה דלא הויא דמא אמר א"ל בפירוש אמר
דמחמורא קטנה נמי מחמורא אמר רבא אשה
לא

[illegible]

הדפס ישירות מן התכנה

מ"י פ"ד מהל'
קורי ציאה הל' כב
זין קיא טוש"ע י"ד
זו סעיף 3 [וברב
שצעות פ"ב דף

סעיף 7:
מ"י שם מוש"ע שם

מִיָּי שֶׁס מוֹשׁ"ע שֶׁס
יָי ו [וּצְרָא חֶלֶפֶת
: [ח

מ"י שם הל' כז
ש"ע שם סעיף 3:
מ"י שם הל' כז

י"ש"ע שם סעיף ג
[וצרז אלפס שם]:
י"ש"ע שם סעיף ח

ע"ס:
מ"י שם פי"א הלכה
שמן שם גור ש"ו

קפג [וצרצ אלפס
שס]:
ב מי' שס מי'א

לכה ט' וע' צהשגות
וצכ"מ שם סמג שם
שם סי' קל"ב סעיף א'

אלפס שבעות פ"ג
 77 רל: :

ספי הרמ"ש

ר'. נדפס בודף

עצות שוות. [נדפס
:] ותבדוק עצמה
ה ראשונה של
עלישע וחי' ביוז

לא ידע טעמא
הכחות שוין
נמי ותבדוק
מביאה ראשונה
ל שני שהרי אצבע
שה לאצבע של
ו"ל ידע שפיר
האמת לו לא ידע

הכחות שוין כל
שלא הוחזקה
נות: **גיסא.** פי' בערוך
להם שאת בת
מרוכין ויתנו כך
מרוכין **מרס** בניך מרוכין
ממך הדמים:
חד תשב ששה
וצריך שיהיו נקיים
ונח ויחזק

דלמא השתא הוי
נדה. והא דלא
נקיים משום דלא
לומר נקיים אלא
ימי ספירה:
תשב ששה והן.
מאי סגי לה בששה
ראשון הוה בימי
ימי נדה שאינה

בהן אין עולין
מזיבתה כדפסק
מי לידה. ובשילהי
מן משוה יחד ימי
ימי לידה ונמצא
צריכה עדיין
יום אחד לנכד
יום שראתה בימי
ו"ל אי מספקי
בתחלת נדה א"כ
אשון י"א יום של

ולא בעי שימור
 וייתא ואפילו אי
 שימור מדברנא לא
 מחמיר עבד עם
 ית כל כך: טפת
 חדרל. ותי' כיון
 ודאה ^ממאי
 בטפת דם כחדרל.
 דמטמא בכל
 תנן. וי"ל דטעמא
 ד ת' נקים היינו
 דאימור תמול
 ס ראתה ולא
 וסד"א אלא
 לפני שני ימים
 רואה עתה ראה
 שכבר מעיינה
 מ'דלא אשכח אלא
 ש"מ מעיינה
 קמ"ל ^ל: אדבריה

אבל נגמר צורת גי' ר' יהודה ורבנן בבחתיכה קטנה ס"ל אלמא מדמי חמי מביא ששים בכלי לא בלל כשר מ"מ אוי לכלילה בעינן:

ציוני הלכה

והיכא דיש לה וסת לקפידות
וכו' סי' קפד סע' יב.
הי"ב. סי' קלז סע' א.
הי"ג. שס

מסורת הראב"ד

(ט) בן דעת הרז"ה לעיל סוף
ס"ק ג'
(י) סי' בר"ד

רביה (ז), ובין ערה¹²³⁴⁵⁶⁷ בין ישנה לא מיבעיא ביום וסתה עצמו דאסורה, אלא מיום וסתה ואילך נמי אסירא עד שיהא שם כדי ספירה וטבילה כדאמרן. והיכא דיש לה וסת לקפידות וימים אפילו הגיע יום וסתה מותרת ואפילו ביום הוסת עצמו (נדה טו). מאי טעמא, כיון דבמעשה תליא מלתא אימר לא קפיץ ולא חזאי וסם טו), ובין עירה ובין ישנה מותרת.

ב ואשה שתבעוה להנשא ונתפייסה, אע"פ שבדקה עצמה אח"כ ומצאה טהור, צריכה שתשב שבעה נקיים אחר יום התביעה, וצריכה בדיקה תוך שבעה וטבילה בליל שמיני כשאר נדות הנוהגת עכשיו. מאי טעמא, משום דמחמדה ליום הנשואין ושמא ראתה טפת דם כחרדל ואכד. נמצא יום תביעה חמור מיום הוסת, כי יום הוסת אם לא בדקה ולא ראתה ולבסוף בדקה ומצאה טהור טהורה, ואילו יום התביעה אע"פ שבדקה אחר התביעה ומצאה טהור ג טמאה. אך מצאתי בו צד הקל בענין אחר יותר משאר ראיות, דשאר ראיות צריכות הפסק טהרה, וחוץ מיום שבדקה ופסקה בו צריכה שבעה נקיים, ובתביעה זו מצאנו אע"פ שלא הפרישה בטהרה בבדיקה סופרת שבעה חוץ מיום התביעה וטובלת, ממעשה דרבינא (נדה טו). דאעסק ליה לבריה בי רב חנינא ואמר להו ליום פלוני נכתוב כתובה, פי' נהיה פנויים לכתוב הכתובה ונכתוב אותה. איעכב שבעה יומי בתר ההוא יומא, פי' בתר יום תביעה. כלומר אע"פ שכתב הכתובה נתעכב עד שהשלים השבעה, ואמרי ליה מאי טעמא עבד מר הכי שלא כנסה ביום כתיבת הכתובה ואמר ליה לא סבר לה מר להא דרבא תבעוה להנשא ונתפייסה וכו' ולא שנא גדולה ולא שנא קטנה משום דמחמדה. קא חזינא הכא דלא הוה הפסק טהרה דהא לא סבירא להו דתבעי שבעה ואפילו הכי עלו לה לספירת שבעה. ואם תאמר אפילו בדיקה נמי לא עבוד כלל^(ט) והיכא אשכחן נקיים בלא בדיקה. הא לא קשיא, כיון דסבירא לן^(י) סופן

¹²³⁴⁵⁶⁷אוצר החכמה

^(ט)אוצר החכמה

השגות הרז"ה

טהורה טהורה, וכדאמרין צפ"ק (נדה יב) צאשה שיש לה וסת כיון דתבעה אין לך בדיקה גדולה מזו, הכא נמי בערה ובתביעה. ולפי מה שכתב הרב, פליגא דרבה בר בר חנה על דרב ושמואל ור' יוחנן וריש לקיש משום ר' יהודה נשיאה ועל דרב הונא, שהרי הוא פירש דברי ריש לקיש כדברי רב הונא וכתב נמי דרב מודה דלכתחלה צעי בדיקה, א"כ נמצא רבה בר בר חנה חולק על כולן. וזה רחוק מן הדעת. והש"י ילמדנו טוב טעם ודעת.

(ז) ומה שהביא הרב רביה מדברי ר' יוחנן למדחי לדרכה בר בר חנה ואינה ראויה, ודר' יוחנן לחוד ודרבה לחוד ולאו פליגין אהדדי, דר' יוחנן לאו אהבאין מן הדרך קאי ובישנה נמי קאמר, ודרבה בר בר חנה אע"ג דקאי אמתניתין צאשה ערה עסקינן, ולאו אנרייתא קאי דקתני בין ערות בין ישנות אלא אמתניתין ובמתניתין לא תנן ישנות. הלכך לא מוקמינן לה לדרכה אלא צאשה ערה ואע"פ שלא בדקה בשעת וסתה, אלא לבסוף, ואח"כ כרז דקאי בשיטתיה דאמר בדקה ומלאה

לנפש תדרשנו

רבנו שם בלישנא קמא. ואפשר שהוא מן החומרות שנוהגים בזה¹²⁵ ומשום שאין בקיאות כ"כ בהרגשת הדם.

יז. ובין ערה. משמע דתביעה לא מהני. וצ"ע לפי שיטת רבנו לעיל הל' א דדעתו כל"ק שם. והחוו"ד (קצ"ו ס"ק ד) כתב לדעת רבנו דלא מהני תביעה אלא בבדיקה לפני תשמיש. וצ"ע ממשמעות דברי

ציוני הלכה

הי"ד. קרוב ישיבתה אצלו ע'
רמ"א סי' קל"ה סע' ג.
ושתית כוס הברכה ע' סי'
קל"ה סע' יג, ולמ"א סע' ד.
בענין חופת נדה ע' אה"ע סוף
סי' ס"א ולמ"א ע"ס.

מסורת הראב"ד

(א) ולענין הפסק טהרה
בכתמים ע' שער הכתמים סי'
ג הל' כח והערות שם
(יב) ע' שער הפרישה סי' א הל'
א
(יג) עיי"ש סי' א הל' ח

אע"פ שאין תחלתו, כי אתא בסוף שבעה אצרכה בדיקה" ואטבלה, אלא הפסק
טהרה קשיא. ונראה לי דודאי כן הוא דבתביעת נישואין לא בעינן הפסק
טהרה. והטעם מפני שאינה ראית ודאי אלא ספק^(י), אי נמי קים להו לרבנן דדם
חימוד דבר מועט הוא וכמי שהפסיקה בטהרה דמיא^(י), אבל ראית וסת מרובה
היא, ואם לא בדקה להפסק טהרה חיישינן שמא לא פסק הדם.

יד כתבתי הענין הזה בזה השער מפני ענין הספירה והבדיקה. ולא כתבתי
אותו בשער הפרישה, לפי שלא באתי לכתוב באותו השער אלא הפרישה
שהאדם צריך לפרוש מאשתו הנשואה לו, אבל זאת עדיין אינה אשתו, ואינו
רשאי לכנסה לחופה עד שתטהר מפני מגעה^(י) וקרוב ישיבתה אצלו, ושתית
כוס הברכה^(יג), ויחוד החופה שהוא דומה^(י) לעליית המטה כי החופה יחוד הוא
לביאה. מפני כך לא כתבתי אותה שם והנחתיה עד כאן.

נשלם שער הספירה והבדיקה שבחא למרי שמיא וארקא.

לנפש תדרשנו

בחזק האומדנא שברגליים לדבר אם בכתו להריע אף שתי חזקות.
ועוד אפשר דהתם חשיב רוב נגד החזקות ועדיף מרגליים לדבר.

כא. ושתית כוס של ברכה. כן משמע בירושלמי ברכות פ"ב
ה"ו "תני כלה אסורה לביתה כל שבעה ואסורה ליטול ממנו כוס
של ברכה (הגה' הגר"א) דברי ר"א. מ"ט דר"א אי אפשר שלא יצא
דם נדה עם דם בתולים" משמע דבראתה דם נדה לכו"ע אסורה
בכוס של ברכה דידה. ובטעם איסור זה, ע' שער הפרישה סי'
א הל' ח ובהערות. והנה לדעת האורחות חיים בדעת רבנו, שאסור לה
שאריות כוס דידה בפניו, נראה דמשום הכי אסור הכא. מיהו לדעת
המאירי והב"י בדעת רבנו שמותר לה שאריות כוס דידה, צ"ל שזהו
בכלל שיגור כוס, אע"פ שאין החתן אומר כלום, כיון שדעתו שימסר
הכוס לכלה כנהוג. והוה חידוש גדול. (מיהו צ"ע, דלפי זה עולה
שאיסור שיגור כוס מבואר בירושלמי, והרי רבנו לא מצא מקור
לאיסור זה, עיי"ש שער הפרישה. ולפי שיטת האורחות חיים הכל ניחא
דהרי אין האיסור כאן משום שיגור הכוס.) ומסתמית הפוסקים
המתירים חופת נדה, משמע דלא ס"ל איסור זה. וצ"ע. (מיהו בז' ימי
המשתה מנהגנו שאין החתן והכלה שותים מאותו הכוס, ובכה"ג אין
חשש איסור כלל, ואפשר שזהו טעם המנהג.)

כב. ויחוד החופה שהוא דומה וכו'. לא מטעם איסור יחוד
לכלה שפירסה נדה (שער הפרישה סי' א הל' כב) אסור רבנו את
החופה, כיון שאין איסור יחוד הנ"ל, לדעת רבינו, אלא בלילה ולא
ביום, וכפי שמוכח בשער הפרישה סי' ג הל' א. ע"ע בזה בש' הפרישה
סי' א הערה מה. והנה עפ"י המבואר יש להבין את כוונת רבנו
בהשגתו על הרמב"ם הל' איסור פ"א ה"ו: "חופה דאיסורא היכי
עבדי", שאין כוונתו מטעם איסור יחוד (שהרי מותר להתיחד ביום
לדעת רבנו), אלא משום הטעם המבואר הכא. (ודוק בנוסחת ההשגות
ברמב"ם – פרנקל שצ"ל: "חופה דאיסורא היכי עבדי ועוד כל
שפירסה נדה אסור להתיחד עמה", ומיירי במה שהיו מתיחדים בלילה,
אבל חופה לא אסר מטעם ייחוד.)

יח. אצרכה בדיקה. ע' סד"ט (קצו ס"ק יח ד"ה מכל) שמדייק
מדברי רבנו שאין האשה צריכה לתת דעתה לספירת ז' נקיים, ודלא
כדעת המע"צ, עיי"ש.

יט. הפסיקה טהרה דמיא. ע' תוה"ב ו. דמקשה על שיטת
רבנו, דלפי זה גם לו' נקיים לא בעיא בדיקה. ונראה דפליגי רבנו
והרשב"א בגדר בדיקת ז' נקיים, דדעת הרשב"א מבוארת בחידושי
(נדה דף ה.) דז' נקיים הוא בכלל ההפסק טהרה דדם וזיבות, ולכן
משוה הרשב"א גדר בדיקת ז' נקיים לגדר בדיקת ההפסק טהרה.
ולדעת רבנו צ"ל שז' נקיים הוי תנאי בטהרה מחמת גזה"כ, ואין
בדיקת הז' נקיים מענין בדיקת ההפסק טהרה כלל.

כ. חיישינן שמא. משמע שחזקה דמעיקרא של ראית דם אינה
קובעת דין ודאי. ואפשר שהמקור לזה הוא גמ' נדה סח. שדוקא אם
מצאה טמאה בתחילה ובסוף מחזיקים את הימים האמצעיים בראיה
ודאית, אבל מצאה טמאה בתחילה ולא בסוף אין הימים האמצעיים
אלא ספק. (מיהו לכא' אין משם ראיה, דשאני י"א ימי זיבה שאשה
מסולקת מדימים.) וצ"ע, הרי ממ"נ, דאם יש בראית דם (או
במעין פתוח) דין חזקה דמעיקרא, למה לא מהניא לקבוע דין ודאי
ע"פ מצאה טמאה בתחילה בלבד, ואם אין בראית דם דין חזקה
דמעיקרא (כדעת השב שמעתא, ש"ג פ"א), למה אמרין דודאי
ראתה אם מצאה טמאה בתחילה ובסוף. ואפשר דצ"ל דלעולם יש דין
חזקה דמעיקרא לראית דם, אלא דכנגדו איכא רגליים לדבר שלא
ראתה, שהרי לא הרגישה בדם כלל, ולכן אם מצאה טמאה בתחילה
ולא בסוף הוי ספק. מיהו כאשר מצאה טמאה גם בתחילה וגם בסוף יש
שתי חזקות, חזקה דמעיקרא וגם חזקת השתא, ומהני לקבוע דין ודאי
אף נגד רגליים לדבר. (וע' מה שכתבנו כעין סבראות הנ"ל
בשער הוסתות סי' א הערה לו, אלא ששם הנדון הוא ראייה ממושכת
ללא הפסק כלל והכא הנדון הוא ראייה ממושכת כדרך הרואות אף
שמפסיקות קצת באמצע. והנה שם כתבנו שאף חזקה דמעיקרא בהרי
חזקת השתא איתרע ע"י רגליים לדבר כנגדם. ואפשר שהדין תלוי

דאינן בקיאות לגמרי יש להם לחוש שמא יום ראשון סוף זיבה ויום שני תחלת נדה וצריכה ששה והוא, וגם מן הראשונים יש שהיו גורסין כן, והיא הגירסא הנכונה, וששה דקאמר ששה נקיים קאמר, והא דקאמרינן שלשה תשב שבעה נקיים לאו למימרא דשלשה דוקא בעינן נקיים אבל לא לאחד ושנים אלא מכלל מה שאמר בשלשה דבעינן נקיים אנו יודעין שטועות הן בימי זיבה ונדה והילכך על כרחין ששה דקאמר נקיים קאמר, ולא רצה להאריך ולומר בכל אחד ואחד נקיים כיון שממשמע האחד אנו יודעין בבירור את השאר, ואי נמי יש לומר דנקיים דקאמרינן בסיפא אכולהו קאי, ומכל מקום בין הכי ובין הכי אין ספק דכולהו נקיים בעינן להו.

אמר רבא תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה שתשב שבעה נקיים. פירוש ואפילו בדקה ומצאה טהור דחיישינן שמא מתוך חמודה רואה דם טפה כחרדל ונאבד ולפיכך צריכה לישב שבעה נקיים חוץ מיום התביעה ולא שנא גדולה ולא שנא קטנה, ומסתברא שאינה צריכה הפסק טהרה ולא בדיקה תוך שבעה לא בתחלתן ולא בסופן לפי שאין זו אלא חששא בעלמא ודי לה בישיבת שבעה, ואף על פי שאמרו צריכה לישב שבעה נקיים לאו נקיים הספורים לפנינו ואפילו בתחלתן או בסופן כשאר נקיים דזבה בעלמא אמרו, אלא כל שלא הרגשה בדם תוך שבעה, נקיים קרינן להו, וכן נראה לי מעובדא דרבינא דאיעסק ליה לבריה בי רב חביבא ואמר ליה ליום פלוני נכתוב כתובה ואיעכב שבעה יומי ובתר הכי אתא ומדקאמר איעכב שבעה יומי בתר ההוא יומא ואתא משמע דלבתר כל שבעה ממש הוא דאתא, ורב חביבא לא רמא אדעתא דמשום דרבא קאמר ליה דסבור היה דלא אמר רבא אלא בגדולה דשכיחי בה דמים אבל בקטנה לא, אלמא לא בדקה איהי כלל, ורבינא אף על גב דלבתר שבעה הוא דאתא לא אשכחן דאצריכה שבעה אחריני אלמא כל שנתעכבה שבעה אינה צריכה לא הפסק טהרה ולא בדיקה כלל אלא כל שמצאה טהור טהורה, אבל ראיתי בפיסקי הלכות הראב"ד ז"ל ופסקי הרמב"ן נ"ר שלא הצריכוה הפסק טהרה אבל הצריכוה בדיקה תוך שבעה, ולא ירדתי לסוף דעתם אם עשינו אותה כרואה דעלמא אף היא צריכה הפסק טהרה ואם אינה צריכה הפסק טהרה וכודאי הפסיקה בטהרה משוית לה הואיל ואינו אלא ספק בעלמא אף אנו נאמר שהיא בחזקת טהרה כל שבעה, אלא שצריך לחוש לדבריהם ז"ל.

הא דקתני אם היה דם מכתה משונה מדם ראייתה. הכי קאמר אם נשתנה בודאי מראה דם מכתה מדם ראייתה אינה תולה לומר שמא דם המכה הוא שנשתנו עכשיו מראיה, אבל מן הסתם אינה חוששת, שאילו מן הסתם חוששת עד שתדע בודאי שלא נשתנו מראה דמים שלה הכי הוה ליה למימר תולה במכתה אם היה דם מכתה דומה לדם ראייתה. **והלכה** למעשה היא זו אפילו עכשיו כדי שלא תוציא אשה מבעלה, ואינו דומה לבועל את הבתולה שאמרו (ס"ה ב') בועל בעילת מצוה בלבד ופורש, ואף על פי שאין לך מכה גדולה ממכת השרת בתולים דשאני התם שאינה אסורה לעולם אבל לאסור אותה לעולם לא גזרו, ותדע לך דגבי בעילת הבתולה שנינו בהדיא חזרו ונמנו וכאן לא הזכירו כלל, וכבר הארכתי יותר בפסקי ההלכות בסייעתא דשמיא.

אמר לה בתי דמות עירך עלתה ביך לך והבעלי לו על גב הנהר. הרמב"ן נ"ר פירשה לזו משום חשש קביעות וסתות שהיא חששה לכך ואמר לה רבי יוחנן ^{אוצר החכמה} שאין זה וסת אוסר יומו לפי שלא היה וסתה אלא בהכנסתה לעיר שהיו חברותיה מרגישות בה, ושמא אף היא היתה מתביישת מהן מפני שמדברות בה ומתחלחלת והוה ליה כוסת של קפיצות ואכילת שום שכל זמן שאינה אוכלת אינה חוששת, אי נמי דימא לא קבעה וסת דאקראי בעלמא הוא והכי קאמר לה לאו טבילה גרמה לך דתתסרי אלא דמות עירך גרמה לך ומותרת את אגב הנהר.

תוספתא (פ"ח ה"ג) היתה בודקת בימין והיא טמאה בשמאל והיא טהורה לא תבדוק אלא בשמאל, בחצר והיא טהורה בטרקלין והיא טמאה לא תבדוק אלא בחצר, בעצמה והיא טמאה בחברתה והיא טהורה לא תבדוק אלא בחברתה.

יש מי שגורס התקין רבי בשדות ראתה יום אחד תשב ששה והוא, שנים תשב חמשה והם, שלשה תשב שבעה נקיים, וכן היא גם בהלכות הרב אלפסי ז"ל, וכן מצאתיה בחיבור הרב אלברצלוני ז"ל משמן של ראשונים, ופירש הוא ז"ל לפי גירסא זו שבאותן הימים היו גם בני הכפרים מכירין קצת בין דם טהור לדם טמא והיו מכירות קצת וסתות אבל לא עיקר הוסתות, ולכך די להם בשנים כעיקר נדה דאורייתא, אבל אם ראתה שלשה חוששות הן לספק זבה שאינן מכירות כל כך בזיבה לא הן ולא אותן בני הכפרים שמראות להם את הדם ולפיכך חשש רבי ותיקן להם לשלשה שבעה נקיים, ומכל מקום גירסא הנכונה שנים תשב ששה והם, דכיון

שהחמירו עליו לאחר גמר ביאה. ותמה על עצמך, ליהנות בגמר ביאה מותר, לפרוש כדי שלא יהנה אסור, תהא הנאת פרישתו (גדולה) מכללן גמר ביאתו. ועוד שאם אתה עושה אותו כמשמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי, אף הוא לבו נוקפו ופורש, וזו היא תשובתו ° של רב אשי. וזה נראה לי מבואר ואפילו לבעל נפש, וכן דעת הר"ז הלוי ז"ל²⁶.

(דברי רב אשי)

פסקא ד'

דין תבעוה לינשא ונתפייסה

טוש"ע סי' קצ"ב סעיף א', ב'

תבעוה לינשא ונפייסה כיצד, גרסינן בפרק

תינוקת (סו, א) אמר רבא תבעוה לינשא ונפייסה צריכה לישב שבעה נקיים, פירוש שמא חמדה, ומחמת חמודה ראתה ואפילו לא הרגישה, ולא עוד אלא אפילו בדקה²⁷ ומצאה טהורה חוששין שמא ראתה דם טיפה כחרדל ונאבדה, וצריכה לישב שבעה נקיים חוץ מיום התביעה. ולא שנא גדולה ולא שנא קטנה, וכדאמר ליה התם רבינא לרב אחא בפירוש אמר רבא לא שנא גדולה ולא שנא קטנה [גדולה] טעמא מאי משום דמחמדה קטנה נמי מחמדה. ומסתברא דאינה צריכה הפסק טהרה ולא בדיקה כלל בימי הספירה לא בתחלתה ולא

ציונים והערות: 26 וכן דעת הר"ז הלוי ז"ל. ח"ל בהשגתו על הראב"ד, ומ"ש הרב בבעל בעילת מצוה ממתין עד שימות האבר אין לנו דבר זה אלא במשמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי ורחוק זה מבטולה שדמיה טהורין. 27 אלא אפילו בדקה כו' שמא ראתה כו'. הכי פשיטא ל' להרשב"א דא"כ לא ה' רבא סותם דבריו לכתוב צריכה לישב ז' נקיים דמשמע דל"ל תקנה אלא בכך. (ב"י ריש סי' קצ"ב) והכי מוכח מסוגיא דיבמות (לו, ב) שהקשו מדין תבעוה לינשא ולא תירצו דמירי בשבדקה. (ב"י הגר"א שם סק"א)

תורת הבית הקצר

פסקא ד'

פעמים שאפילו לא הרגישה האשה בדם ואפילו בדקה ומצאה טהור אסורה לבעלה, וצריך לפרוש (מאשתו) [ממנה] עד שתשב שבעה נקיים ותטבול. כיצד, האשה שתבעוה לינשא ונתפייסה, אפילו היא קטנה שאין דמים מצויין בה לא תנשא עד שתשב ז' נקיים חוץ מאותו יום של תביעה, שמא מתוך שנותנת דעתה לינשא מחמדת לבעל ורואה, ואין צריך לומר גדולה שדמים מצויין בה. בדקה עצמה ומצאה טהור חוששין שמא דם טיפה היה ונאבד. עבר וכנסה תוך זמן זה אסור להתייחד עמה, אלא הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים כדרך שאמרו בכלה שפירסה נדה. בדבר זה אין הפרש בין תלמיד חכם לשאר העם, שאפילו תלמיד חכם אסור להתייחד עמה כמו שאמרנו. (ע"י בארוך פסקא ו')

איסור זה מסופק הרבה, ואף אם היא רואה דם מועט היא שרואה, ולפיכך אינה צריכה הפסק טהרה כשאר הנשים הרואות, אלא כל ששהתה שבעה ימים אחר יום התביעה הרי זו בחזקת טהורה וטובלת לערב ומותרת.

מראה הבית

פסקא ד'

צריכה הפסק טהרה, ואם אינה צריכה הפסק טהרה וכדאי הפסיקה טהרה משוית לה הואיל ואינו אלא ספק בעלמא, אף אנו נאמר שהיא בחזקת טהרה כל שבעה. אלא שצריך לחוש לדבריהם ז"ל. ממעשה דרבינא ורב אחא שמענו שמיום התביעה אנו מונין לה שבעה, דמשעת תביעה היא שמחמדת ולא משעת כתיבת הכתובה, דהא רבינא ליום פלוני נכתוב כתובה קאמר, ובתר ההוא יומא דתביעה זו נתעכב שבעה יומי מדרבא. ועוד דתניא לעיל בזה שביט הלל אומרים כל הלילה שלה נותנין לה עונה שלמה וכמה עונה שלמה פירש רשב"ג לילה וחצי יום, ואקשינן ומי בעינן כולי האי ורמינא הרי שהיו גתיו ובית בדיו טמאין וכו' וכמה עונה חצי יום וחצי לילה, ופרקינן שאני כתובה דמגהי בה טפי עד שיכתבו, אלמא משעת כתיבה ממש שריא ואינה צריכה להמתין כלל, ודברים פשוטין הם ואינן צריכין לפנים. ועוד מדאמרין בפ"ק דכתובות בההוא דלא כתב כתובה בערב שבת ואתו ושאלו לר' [אמי] ואמר להו אתפסוה מטלטלי, וכן ביבמות ברב דהוה מכריז כי הוה עאיל לדרדשיר ורב נחמן לשכנציב ואמרי מאן בעיא ליומי, ואקשינן מיהא דרבא, ופרקו רבנן שלוחי משדרי ומודעי להו.

ומ"מ יש לעיין מאימתי מונין לה, וכי אם תבעוה לינשא לאחר י"ב חדש מונין לה מיום זה. ושמא לא אמרו אלא משעה שמתקנין לה צרכי חופה, וכאותה שאמרו מכי רמו שערי באסינתא וכיוצא בזה, דכל שמשדלילן לתקן לה חופה נותנת דעתה ומחמדת.

(חידושי הרשב"א נדה סו, א)

אמר רבא תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה שתשב שבעה נקיים. פירוש ואפי' בדקה ומצאה טהור, דחיישין שמא מתוך חמודה רואה דם טפה כחרדל ונאבד, ולפיכך צריכה לישב שבעה נקיים חוץ מיום התביעה, ולא שנא גדולה ולא שנא קטנה. ומסתברא שאינה צריכה הפסק טהרה ולא בדיקה תוך שבעה לא בתחלתה ולא בסופן, לפי שאין זו אלא חששא בעלמא ודי לה בשיבת שבעה, ואף על פי שאמרו צריכה לישב שבעה נקיים, לאו נקיים הספורים לפנינו ואפילו בתחלתה או בסופן כשאר נקיים דובה בעלמא אמרו, אלא כל שלא הרגישה בדם תוך שבעה, נקיים קרינן להו.

וכן נראה לי מעובדא דרבינא דאיעסק ליה לבריה בי רב חביבא וא"ל ליום פלוני נכתוב כתובה ואיעכב שבעה יומי ובתר הכי אתא, ומדקאמר איעכב שבעה יומי בתר ההוא יומא ואתא, משמע דלבתר כל שבעה ממש הוא דאתא, ורב חביבא לא רמא אדעתא דמשום דרבא קאמר ליה, דסבור היה דלא אמר רבא אלא בגדולה דשכיחי בה דמים אבל בקטנה לא, אלמא לא בדקה איהי כלל, ורבינא אף על גב דלבתר שבעה הוא דאתא לא אשכחן דאצריכה שבעה אחרני, אלמא כל שנתעכבה שבעה אינה צריכה לא הפסק טהרה ולא בדיקה כלל אלא כל שמצאה טהור טהורה. אבל ראיתי בפסקי הלכות הראב"ד ז"ל ופסקי הרמב"ם נ"ר שלא הצריכה הפסק טהרה אבל הצריכה בדיקה תוך שבעה. ולא ירדתי לסוף דעתם, אם עשינו אותה כרואה דעלמא אף היא

משמרת הבית

פסקא ד'

ברק הבית

פסקא ד'

עוד שם גרסינן בפרק תינוקת מצעוה לינשא ונפייסה צריכה לישב שבעה נקיים, כתב החכם וכו'. אמר הכותב, הקים לנו השם נציא ששאל צענו ואומר לנו שכל דבריו עיקר אעפ"י שהוא עוקר כל תחומי הראשונים, הוא אומר שצריכה הפסק טהרה ושכן עיקר, והנה הראשון ז"ל והרמב"ן ז"ל הסכימו שאינה צריכה הפסק. ועוד לדבריו שהוא אומר דכיון דלאו ודאי חזאי צדדיקה אחת צאטו יום סגיא, דכיון דצדקה ומנא טהור אמרינן אס איתא דחזאי דס מועט הוה וכיון דאפסקיה פסקה, אס כן שוב אינה צריכה לצדוק שבעה הספורים, דכיון דפסקה אפילו ציוס הראשון דמעיינה פתוח כל שכן בשאר הימים, ואס תאמר דאפילו הכי חוששין דילמא איחוספו זה בשאר הימים, כל שכן ציוס הראשון, ואעפ"י שצדקה דלמא עם סלוק ידיה ראתה, סוף דבר פעולו אין ידים לו. ולענין מה שאמר על ראית המחצר דאיתי ראיה מדרינא, דלכאורה משמע דלא הצריכה מנין אחר, והוא אומר מנא לן, דילמא הצריכה, הוא שאמר המחצר דכיון דלא (אמרינן) [אמרוה] התם לאשמעינן האי דינא, ודאי לכאורה משמע דמיד כנסה ולא הוצרכה לשיצה אחרת. וגם שהראשון ז"ל שהצריכה צדקה תוך שבעה, כשהגיע אלל ראה זו הרגיש זה ואמר שסמך על צדקה יום האחרון דקיימא לן סופן אעפ"י שאין תחילתו, ולפי דבריו נלמד לומר שלא נחשב שבעה ימים ממש שאס כן אפילו סופן ליכא, אלא שבעה ציוס השביעי ממש. ומיהו אף המחבר כתב שהרצ"ר אצרהס והרמב"ן ז"ל הצריכה צדקה תוך שבעה, ואמר שהוא מבטל דעתו מפני דעתם, אעפ"י שמתה על דבריהם כיון

בסופן, אלא כל שהמתנה שבעה ימים אחר תביעה הרי זו טובלת וטהורה, שהרי זו לא ראתה כלל, ודי לך אם אתה חושש שמא ראתה ופסק הדם מיד²⁸, ולא שתאסור אותה כרואה ודאית שמעיינה פתוח. ואע"פ שאמרו צריכה שתשב שבעה נקיים, לא נקיים ספורים בפנינו ואפילו בתחילתן או בסופן כשאר נקיים²⁹ דזבה דעלמא קאמר, אלא כל שלא הרגישה בדם תוך שבעה, נקיים קרינן להו. וכן נראה לי ממעשה דרבינא דאיעסק ליה לבריה בי רב חביבא ואמר ליה ליום פלוני נכתוב כתובה ואיעכב שבעה יומי בתר ההוא יומא³⁰. ואתא אמר ליה מאי טעמא עבד מר הכי אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רבא תבעוה לינשא ונפייסה צריכה שתשב שבעה נקיים אמר ליה אימר דאמר רבא בגדולה דשכיחי בה דמים בקטנה מי אמר. מיהא שמעינן דרב חביבא לאו אדעתיה ומיסבר סבר דברתיה דקטנה היא לא צריכה לישב כלל, ולא אצרכה בדיקה, לא הפסק טהרה ולא לבדיקת השבעה נקיים, ורבינא נמי לא אתא עד לבתר כל הנהו שבעה³⁰, ואפילו הכי לא אשכחן דאצרכה תו שבעה אחריני, דאלמא³¹ בשיבת שבעה בלחוד הוא דסגי לה בלא הפסק טהרה ובלא בדיקה כלל אלא כל שמצאה טהור טהורה וכדאמרן, זהו שנראה לי. אבל

ציונים והערות: 28 ודי לך ב' ופסק הדם מיד. ס"ל דלא חשו אלא לחימוד של שעת תביעה ממש, ודלא כהרא"ש שחשש שמא תראה כל שעה כיון שניתוסף תאותה (ט"ז סי' קצ"ב סק"ה - אמנם בשו"ת חת"ס י"ד סי' קפ"ד כ' דהרשב"א לא יבחישי הטבע, אלא דס"ל דבחימוד קל שבשעת תביעה שבע לה ושוב לא תראה מחמת חימוד). 29 בתחילתן או בסופן כשאר נקיים. דיני בדיקה ב' נקיים, עי' שער ה' פסקא ב' 30 עד לבתר כל הנהו שבעה. כוונתו דלא נימא שבדק בתוך ז' בסופו ומנהי להחזיק ז' הימים בנקיות, והיינו למה דמפרש דלא בדקה עד אחר ז' מיום הכתובה. (סר"ט סי' קצ"ב סק"ב) 31 דאלמא כו'. יל"ע מנ"ל ללמוד כן מקטנה, דהרי י"ל דדוקא קטנה דאין לחוש לראייתה אלא מצד חימוד א"צ בדיקה אחרי שעבר שעת חימוד, אבל גדולה שהיא בחזקת רואה אולי צריך ז' ימים מוחזקים בטהרה. ואולי למד כן מלשון רבא ל"ש גדולה ל"ש קטנה. (סר"ט סי' קצ"ב סק"ד)

גרסינן בפרק תינוקת, מצעוה לינשא ונפייסה צריכה לישב שבעה נקיים. כתב החכם דלא צעין הפסק טהרה ולא צדקה כלל צמי ספירה לא בתחילתן ולא בסופן, שחשש דס חימוד זה ראה קטנה היא ומועטת ולא לתר פוסק הדם. והציא ראה מההוא דאמרינן דרבינא איעסק ליה לצריה צי רב חביבא ואמר ליה ליום פלוני נכתוב כתובה ואיעכב שבעה יומי, בתר ההוא יומא כלומר דאיתחזי להו ולא אחת לההוא יומא דאמר להו דלכתבו כתובה, אמר ליה מאי טעמא עבד מר הכי אמר ליה לא סבר לה מר להא דאמר רבא תבעוה לינשא ונפייסה צריכה לישב שבעה נקיים אמר ליה אימר דאמר רבא בגדולה בקטנה מי אמר אמר ליה זהדיא אמר רבא לא שגא גדולה ולא שגא קטנה, משמע מיהא דרב חביבא לאו אדעתיה ומסבר סבר דברתיה דקטנה לא צריכא מיד, הילכך ודאי לא אצרכה צדקה להפסיק טהרה ולא שבעה נקיים, ורבינא נמי אחא צמלס הנהו שבעה ולא אצרכה שבעה אחריני, ע"כ. ואין דבריו נכונים כלל, דמנא ליה הא דרבינא לא אצרכה שבעה אחריני, דגמרא כל עיקר לא אחא לאשמעינן אלא דלא שגא גדולה ולא שגא קטנה, אצרכה כיון דשבעה נקיים אמרינן, שבעה נקיים ספירה צעין ספורים צנקיות, ולא אפשר אלא צהפסק טהרה, ולענין שבעה ימים גופייהו, אי צעלמא צעין צדקה כלל יום ויום הא נמי דכותייהו, אי צעלמא סגי לן בתחילתן בלא סופן או צסופן בלא תחילתן הא נמי דכותייהו. אלא אי איכא לאקולי צהא דתצעוה לינשא ונפייסה, צהא בלחוד

ברק הבית

משמרת הבית

הוא דאיכא לאקולי, דקיימא לן זרואה ופוסקת זו זיוס ללא סגיא לן צנדיקה צאמו יום לענין הפסק טהרה צאמו יום דאמרינן דהזמון מעין פתוח לכל אומי יום אלא אס כן ידיה זין עיניה כל זין השמשות, וזהא לא אמרי הכי, אלא כיון

דקיל ברואה ופוסקת בו זיוס כו' א"כ ידיו בין עניי כל בה"ש. כדעת הרמב"ן (פ"ב ה"ב - הובא בתה"ב ש"ה פ"א), ועפ"י פסק השו"ע סי' קצ"ב בראתה יום א' צריכה מוך דחוק כל בה"ש. (סד"ט קצ"ו סק"ט)

ללא ידעין ודאי דחואי אלא חשש דס חמוד הוא וצדקה ומנאה טהורה, אמרינן אפילו אותה דחואי ודאי דס מועט הוא וכיון דפסקה פסקה, וכן עיקר.

ומסתברא דתציעה דקודם קדושין לא כלום הוא ואולינן נתר תציעה דנמר קדושין דנהיה סמכא דעתה. והא

שלא הנריכה הפסק טהרה דאלמא דס מועט הוא ופסק אס כן אף היא אינה צריכה צדקה שצעה, ואס היא צריכה צדקה שצעה אס כן אנו נצריכה הפסק טהרה. גם מה שאמר דקיימא לן זרואה דעלמא ופוסקת זו זיוס ללא סגיא ליה צנדיקה צאמו יום לענין הפסק טהרה

דאמרינן דמעיינה פתוח, אנו אומר לא קיימא לן הכי ולימא, אלא אפילו זרואה דעלמא דינא הכי וכמו שכתב המחבר צעור הצדקה והספירה.

עוד כתב ומסתברא שאין תציעה של קודם קידושין כלום ואולינן נתר תציעה דנמר קידושין

ראיתי לרב ר' אברהם ז"ל³² ולרמב"ן ז"ל³³ שאמרו שאינה צריכה הפסק טהרה אבל בדיקה תוך שבעה צריכה. ולא ירדתי לסוף דעתם, דממעשה דרבינא לא משמע הכין³⁴ וכדאמרן. ו[עוד ש]אם עשינו אותה כרואה דעלמא לבדיקת שבעה, אף היא צריכה הפסק טהרה דשמא לא פסק דם ביומו, ואם אינה צריכה הפסק טהרה וכודאי

הפסיקה טהרה משוית לה, או שאין אתה מחמיר עליה להחזיקה

(כרואה) [ברואה] אלא בשעת חמודה בלבד, אף אנו נאמר שהיא בחזקת טהרה כל שבעה, ואי משום שלא תחלוק בספירות, אף אתה מצריכה הפסק טהרה כדי שלא תחלוק. סוף דבר לא מצאתי עיקר לדברים אלו, אלא שצריך לחוש לדבריהם זצ"ל. שבעה ימים אלו מיום תביעה מונין להם ולא משעת כתיבת כתובה. ודברים פשוטין הן מההוא מעשה דרבינא. ועוד מדתניא בפרק תינוקות בזו שבית שמאי אומר כל הלילה שלה נותנין לה עונה שלימה (סה, א) וכמה עונה שלימה פירש רשב"ג לילה וחצי יום, ואקשינן ומי בעינן כולי האי ורמינאו הרי שהיו גתיו ובית בדיו טמאין וכו' והרוצה לטהרן מיד רשב"ג אומר מניחן תחת הצינור שמימיו מקלחין וכמה עונה אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן או יום או לילה, ופרקינן שאני כתובה דמגהי טפי עד שיכתבו, אלמא משעת כתיבה ממש מותרת ואינה צריכה להמתין כלל. ומכל מקום יש לעיין מאימתי מונין לה, וכי אם תבעוה עכשיו לינשא לאחר שנים עשר חדש מונין לה משעת תביעה זו. ומסתברא שלא אמרו³⁵ אלא משעה שמתקנין לה צרכי חופה, וכאותה שאמרו (כתובות ח, א) מכי רמו שערי באסינתא וכיוצא בזה³⁶, דכל שמשדלן לתקן לה חופה נותנת דעתה ומחמדת, או משעה שמודיעין אותה

ציונים והערות: 32 להרשב"א ז"ל. שער הספירה סי' ג' (הל' י"ג) 33 ולרמב"ן ז"ל. פרק ג' הל' י"ב 34 דממעשה דרבינא לא משמע הכין. עי' במשמרת שהביא מהראב"ד עצמו דעדיין ה' בתוך שבעה בסופו ומהני בדיקה ככל ז"ל דסגי בבדיקה בסופו, והיינו למה שפירש דאיעכב ז' ימים בתר תביעה ולא בתר כתובה. (סד"ט סק"ב) 35 אלא משעה שמתקנין לה כו'. אבל אחרי שבדקה ז' ימים א"צ לבדוק עוד, (ודלא כדחמיר הרמ"א לבדוק עד בעילת מצוה) והכי מוכח ממש"כ הרשב"א דא"צ אפי' בדיקה כל ז' דאינה בחזקת רואה. (ט"ז סי' קצ"ב סק"ב, ועיי' דהיינו דלא כדחמיר דנקט דצריך בדיקה עד שתבעל, ועפ"י הוכח לפרש מש"כ הרשב"א דלימ' בדיקה בתבעוה לינשא לאחר י"ב חדש, דנפקי רק לענין אם בתוך ימי ספירתה נתרצו לכנסה, עיי' ש"ש) 36 וכיוצא בזה. כלומר אם אין מנהג בעיר לעשות בעצמן שכר או תמנה משעה שעושין שאר צרכי סעודה וחופה. (בי"ח סי' קצ"ב)

תורת הבית הקצר

במה דברים אמורים בשבדקה בתוך [הזמן דהיינו בתוך] אותן שבעה או בתחלתן או באמצען ואפילו בסופן, אבל אם לא בדקה כלל תוך שבעה אעפ"י שבדקה לאחר שבעה ומצאה טהורה אין לה אלא אותו יום בלבד ומשלמת עליו עוד ו' ימים קודם שתטבול כשאר הסופרות לנדתן, כן הורו מקצת גדולי הראשונים נוחי נפש. ולא יראה לי כן, אלא בין כך ובין כך טהורה, בידוע שאין ראייה זו נמשכת, ובודאי פסקה היא משעת תביעה ואילך, שאם אין אתה אומר כן (צריכה) [נצריכנה] הפסק טהרה כשאר הנשים. אלא שראוי לשמוע לדברי הראשונים ולהחמיר בדבר שיש בו כרת.

מאימתי מונין לה שבעה ימים אלו, ממחרת יום התביעה, ולא שתבעוה לינשא לאחר שנים עשר חדש שזמנה רחוק ואין מחמדת בכך. ויראה לי שמונין לה משעה שמתקנין לה צרכי חופה מכי רמו שערי באסינתא וכיוצא בזה. הבעל את הבתולה אפילו קטנה שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה, ואין צריך לומר גדולה שהגיע זמנה לראות, בועל בעילת מצוה בלבד ופורש, ואפילו בדקה ומצאה טהור טמאה, שמא דם טיפה היה ונאבדה או שחיפתו שכבת זרע. ואפילו בוגרת כיוצא בהן ואעפ"י שרוב הבוגרת בתוליהן כלין בתוך מעיהן וזו בדקה ונמצאה טהור, כיון

בשער הבדיקה והספירה. שער ה' פסקא א'

משמרת הבית

ברק הבית

דזההיא סמכא דעתה, והא דאמרין צהולין ואיתא נמי ציומא רב כי מיקלע לדרשיש רב כי מיקלע לדרשיש הוה מכריז מאן צעיא ליומיה ורב נחמן כי מיקלע לשכנציז אמר מאן צעיא ליומיה, ופרכין והאמר רבא תצעה לינשא וניפייסה צריכה לישז שצעה נקיים, ופרכין רבנן שלוחי הוה משדרי ומודעי, התם פרוקי אחריני אתמור עלה דשמעתא אכל להווא פירוקא ודאי שלוחי נמי הוה מקדשי מעיקרא והא דלא ארומו ציה משום דאיכא פרוקי אחריני, ע"כ. וגם זה הכל ורעות רות, דודאי מההיא דינמות שהצא ממנה המחצר ראה גדולה היא, דהכין ודאי משמע דלא הוה מקדשי אלא

דאמרין צהולין ואיתא נמי ציומא רב כי מיקלע לדרשיש אמר מאן הווא ליומיה ורב נחמן כי מיקלע לשכנציז אמר מאן הווא ליומיה, ופרכין והאמר רבא תצעה לינשא וניפייסה צריכה לישז שצעה נקיים, ופרכין רבנן שלוחי הוה משדרי ומודעי, התם פרוקי אחריני אתמור עלה דשמעתא אכל להווא [פירוקא] ודאי שלוחי נמי הוה מקדשי מעיקרא, והא דלא ארומו צה משום דאיכא פרוקי אחריני, וצעיקר ההוא פירוקא נמי לא אתא למימר אלא דמיהווא הוה שצעה נקיים מעיקרא, ולעולם בקידושין, דכלאו הכי לא כלום

אודועי צלמוד הווא דקא מודעי להו, ואף על גב דאיכא פירוקי אחריני מאי הוי, אטו מי סגי^ו להו פירוקא קמא דלא אמרוה כחקניה, ואמאי לא אמרו קושטא דמלתא ולימרו רבנן שלוחי הוה משדרי ומקדשי להו. ועוד דאם איתא, בטלת קדושי ציאה^ו. ועוד דלדעת מי שאומר דחופה הראיה לציאה ממש צעינן ולאפוקי חופה של אשה שפירסה נדה, אם כן לא תמצא חופה אלא לאחר שצוה של קדושין, וקידושין וחופה ציוס אחד ולא חוץ שצעה לא משכחת לעולם, ומשום להו לכל ישראל טועין שמקדשין ומכניסין לחופה וכותצין כחופה ומכניסים את החתן ואת הכלה לחופה וצועל צעילת מצוה. אלא דברים אלו מראין צעמנן צאצבע שהם דברי טעות. והתמה הגדול מי היזקיק לשום אדם כן צלא טעם וצלא ראה. וכבר כתב המחצר שאותן שצעה מונין להם מהכנת צרי חופה כחותה שאמרו מצי רמו שערי צאסיתא. ואני אומר כי מנהגן של ישראל בכל מקום ומקום תורה היא, וכל מה שעושין צמנהגיהן יסודתן צקדש, וצכל מקומותינו הנהיגו להכין סעודה ושמתה שנת לפני שנת של נשואין וזו היא תצעה וממנו מונין לה^ו שצעה אלו.

הוא. ולישנא אחרינא התם דרבנן יחודי צעלמא הוה מיחד, ויפה פירש החכם^ו דלאו למימרא שיתחדו עמהן, דהא ודאי כל שתצעה לינשא צריכה ז' נקיים לא שנת קטנה ולא שנת גדולה לא שנת זקנה אף על גב דמסולקת דמים, צכולהי איכא למיחש לדם חימוד, וכיון דכן הוה ליה ככלה שפירסה נדה עד שלא נצלה שאסור להתיחד עמה לא שנת עם הארץ לא שנת תלמיד חכם, אדרבה תלמיד חכם אסיר טפי ליחודי כדקיימא לן כל הגדול מחצרו יצרו גדול מחצרו, אלא מיוחדות להם קאמר ומקדשין היו אותן, ואפשר אפילו נישואין, ומיוחדות וראויות להן ומיהו לאחר צדיקת שצעה ימים, ומכל מקום פת צסלו חשוצ. ומיהו צלא נישואין לא מסתבר, דהא אפילו צנשואין לא חוזה ליה צלא שצב צרכות, כדקיימא לן כלה צלא צרכה אסורה לצעלה כנדה ואפילו ציחוד, וכיון דכן לא חשיצ פת צסלו כיון דאסורה לו צמידי דמחוסר מעשה, לאפוקי ז' ימים דממילא וצצילה וצדיקה וצדידה תליא מילתא ולא צריכה לאחריני, דצאה ודאי חשיצ פת צסלו. אכל לא היו מתיחדין עמהן קודם שצעה, ואפילו אחר שצעה נמי לא היו צאין עליהם, דאיכא למיחש לדרי אליעזר דאמר לא ישא אדם אשה צמקום זה וילך וישא צמקום אחר שמא יזדוגו זה לזה ונמצא את אחותו, כדאיתא נמי עלה התם.

סג. אציל סגי

בטלת קדושי בואה כו'. י"ל דהראיה ס"ל כהט"ו (ס"י) קצ"ב סק"א) רבנבעלת מיד לא חיישין לחימוד. ובלא"ה ליק ד"ל להראיה דאין סומכת ברעתה עד אחר גמר ביאה שחלין הקידושין והביאה עצמה מותרת. (הג"ה) מהר"ר שלמה הכהן במחזיקי ש"י קצ"ב, ועיי' עוד דקדושיית הרשב"א י"ל על מה שא"צ לפרוש באבר מת.)

וממנו מונין לה כו'. היינו לפי מנהגם שטבלו בע"ש ממש ביום החופה, ולמנהגינו שטבלות בליל ששי צ"ל דתביעה מקרי ב' ג' ימים קודם השבת שמכניסם עצמם להסעודה. (תוס' סק"ד)

תורת הבית הקצר

שמקצת בוגרת יש להם דמים חוששין לה, חמורה זו ממי שתצעה לינשא וניפייסה, שזו צריכה הפסק טהרה ובדיקה תוך שבעה כרואה ודאית. (ע"י בארוך פסקא ג', וע"ע בקצר שער ד' פסקא י"ח) אעפ"י שעשו זו כרואה, גומר ביאתו ואפילו דם שותת ויורד, ואפילו בעל נפש לא ימנע מלגמור ביאתו, שאם אתה אומר בעל נפש לא יגמור, אף לבו נוקפו ופורש מלבעול, ונמצא בטל מפריה ורביה. יש מי שהורה שלאחר שגמר ביאה צריך לשהות עד שימות מפני שיציאתו הנאה לו כביאתו. ולא יראה לי כן, אלא גומר ופורש מיד, לא תהא יציאתו חמורה מגמר ביאתו, ואם תמצא לומר שהנאה היא לו, אף זה מגמר ביאתו. גם מקצת גדולי המורים התירו כן. ולנעוץ צפרניו בקרקע כדי שימות, הסכימו הכל שאינו צריך. (ע"י בארוך פסקא ג') האשה שיש לה וסת בין קבוע בין שאינו קבוע, כיון שהגיע עונת וסתה צריך לפרוש ממנה כל אותה עונה שהיא למורה לראות בה, וכמה עונה או יום או לילה. פעמים שאינו פורש ממנה עד שיבא האורח ומשעת ביאת האורח אסורה עד סוף כל אותה העונה, ופעמים שאינה אסורה אלא בתוך הוסת בלבד, ודינים אלו יתבארו בשער הוסתות.

(ע"י בארוך פסקא ב')

ויפה פירש החכם. פסקא ד'

ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש עד שתבדוק את עצמה. **בכולהו** גרסינן משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית, וברייתא רשב"ג היא דאמר בתרי זמני לא היא חזקה וקיימא לן כוותיה, דבכלל וסתות היא³⁷, וכבר איפסיקא הלכתא כוותיה בוסתות³⁸ בשילחי פרק הבא על יבמתו (סד, ב). **והא** דקתני בשלישי לא תשמש עד שתבדוק את עצמה, לאו למימרא³⁹ דלראשון ושני לא סגי לה בבדיקה, אלא אדרבה אקולי הוא דאקילו גבה ושרינן לה לשני בלא בדיקה אף על פי שהחזקה שלשה פעמים אצל הראשון, וכן לשלישי אף על פי שהחזקה לראשון ולשני, אבל משלשה פעמים של שלישי

ופרקין שאני רבנן דשלוחי משדרי להו ומודעי להו.

פסקא ה'

דין הרוואה מחמת תשמיש

טוש"ע סי' קפ"ז סעיף א', ב', ג'

הרוואה דם מחמת תשמיש כיצד, תניא בפרק תינוקת (סה, ב) הרוואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותנשא לאחר נשאת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית מכאן ואילך לא תנשא אלא תתגרש ותנשא לאחר נשאת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה

צינים והערות: 37 וק"ל כוותי' דבכלל וסתות היא. וכ"ה ברש"י (סו, א ד"ה ותנשא) דכיון דבכלל וסתות היא ק"ל כרשב"ג, ומוכח שפירשו דרוואה מחמת תשמיש נאסרת מדין וסת (מחצית השקל רש סי' קפ"ז) 38 איפסיקא הלכתא כותי' בוסתות. וע"ע להלן שער ג' (פסקא ב') ובמרה"ב שם 39 לאו למימרא כו'. כן כתבו התוס' שם (סו, א ד"ה ותבדוק), ודלא כמשמעות רש"י שם (ד"ה ותבדוק)

תורת הבית הקצר

פסקא ה'

היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי, אינו גומר ביאתו, ואינו פורש מיד שיציאתו הנאה לו כביאתו, אלא נועץ צפרניו בקרקע כדי שימות, וממתין עד שימות ופורש. (ע"י בארוך סוף פסקא ח')

יש פרישה חמורה שהוא חייב לפרוש ממנה לעולם. כיצד הרוואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושנייה ושלישית, מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותנשא לאחר. נשאת לאחר וראתה דם, משמשת פעם ראשונה ושנייה ושלישית, מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותנשא לאחר. נשאת לשלישי וראתה ג' פעמים שוב לא תנשא לאחר, אלא אסורה לכל עד שתבדוק עצמה.

מראה הבית

פסקא ה'

ניגהו אזלינן בהו להקל, ובשור המועד משום דלא מפקין ממונא אלא בדבר ברור, ובקטלנית משום סכנתא לחומרא, ומילה נמי סכנתא היא ולחומרא.

(חידושי הרשב"א יבמות סד, ב)

שאלתם האשה שראתה דם שלש פעמים מחמת תשמיש שאמרו בפרק תינוקת מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותנשא לאחר, אם הענין דוקא בשלש פעמים רצופין כגון שמששה וראתה וטבלה ושמשה וראתה וטבלה וכן שלישי, אבל אם פעמים שמששה ולא ראתה וחזרה לראות פעם אחרת וכן כי האי גונא שלש פעמים לא הוי בכלל איסור זה אלא הוי כאשה שאין לה וסת שמותרת ובלבד שתבדוק בכל פעם.

תשובה הא בריתא רשב"ג היא דאית ליה בתלתא זמני הויא חזקה, ובכלהו הנך דבריתא פעם ראשונה ושניה ושלישית גרסינן, והא הויא בכלל וסתות דאפסיקא הלכתא בהו בשלהי פרק הבא על יבמתו כרשב"ג, וכיון דהוי משום חזקה, רצופין בעינן כשור המועד וכחזקת קרקעות דילפינן בריש פרק חזקת משור המועד. אבל כל שפעם כך ופעם כך אין זו חזקה, שהרי אף כחות של זה אין גורמין כן, ולא כחותיו הן שגורמין אלא וסת הוא דלית לה.

ודוקא ברואה בשעת תשמיש דהשתא חזינן דאתי דם מכח תשמיש, הא לאחר מכאן מחמת קלקול וסתה הוא דאין לה וסת, והרי היא כאותה שנחלקו בשלהי פ"ק דנדה ר' מאיר ור' חנינא בן אנטיגנוס ואבא חנן.

(שו"ת הרשב"א החדשות (מכת"י) סי' פ"ז)

ה"ג משמשת פעם ראשונה שניה ושלישית מכאן ואילך לא תשמש. פירוש אלא בבדיקה, הא אם רצתה להכניס עצמה בספק אפילו מן הראשון ולבדוק תחתיו בשפופרת מותרת לראשון, וכל שכן הוא, שאם התירוה לשני ולשלישי בלא בדיקה ואפילו לשלישי מותרת בבדיקה כל שכן לראשון, אבל אם לא רצתה לבדוק מן הראשון מותרת לשני ולשלישי בלא בדיקה עד שתהא מוחזקת שלשה פעמים לשלש אצבעות לפי שאין כל הכחות שוין ולא כל האצבעות שוין.

וכולה בריתא רשב"ג היא דסבירא ליה דבפחות מג' פעמים לא הויא חזקה, והא דקתני בסיפא דברי רבי, לאו אכולה בריתא קאי, אלא אנאמנת אשה לומר מכה יש לה קאי, אבל רישא כולה רשב"ג היא וקיימא לן כותיה דבכלל וסתות היא זו.

ולענין מעשה כתב הראב"ד ז"ל דעכשיו אין אנו בקיאים בבדיקה זו, ועוד שאפילו בידוע שהוא מן הצדדין הרי גזרו בנות ישראל בכל רואה דם טיפה כחרדל שיושבות עליו שבעה נקיים, ומ"מ מודה הוא הרב ז"ל שאין מוציאים אותה אחר בדיקה. ואינו מחזור בעיניו, דלעולם לא החמירו להוציא אשה מבעלה אחר שאפשר בבדיקה, והרב אלפסי ז"ל שכתבה בהלכות נראה שדעתו להנהיג היתר הלכה למעשה.

(חידושי הרשב"א נדה סה, ב)

נשואין ומלקיות כרבי וסתות ושור המועד כרשב"ג. וטעמא דמלתא דנשואין לחומרא, ומלקיות כיון דעבר ושנה בחייבי כריתות מבערין עושי רשעה מישראל, ובוסתות משום דמדרבנן

[דף 10 ע"א]

זה [ל'] [אין] על פי ענמה. אבל ד'אס צתם קודם שנודע לנו על פי ענמה שדס זה משונה ממראה דס שהיתה רגילה לראות או מדס שהיא רואה עדיין שלא בשעת תשמיש או שמראה שניהם לחסם וזה יוכל אדם לידע אס הם דומין זה לזה. אע"פ שאינו צקי בחילוקי מראות דמיס טהורין וטמאין. בשני דמיס שלפניו יוכל להבחין אס הם שוין או משוין צמראתין. וכ"ז שלא יתבצר לנו שהס משונים [ב] מן הסתם אנו תולין דסם מכתה [טו] (י"י) [ז]:

ד' (יח) **אמר** רבא תצעה להנשא ונתפייסה (יט) צריכה לישב שצעה נקיים לא שגא גדולה ולא שגא קטנה. (כ) דחיישינן שמא מחמת חימוד ראחה טיפת דס כחרדל ולא הרגישה צו. (כא) וצריכה לישב ז' נקיים [ע] חוץ מן יוס התציעה. ויש מן הגדולים שכתבו שאינה צריכה לא [ע] הפסק טהרה ולא צדיקה כלל צימי הספירה לא בתחלתן ולא בקופן. אלא כל שהמחינה ז' נקיים צתר התציעה הרי היא טוֹבֵּלֶת וטהורה. שהרי זו לא ראחה כלום אלא חשש ראייה צעלמא. ולא הוחזקה מעיינה פחות להצריכה צדיקה. ^[6]וסעדא את דצריהס מעובדא דצינא. דלעססק לצריה [ב] צי רב חצינא ואמר ליוסי פלוני נכחוצ כחוצה. ואיעכב שצעה יומי צתר ההוא יומא. ואחר ואמר ליה מאי טעמא עבד מר הכי. ואז אמר לו מאי טעמא עבד ה"מר הכי. ורב חצינא לא נוה לצדוק את צמו כי היה צבור דרבא לא אמר אלא בגדולה אבל צמו שהיתה קטנה לא היתה צריכה לישב ז' נקיים ואעפ"כ כנסה. ואינה ראייה כלל דא"כ אפי"י ישיצת ז' אין כאן כלל ומה תועלת יש צהמחנת שצעה ימים. כיון דרב חצינא סבר דצקטנה לא חיישינן לחימוד. אלא ה"ג בסיפרי אשכנו אמר ליה לכתוב כחוצה אמר ליה לינטר מר עד ארבע אחרינא. אמר ליה אמאי א"ל לא סבר לה מר להא דרבא תצעה לינשא

הגהות הב"ח ב ראין לנו אלא מה שאנו מוצאין בהש"ס אם אדם חשוב מרוב ענותנותו ופרישותו: ג תולין לעולם בוטתה להקל ואינה כצ"ל: ד אבל מן הסתם קודם שנודע: ה ואז אמר לו מי"ט עבר הכי כצ"ל ותיבת מר נמחק:

רש"י

צריכה לישב ז' נקיים. שמא מחמת תלות חימוד ראתה דס: איעכב ז' יומי. צתר יומי שנתפייסה לינשא:

מערני יום טוב

הרשב"א לפי שהאשה צחוקת טהורה עומדת עד שמראה ודאי כל שיש לה לתלות תולה והר"ן דקדק כן מלשון הצרימא דאל"ה לתמי הכי אס יש לה מכה רואין אס דס מכתה משונה מדס ראייתה אינה תולה ואי לאו תולה אלא ש"מ דמסתמא תולה: [ג] גרסי' בגמרא ההיא ד**אתאי דקמיה דרבי א"ל דאבדן זי"ב בעתה וכו'**. אכתוב צס' ד"ת וגס הטעם למה השמיט רבינו הא דל"ר יוסף אמר רב יהודה אמר רב התקין ר' בשדות כו' וכתוב לקמן דצברי רבינו צסוף סימן ו': [ע] חוין מן יום התביעה. מדנקט רבא ז' נקיים דלי יוס התציעה מן המנין אין כל הו' נקיים. צ"י ר"ס קנ"צ: [ע] הפסק טהרה. שיחצאר צסימן דלקמן: [ב] בי רב הביבא. ונגמ' רב מנינא אבל צר"ן גס הרשב"א צת"ה כתבו רב חצינא:

דברי חמודות

כתב רבינו לקמן סעיף ו' ע"ש: (יז) ב**תב** הרשב"ץ אשה שיש לה מכות ופגעים שהמים הקרים מוזקין לה יעשו לה תקנה לטבול וכמו שהיו עושים לצ"ג ציה"כ עששיות של צחול ואס א"א בתקנה זו תלא מחמת צעלה כדי שלא יתצטל מפריה ורביה כדין אשה שרואה דס מחמת תשמיש שכתבו המפרשים שצריך לגרשה אס אין לו אשה אחרת ועיין לעיל סעיף ז': (יח) **אמר רבא תבעוה צינשא** כו'. וכתב צתשובת הרשב"א שגמלא צגלויני הצרפתיס שמחזיר גרושחו צריכה להמחין שצעה נקיים והוא מוכן דצברי קדמוניו וז"ל עכ"ל: (יט) **וצריבה צישב שבעה** נקיים. ואס עבר וכנסה חוץ זמן זה דינה כדין חתן שפירסה כלתו נדה שנצחאר צפ"ק דכתובות ס' ח' ע"ש: (כ) דהיישינין **שבא** מ**הבית** הימוד **ראחה** כו'. ולא הרגישה צו ואפילו צקה ולא מלאה מתוך שהוא דס מועט ציותר חוששים שמא נאבד הר"ן וכ"כ הטור וכתב צ"י שצ"כ רשב"א ושהוא פשוט דאל"כ לא היה רבא סותם דצריו לומר צריכה לישב שצעה נקיים דמשמע דלית לה תקנה אלא צכך: (כא) **וצריבה צישב שבעה** נקיים. חוץ מן יוס התציעה ומויזס אותס משעה שהיא סומכת דעתה ומכינה ענמה לחופה אע"פ שלא נתקדשה עדיין והכי משמע ציצמות צפ' החולץ דאמרין התס רב כי אקלע לגרדשיר אמר מאן הויא ליומא כו'. ואקשינן והאמר רבא תצעה לינשא ונתפייסה צריכה לישב שצעה נקיים ופרקין שאני רבנן דלודעי מודעי להו אלמא משעה שהיא סומכת שגנשא נותנת דעתה ומחמדת ע"כ וכתב המרדכי צפ"ב דשטעות שהרמב"ן דקדק מלשון רשב"ס צהווא עובדא דצינא דצסמוך דאס דחו הנשואין מחמת אחיה סיה אע"פ שישבז שצעה נקיים צריכה לחזור ולישב שצעה נקיים כשיחפשרו וישלימו יחד ודעתו לעשות הנישואין משוס דכיון שדחה הנשואין לא מסקא אדעתא דהנך שצעה נקיים וכתב מהרי"ק צשורס קנ"ט שצדצו זה נפל מחלוקת צין צעלי תריסין היכא דנדחו הנשואין יוס או יומיס אס צריכה לחזור ולספור שצעה נקיים מיוס אותה תציעה והכריע הוא כצברי האוסרים ומצריכיס לחזור ולמנות אע"פ שצקה ענמה תמיד והוכיח כן

קיצור פסקי הרא"ש

ד תצעה להנשא ונתפייסה צריכה לישב שצעה ימי נקיים וצדיקה צכל הו' ימיס אבל אין צריכה הפסק צטהרה:

שרה צופים

דף 10 ע"א התקין ר' בשדות ראתה יום אחד וכו'. הרא"ש צגדה פ"י ס' ו':

קובץ מפרשים

^[6] יסעדו את דבריהם מעובדא דרבינא דאינסק לברי' בי רב חביבא. נ"ב ע"י במהר"ם [ר"ש מדעסויא]:

צהש"ס. רצי זירא הוא דאמר צנות ישראל החמירו על ענמן שאס רואות [טיפת דס] כחרדל צתם ראייה הוא דקאמר. אבל אס היה ידוע שצא מן הדדיון צזה לא החמירו לטמאות דס המכה. ואין לנו אלא מה צשמואלאין אנו צהש"ס אס אדם חשוב מרוב ענותו ופרישותו אינו רואה לסמוך על ענמו לעשות מעשה ינהג מדת פרישותו לענמו. אבל לא יתכן ליכתב צספר להורות צו לדורות הצאין. כי מצינו הרבה צהש"ס שחשו חכמים לתקנת עגונות והקילו מאד. כל שכן שלא יורה אדם להחמיר מדעתו אס לא שיציא ראיות צרורות מן הש"ס. גס הרמב"ן ז"ל כתב דעכשיו אין תולין צמכה שהרי אף צצועל את הצחולה חוצו ונמנו שהא צועל צעילת מציא ופורש ואין לך מכה גדולה לתלות צה יותר ממכת צתולים וכדתנן צית הלל אומרים עד שחחיה המכה. ועוד שאס אתה אומר כן [ח] אף אתה צריך לצדוק אס נשתנה דס מכתה מדס ראייתה ועכשיו אין אנו צקיאין צמראות הדמיס לידע אס נשתנה אס לאו. ולפי מה שפירשתי לעיל טעס חומרא זו והוא דצב פשוט צידוע שאי אפשר להיות צענין אחר או אין ראיתו מדס צתולים כלוס ועוד אין ראיה מאותה פרישה שהוא לשעה זו שאתה אוקרה אסור עולם. [ט] ומצינו שהקילו צה חכמים הרבה שלא הצריכו חכמים צדיקה עד שחתחוק צאצבעות וצכחות אולי לא צאטריך צדיקה [י] כל שכן אחר שהגיעה לכך שהיא צריכה צדיקה שלא נחמיר עליה לצטל צדיקתה מצחיות גרועות שאין צנן ממש. והא דקאמר שצריכין אנו לצדוק אס דס מכתה נשתנה מדס ראייתה ואין אנו צקיאין לידע גס זה אינו כלוס דלעולס עד שחתחוק צאצבעות וצכחות אנו תולין להקל. ואס יש לה וסת תולין לעולם צלהקל צוסתה ואינה צריכה צדיקה. [כ] גס אס יש לה מכה תולין לעולם צמכתה צתם עד שיודע לנו ע"פ חכס שהראתה לו דס ראייתה קודם שאירע לה אונס

הגהות הב"ח ב ראין לנו אלא מה שאנו מוצאין בהש"ס אם אדם חשוב מרוב ענותנותו ופרישותו: ג תולין לעולם בוטתה להקל ואינה כצ"ל: ד אבל מן הסתם קודם שנודע: ה ואז אמר לו מי"ט עבר הכי כצ"ל ותיבת מר נמחק:					
רש"י					
צריכה לישב ז' נקיים. שמא מחמת תלות חימוד ראתה דס: איעכב ז' יומי. צתר יומי שנתפייסה לינשא:					
מערני יום טוב					
הרשב"א לפי שהאשה צחוקת טהורה עומדת עד שמראה ודאי כל שיש לה לתלות תולה והר"ן דקדק כן מלשון הצרימא דאל"ה לתמי הכי אס יש לה מכה רואין אס דס מכתה משונה מדס ראייתה אינה תולה ואי לאו תולה אלא ש"מ דמסתמא תולה: [ג] גרסי' בגמרא ההיא ד אתאי דקמיה דרבי א"ל דאבדן זי"ב בעתה וכו' . אכתוב צס' ד"ת וגס הטעם למה השמיט רבינו הא דל"ר יוסף אמר רב יהודה אמר רב התקין ר' בשדות כו' וכתוב לקמן דצברי רבינו צסוף סימן ו': [ע] חוין מן יום התביעה. מדנקט רבא ז' נקיים דלי יוס התציעה מן המנין אין כל הו' נקיים. צ"י ר"ס קנ"צ: [ע] הפסק טהרה. שיחצאר צסימן דלקמן: [ב] בי רב הביבא. ונגמ' רב מנינא אבל צר"ן גס הרשב"א צת"ה כתבו רב חצינא:					

לכל אחד ואחד והדר תיבצי צדיקה לציאה רביעית של צעל שלישי: [ח] אף אתה צריך צצבדוק **אם נשתנה** כו'. וכדקמינו ואס היתה דס מכתה משונה מדס ראייתה אינה תולה. הר"ן [ט] ומצינו שהקידו בה כו'. וז"ל הר"ן דהא ר"י ור"ל ושמאל כולו ס"ל צצועל צעילת מציא ופורש וצרווא מחמת תשמיש שקלו וטרו כולוה דהא שמואל הוא דאמר שפופרת כו' ור"ל צעא מנייה מדר"י ותצדוק וכו' אלמא לא דמו אהדדי: [י] ב"ש כו'. שלא נחמיר לצטל צדיקתה כיון שקודס לכן הקלטו להחירה אף צלא צדיקה: [כ] **גם אם יש צה מכה תודין גרס**. וכך העתיק הצ"י: [ל] או ע"פ **עצמה** גרס. כך נ"ל והטעם שהיא נאמנת לפי שהתורה האמינתה דכתיו וספדה לה לענמה וכמ"ס צסס הרשב"א צס' ד"ת צספ"צ: [מ] מן הסתם אנו תודין כו'. וז"ל

דבריו **נראין צהחביר** וכו'. וכ"כ רמ"א דאף צומן הזה יש לסמוך אצדיקה זו: (טו) גרסי' צגמ' ההיא דאתאי לקמיה דר' א"ל לאצדן זיל צעתה אזל צעתה ונפל ממנה חררת דס אמר ר' תמרפאה זאת וכתבו הרמב"ן צהלכותיו וכתבו הטור צשמו וסכתב עוד דאס חורה וראחה דס מחמת תשמיס אפילו פעס אתה צידוע שלא עלתה לה רפואה וסכתב עוד דהאידינא אין מתירין אותה לאחר שראתה דס ע"כ וכצו כתצתי צסעיף דלעיל דאנן סמכינן אצדיקה אבל מיהת צהא דצעתה כתב הצ"י דלכך השמיטו שאר הפוסקים דין זה דס"ל צהא כהרצא"ד שכתב שהרפואה זו שאלמרו צה חכמים שונצעתין אותה אין אנו צקיאין צחררה וצין הפילה וצין לא הפילה אסורה לכל אדם מיהו אין מוציאין אותה מצעלה אחר רפואה זו עד שתצטל ותחזור לקלקלה ע"כ וכתוב צס' התרומה שאס תרהה להתרפאות צריכה שתרפא קודם שחתחוק אבל אחר שחתחוק צ"ע אס תוכל לסמוך על רפואה לשמש אח"כ אפי' אס הוא רופא מומחה וכתבו הגהת מיי' צסס ריבצ"א שאס א"ל הרופא שנתרפאת משמשת על סמך דצורו אס הוא ישראל כדאמרין צירו' נאמן הרופא לומר קמיע זו מומחה ורפאתי צו ג"פ אע"פ שיש לדחות דההוא איירי שידענו שריפא צו פעס ראשונה מ"מ דעמי נוטה להחיר צכל ענין אבל אין צידי להחיר ע"פ דצור עובד טוכזיס אפילו צרופא דלא מרע נפשיה דקריין צה אשר פיהס דצב שוא ומיהו אס תראה האשה שפסק דס וסתה לראיה שלא ע"י רפואות ויוכר שהועילו נראה דיש לסמוך אף על העובד כוכזיס כי לצד זה יש לה רפואה כי ההוא דהפילה חררת דס וא"ר תמרפאת זאת עכ"ל וחו צגמ' ההיא אתתא דאתאי לקמיה דמר שמואל א"ל לרב דימי צר יוסף זיל צעתה אזל צעתה ולא נפל מינה מידי אמר שמואל זו ממלאה ונופלת היא וכל הממלאה ונופלת אין לה תקנה ופירש"י ממלאה ונופלת מתמלאת דס ונופלת בשעת תשמיס ע"כ והא דליאת צגמרא דההיא דאתאי לקמיה דרצי יוחנן דכל אימת דהות סלקא מטצילת מציא הות קחויא דמא כו' עיין צפרק דלעיל סעיף ט"ו והא דהתקין ר' צשדות דליאת ככא צגמרא

תינוקות פרק עשירי נדה

[דף סו ע"א - סט ע"א]

מדברי כולן (בב.)^[א] אצל הלכה כר"א. איבער לאו זצ וזצ שדקו עזמן יוס ראשון ויוס ח' ומלאו טהור ושאר הימים לא דקון [דף סט ע"א] לר"א מהו. תחילתן וסופן צעין והכא תחלתן איכא וסופן ליכא או דלמא תחלתן אע"פ שאין סופן. רב אמר היא היא תחלתן אע"פ שאין סופן. ורבי מנינא אמר תחלתן וסופן צעין. והכא תחלתן איכא וסופן ליכא. (אמר רבי ירמיה) אמר רב ששת אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב נדה שהפרישה בטהרה בשלישי שלה סופרתו למנין ז'. נדה למה לה ספורין אלא אימא וזה. א"ל רב ששת לרבי ירמיה בר אבא רב ככותאי אמרה לשעתתא דלמרי יוס שפוסקת צו סופרתו למנין ז'. אמר ליה כי קאמר רב לצר משלישי. פשיטא. לא נריכא דלא דק יוס ראשון אלא עד יוס ז'. התם קמשמע לן תחלתן אע"פ שאין סופן. והכא קמשמע לן סופן אע"פ שאין תחלתן וסוף דלמיתא תחלתן הוא דליתחזוקי אוקמיניהו בחזקת טהרה אצל סופן לא. קמ"ל. מסקו הראב"ד ז"ל דהלכה כרב משום דרב ששת ורבי ירמיה שקלו וטרו אליביה אלמא סבירא להו כוותיה. ועוד מדפריך עליה מצריימא דטועה דצ"י המפלת (דף כט:) ושני לה לאו מי אוקימנא כרבי עקיבא דלמחר צעין ספורין צפנינו ומנא חימרא דלרבנן לא צעין ספורין צפנינו. דתניא טועה שאמרה יוס

הגהות הב"ח ו ושאר כל הימים שבינתיים לא בדקו: ז אלא יום שביעי בלבד:

רש"י

איסורא. דלפילו היכא דלא אחמור תשז על כרחא מן החורה: מתני' הוב והובא. שפסקו והתמלה לספור ז' ובדקו יוס ראשון ושביעי כו': גמ' לר"א. דמכשר בצדיקת שביעי עס הראשון: מהו. דל"י יהושע ודאי אין להן אלא שמיני בלבד דאע"ג דתליה מלתיא בצדיקה ומונה ימים הצדוקים אפי' מסירוגי ה"מ בראשון ושביעי דחזו לאיטרופי להד מנינא אצל שמיני לאו מסדר ספירת הראשון הוא ולא מנערך ור"ע נמי אין לו אלא שמיני בלבד שמה דאה בינתיים ומכאן ואילך נרץ לספור ששה אלא ר"א מי ממוקין כל שבעה בטהרה משום צדיקת ראשון דחזו תחלתן בטהרה או לא: ה"א. הייא. טהורין: ככותאי אמרה לשמעתייה. צ"י נעות כותים: דלא בדיע"ד עד שביעי. דלא הוי תחלת ימי ספירה בטהרה דלא דקה בראשון משהפרישה צפין השמשות של שלישי ליצה שראתה צו ביזס עד שביעי לספירתה ותר קולי אשמועינן רב נספירה: התם. דלמחר רב לעיל דמטער ר"א בצדיקת ראשון ושמיני אשמועינן תחלתן אע"פ שאין סופן: והכא אשמועינן סופן אע"פ שאין תחלתן. דמשום צדיקת שביעי ממוקין כל ששה לפניו בטהרה הואיל ופסקה בשלישי ומיהו הפרשה בטהרה צעין דמשהחזוק מעין פתוח ליכא לאחזוקי בטהרה עד שחזדוק ותמלא שפסק כדלמרינן במתני' הפרשה בטהרה צעין:

מצדני יום טוב

ימים (וראתה בימי זצ) ושלשלי הפילה תשז ז' נקיים קסבר אין קשוי לנפלים ואין פתיחת הקבר בלא דס וא"ל רב פפא לרבא מאי איירא קשתה צ' ימים אפי' משהו בעלמא דהאמר ר' זירא בנות ישראל החמירו כו' ואהדר ליה רבא אמינא לך איסורא כו': [א] א"א ז' נקיים ד**קאמבר רבא** בוי. כלומר כיון דלאו משום חומרא דר' זירא נגע צו וגם אינה צודאי לראתה א"כ ז' נקיים דקאמר למה אלא שיהו נקיים בצדיקה כו': [ב] דרבי' בגמ' אמר רבא **אשה צא** תחורף בוי. ובתנן רבינו נהלכות מקואות: [ג] **אבצא ה"ב**ה ברי"א. ובפ"ק דף ו' דאין למדין הלכה מפי הגמ' רבינו כתבו צ"י יש נוטלין מ"מ הא רב ורבי אזלי בשיטתיה לקמן ועוד לעיל התם פסק בגמ' כוותיה

דברי חמודות

הטבילה בכל יום יום עד שתצטל דצדיעצד בצדיקה אחת תוך שבעה סגי לה דלא מחמרינן צה דציעצד טפי מנדה ודאית ע"כ וכתב רמ"א לדבריו בהגהותיו הפסק הלכה ואע"פ דגבי נדה ודאית מסקי הש"ע צ"י קצ"ו דאין להקל אלא לריכה שתצדוק ביזס הראשון מהשגחה וביזס השביעי ואפי' דציעצד קאמר וכמו שאכתוב צ"ד ב"ס בצעף כ"ט מ"מ הכא שאני וקא סמך להאנן רבנותא דמתירים אף התם: (בג) **אבצא ה"ב**ה ברי"א. ובתנתי צמ" דאע"ג דאין למדין הלכה מפי הש"ס הכי אפסקי הלכתא כוותיה בגמ' פ"ק דף ו' וזה טעמו של הסמ"ג דשפסק הלכה כמותו לא היא לנהך ברייתא לראיה לו אלא הא דאפסקי צ"ק בגמ' כוותיה וצריש פרק בנות כותים אמרינן לריבין שיהיו אלו הימים ז' רגופים והכי תניא נמי הכא בגמ' א"ל ר"א לרבי יהושע לדברין אתה מונה בשרגוס ויהסורה אמרה אחר בטהרה אחר אחר לכולן ודאי תלינן לעולם דל"כ אין שום אשה יכולה להטער וכדתנא בגמ' הירואה כחם דאין לך מטה שאין עליה כמה טיפי דמים מאכלות ע"כ ובס"י קי"ן גבי אצל אס נמצא על צורה אינה חולה אלא"כ יש לה מכה בגופה כתב צ"י עוד בשם סה"ת ש"י כלשון הזה סתם מכה לפעמים היא מוציאה דם ואס סופרת ז' נקיים מסבגרא מג' נקיים ואילך כתמיה טהורים ותולה במכה ואינה סותרת אצל לריכה שדעד צודאי שפסק דס המקור ולכן נרץ ג' ימים ראשונים מז' ימי הספירה נקיים לגמרי ע"ל וכתב רמ"א שכן נוהגים וכתב עוד שאר דברים שתלינן בהם כמו שנתבאר בפרק הירואה כחם דינן

קיצור פסקי הרא"ש

ה גשים בזמן הזה לריכים הפסק בטהרה ולבדוק כל ה"ד צדיקות יפה שתכניס בגד או אמר גפן לחורין ולסדקין עד מקום שהשמש דש ואס לא דקה אלא מתחלה או בסוף או באמצע הרי זו טהורה:

שדה צופים

שם אדבריה רבא לר"ש ודרש קשתה ב' ימים וכו'. הרא"ש נדה פ"ג סי' א': שם רבינא איעסק ליה לבדיה בי ר"ה וכו' למיכתב כתובה לר' וכו'. הרא"ש בנחומות פ"ה סי' ו': דף סו ע"ב אשה לא תעמוד ע"ג כלי חרס ותטבול. הרא"ש נהלכות מקואות סי' ט': דף סו ע"ב אחר תטהר אחר אחר לכולן. הרא"ש נדה פ"ד סי' ב': שם ר"ש אומר וכו' אחר מעשה תטהר. הרא"ש נדה פ"ד סי' א': דף סט ע"א א"ל ר"ש לריב"ז רב ככותאי אמרה לשמעתי'. הרא"ש נדה פ"ד סי' א': סליק

קובץ מפרשים

א) דבימי רבא לא פשטא חומרא דר"ז בכ"מ. ג"ב לקמן סי' ל' הוכיח הרא"ש ז"ל דבימי רבא כבר פשטא תקנה דר' זירא וי"ל דאף דפשטא לא פשטה בכל מקום [ר"ש מדעסריא]:

תבעוה להינשא

הדפסה ברזולוציות מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
תלמוד בבלי <עוז והדר> - מ נדה תלמוד בבלי עמוד מס : 229 הודפס ע"י אוצר החכמה

יב. האשה שתבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב שבעה ימים נקיים חוץ מיום התביעה ואפילו בדקה עצמה בשעת התביעה שמא מחימודה לאיש ראתה דם טפה כחרדל ואבדה וצריכה בדיקה תוך שבעה וטבילה בליל שמיני כשאר כל הרואות, ואף על פי שלא בדקה ביום התביעה להפסיק בין טומאה לטהרה מונה מיום שלאחריו, שאין ראיית חימוד אלא ראייה קטנה לשעתה לפיכך אינה צריכה לבדיקת הפסק.

חתם סופר מסכת נדה דף סו עמוד א

תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב ז' נקיים על שית הרא"ש. ודבריו צריכין עיון גדול. ממ"נ מאי ס"ל אי מהני בדיקה לדם חמוד א"כ אמאי צריכה ז' נקיים תבדוק עצמה בשעת תביעה ואם לא תמצא דם תהיה טהורה וכן ס"ל לראבי"ב באמת כמובא בתשובת מיימוני. ואי ס"ל ככל הפוסקים דלא מהני לזה בדיקה א"כ מאי מועיל בדיקתה כל ז' כיון שכל יום מחמדת להרא"ש ובסדרי טהרה משמע דליום תביעה לא מהני בדיקה ולחמוד של אח"כ מהני בדיקה וצ"ע דאחר כך מחמדת יותר להרא"ש תו קשי' נהי דבימי רבא לא נתפשטה חומרת ר"ז ולא הצריכה הפסק טהרה מ"מ למאי דקבלי עכשיו עליהו חומרת ר"ז תצטרך הפסק והרא"ש לא ס"ל כן ע"ש. תו קשיא מה מועיל לה בדיקת כל ז' כיון שאין רגע בלא חמוד וכי ידיה בין עיניה כל ז' הימים כדמקשי רבנן לר' יהודה לקמן ס"ח ע"ב גם איך אמר רבא ז' נקיים ולא הוה רק ששה דיום התביעה הוא ממנין ז' להרא"ש שהיה זה קודם תקנת ר"ז וצ"ע בכל זה. ועי' במרדכי מ"ש בשם רשב"ם ודבריו קשים להולמן ולא יכולתי להבינם כלל.

שו"ת שבט הלוי חלק ב סימן צא

והנה דעת הרא"ש בשמעתין דצריכה ז' נקיים ממש לבדוק כדין ז' נקיים דכ"ז שהיא מתקרבת ליום חופתה לבה הומה יותר ולא די בלא בדיקה, ומ"מ הפסק טהרה גם הרא"ש מודה דלא בעינן.

ודעת הרשב"א ודעמ"א בתורת הבית בית ז' שער ב' דלא בעינן לא הפסק טהרה ולא בדיקה כל זי"ן, והיינו דהוא גורס בשמעתין ואיעכב שבעה יומי בתר ההוא יומא ואתא וא"ל מ"ט עביד מר הכי, דרבינא איעכב ואתא רק אחרי ז' ימים, ור' חביבא לא הי' ס"ל שצריכה ז', דקטנה היתה ואף על פי כן כנסה, הרי דלא בעינן לא הפסק טהרה ולא בדיקה כל ז', והרא"ש גורס כספרי אשכנז דר' חביבא הי' עמו כשא"ל דצריכה לישב ז' נקיים והפריש כדת וכהלכה, והנה הרא"ש הקשה דאם כן אפי' ישיבת ז' אין כאן ומה תועלת יש בהמתנת שבעה ימים, והרשב"א בתו"ה שם הרגיש בזה וכו' ואעפ"י שאמרנו צריכה ז' נקיים לא נקיים ספורים בפנינו ואפילו בתחלתן או בסופן כשאר נקיים דזבה דעלמא קאמר אלא כל שלא הרגישה בדם תוך שבעה נקיים קרינן להו, ור"ל כה"ג עכ"פ הוי גם בעובדא דרבינא דהיא לא הרגישה כלום במשך ז', ואעפ"י שלא שמה לב דהא הי' עליה מילתא דלא רמיה עליה, מ"מ סמכנו על שאמרה שלא הרגישה ודי בגזירה הזאת.

ודעת הרא"ש דכיון דהי' עליה מילתא דלא רמיה עליה, ועוד דקטנה היתה א"כ גם נקיים של לא הרגישה אין כאן, וביותר נראה דדעת הרא"ש דדם בלא הרגשה בשבעה נקיים סותר מה"ת וכמש"כ החו"ד סימן קצ"ו ועיין בהגהות הגרעק"א סי' קפ"ג בשם הס"ט, וא"כ מה בצע במה שלא הרגישה דדילמא ראתה בלא הרגשה וסותרת עפ"י דין, ולזה מהני רק בדיקה.

איברא עדיין צריך ביאור דבח"ס יו"ד סימן קפ"ד נתקשה בדברי הרא"ש דממנ"פ מאי ס"ל, אי ס"ל להרא"ש דמהני בדיקה לדם חמוד אם כן אמאי צריכה ז' נקיים תבדוק עצמה בשעת תביעה ואם לא תמצא דם תהא טהורה וכדעת ראבי"ה באמת, ואם ס"ל ככל הפוסקים וכו"ה האמת דלא מהני בדיקה דחיישינן דראתה טפה כחרדל ואבדה, א"כ מאי מועיל בדיקה כל ז' כיון דכל ז' היא מוספת חמדה כמש"כ הרא"ש, ובס"ט ג"כ נתקשה בזה ונדחק.

והנלענ"ד דתרי חששות איכא בתבעוה להנשא, חדא דמחמת תביעתה פתאום ראתה כל דהו אעפ"י שהיא בחזקת מעיינה סתום ולזה לא מהני שום בדיקה דחיישינן דילמא ראתה משהו ואבדה, אבל איכא גם חשש שני כי בהתחזק עלה החמדה יום אחר יום שלבה הומה בהתקרבות יום הנשואין כמש"כ הרא"ש, שע"ז תראה ראית דם נדה ממש כוסת רגיל אלא שלא תבא בזמנה ויהי' מעיינה פתוח, וזה חיישינן ז' ימים אחרי התביעה הראשונה דכל ז' אח"כ היא עלולה לכך, ולחשש זה ודאי מהני בדיקה, דהחשש שמא נעשה מעיינה פתוח, דהיינו החמוד הראשון גרר אחריו פתיחת המעיין, וע"כ אנו חוששין מספק ב' החששות דילמא לא ראתה רק משהו ואבדה ולא מהני לה בדיקה וצריכה ז' ממנ"פ, ודילמא החמוד הראשון גרם לה פתיחת המעיין ולזה צריכה בדיקה כמו בעלמא, וכ"ז למדתי מהנסיון הרבה פעמים דאיכא גם חשש השני כאמור, וחשש הג' דילמא בתוך ז' לא נפתח מעיינה רק ראתה ג"כ ראייה כל דהו ואבדה ולזה לא יהני לה בדיקה כקו' הח"ס, לזה לא חיישינן דזה אינו רגיל לבא בהתחזק עלה החמדה בממושך רק בתביעה פתאומית, אח"כ ראיתי כזה בס' לחם ושמלה, רק הוא אסברה לה בענין אחר.

הגהות מיימוניות הלכות איסורי ביאה פרק יא

הלכה ט

[ה] פרשב"ם דבעין ז' נקיים סמוך לבעילת מצוה וכן כתב בעל הרוקח משום אביו וכל רבותינו וכן כתב מורי רבינו שיחיה. ואם טבלה אחר ז' נקיים ולא נבעלה צריכה לבדוק פעמים בכל יום ויום **עד שתבעל** דלעולם משתבעה לינשא איכא לספוקי דלמא חזיא מחמת חימוד עד שתבעל הילכך בעין ז' נקיים סמוך לבעילת מצוה עיין בסימן א' ע"כ:

ספר אור זרוע חלק א - הלכות נדה סימן שמא

אמר רבא תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב שבעה נקיים כו' עד אימור דאמר רבא בגדולה דקא חזיא קטנה דלא חזיא מאי א"ל בפירוש אמר רבא בין גדולה בין קטנה גדולה טעמא מאי משום דמחמא קטנה נמי חמודי מחמא. פי' רשב"ם ל"ש בתולה שהגיע זמנה ל"ש בתולה שלא הגיע זמנה כדאמר רבא בהדיא בסיפא ל"ש אלמנה ונתפייסה. נתרצית לינשא לבעל וצריכה לישב ז' נקיים קודם חופה שמא מחמת תאוה ראתה דם שכן דרך אשה לחמוד קודם חופה ימים או עשור. ולכלהו אין אנו חוששין אם ראתה דם אם לאו שהרי תוכל לטבול קודם בעילת מצוה. אבל ז' ימים הסמוכין לבעילת מצוה דהיינו ליל ראשון דחופה אנו חוששין שאם תראה בהם דם לא מהני לה טבילה דקודם בעילת מצוה. שהרי צריכה לספור שבעה נקיים. והלכך לובשת בגדים לבנים כל ז' ימים קודם חופה ופורסת סדין לבן במטתה ובודקת פעם אחת או פעמים ביום ואם לא ראתה בהם דם טובלת בליל בעילת מצוה קודם בעילה שמא ראתה דם שנה או שנתיים בימי בתולי' ולא טבלה ומיטהרת עכשיו בטבילה זו ואם לא שמרה ז' נקיים קודם לכן לא תיבעל בליל ראשון עד שתשמור ז' נקיים מליל ראשון ואילך שמא ביום שלפני החופה ראתה דם מחמת חימוד עכ"ל, ונראה בעיני דאע"ג דפ' רבינו שמואל דבודקת פעם אחת או פעמים ביום. דהיינו דוק' לכתחלה מיהו אם לא בדקה כ"א ביום ראשון ויום שביעי נמי טהורה כדתנן פ' תינוקת הזב והזבה שבדקו עצמן ביום ראשון ומצאו טהור וביום השביעי ומצאו טהור ובשאר כל הימים לא בדקו ר' אליעזר אומר הרי הן בחזקת טהרה ר' יהושע אומר אין להם אלא יום ראשון ויום שביעי בלבד. וקיי"ל פ"ק דהלכה כר"א אפי' זבה וודאית

מחזור ויטרי סימן תסו

אמר רבא תבעוה לינשא ונתפייסה. פי' נתרצית. צריכה שתשב ז' נקיים. פי' קודם החופה. שמא מחמת תאוה חימוד ראתה דם. שדרך אשה לחמד קודם חופה ימים או עשור. ולכלהו אין אנו חוששין אם ראתה דם אם לאו. שהרי תטבול קודם בעילת מצוה. אבל לשבעת ימים הסמוכין לבעילת מצוה דהיינו ליל ראשון של חופה אנו חוששין שאם תראה בהם דם לא מהניא לה טבילה דקודם בעילת מצוה. שהרי צריכה לספור ז' נקיים. והילכך לובשת בגדים לבנים כל ז' ימים שקודם חופה. וסדין לבן פורסת במיטתה. ובודקת עצמה פעם אחת או פעמיים ביום. ואם לא ראתה בהם דם טובלת בליל קודם בעילת מצוה. שמא ראתה דם שנה או שנתיים בימי בתוליה ולא טבלה. ומיטהרת עכשיו בטבילה זו. ואם לא שימרה ז' נקיים קודם לא תיבעל בלילה הראשון עד שתשמור ז' נקיים מליל ראשון ואילך. שמא ביום שלפני חופה ראתה דם חימוד.

דס ירוק או שהשליכה חמיכה אדומה שאין עמה דס הרי היא טהורה אף בזמן הזה שלא תחמירו (ח"פ) חומרא דרבי זירא (אינו) אלא דס בטמאה [*נמי] הגיה ואין זו צרחה דס טהור וכן אס' ואין זו דס טמאה ואס' היה זה מכה והיה הדם שותה ממנו או שצא הדם עס מי רגלים הרי זו טהורה ולא יתחדש בדבר זה אלא ספירת שבעה נקיים לכל רואה דס טמא כמו שציארנו ושיהא כל מראה דמים טמאים:

זה שנמצא במקל מקומות שנה יושבת שבעה [ימים] צדיתה ואע"פ שלא ראתה דס אלא יוס' א' ואחר ז' תשב שבעה נקיים אין זה מנהג כלל אלא טעות מי שהורה להם כך ואין ראוי לפנות לדבר זה כלל אלא אם ראתה יוס' א' סופרת ז' ימים נקיים וטובלת צילי ח' שהוא ליל (ח') [*צ'] בלחור [*פ'] לחור ז' ימי נדה] נדה ומוותרת לבעלה וכן זה שתמצא מקל מקומות וממלא תשובות מקל הגאונים שיוולדת זכר לא תשמש המטה עד סוף מ' לזכר ועד סוף פ' לנקבה ואע"פ שלא ראתה דס אלא בתוך ז' אין זה מנהג אלא טעות ומינות בדות מקומות ומהנדקוס למדו דבר זה ומזהו לכופין כדי להוציא מלגן ולהחזיק דברי חכמים שחפסור ז' נקיים* כמו שאמרנו [א]:

[דף י"א ע"ב] בפתני' תינוקות ב' עד בותני' ד' ד' ידורות. משנבעלה שמתרין לשמש בזה אע"פ שרואה לאחר תשמיש כל ד' לילות תולין הדם שמתחת בעילה בתולין הן וטהורה דמן הצדדין בא הדם ולא מן המקור [ובה"ל] עד שחמיה המכה ואס' לא תתפסת מקל של צמחים עד זמן מרובה תולין בזה הגיע זמנה לראות כגון אס' היתה נערה או צוגרת נותנין לה עד מוצאי שבת ארבע לילות לפי שבתולה נישאת ביום ד' ומשם עד מוצאי ד' לילות ראתה ועודה צבית אביה קודם שנשאת הואיל וכבר ראתה צ"ש אומרים נותנים לה בעילת מזה שדס של בעילה ראשונה הוא [*טוהר] ולא יותר [ובה"ל כל הלילה] אמר רב נחמן אפילו אירע לה שראתה אותה חינוקת שלא הגיע זמנה לראות צבית אביה אפ"ה יהי צ"ש ד' לילות וצ"ה אומר עד שחמיה המכה עומדת ורואה מחמת שאותו מקום נדחק הוא כשהיא עומדת ונוענין הצדדין צידד וכשיושבת אין נדחק אין רואה או כשהיא יושבת ע"ג קרקע שקשה הוא ונדחק ורואה וכשהיא יושבת ע"ג כרים אין רואה צדוע שלא חיתה המכה ודס צמחים הוא ואס' היא יושבת [*על גבי כלים ורואה ע"ג כלים ואינה רואה צדוע שחיתה לספרים דגרסינן הכי ע"ג כלים ורואה ליכא לפרוש צדוע דליכא הוכחה דהא לא מוכח ולא מדיי הואיל ורואה אלא ה"פ צדוע שיש לחלות שחיתה המכה וכן צ"ל צפ' ע"ג כלים הנדה לעיל צדוע שלפני הכנס כלומר שיש לחלות לפני הכנס. חס"י] ע"ג כלים [שקטין הן] ורואה וסוד יושבת צ"ש כלים [*רבים] [*נמי] הענין קולמוס על רש"י ואינה רואה צדוע שחיתה המכה והיא דרחתה דס נדה הוא אמר רב גידל אמר שמואל לא שאנו דנותנין לה ימי טהרה כולי האי אלא שלא פסק דס מחמת תשמיש כו' כלומר אימת אמרי צ"ה עד שחמיה המכה כגון ששמשה צלילות וראתה מחמת תשמיש ואפילו ראתה כהיום שאתיו שלא מחמת תשמיש טהורה היא דאמרין הואיל ששמשמה צלילה האי דס דביום רואה מחמת [מכת] בעילה דתשמיש דלילה הוא אצל פסק דס מחמת תשמיש וכו' כיון ששמשמה פעם אחת ולא ראתה וסוד ראתה בלא תשמיש *טמאה דכיון שפסק דמה כל מה שרואה מכאן ואילך דס נדות [וכי"כ ברב אלפס ומי' ש"י פ' בן הוא עברה לילה א' בלא תשמיש וראתה] שלא מחמת תשמיש בין שלא מחמת תשמיש [*מה"ס]: מחמת תשמיש] אע"ג דלא פסקה מבעילה ראשונה

טמאה הואיל ולא שמשה דכי היתה משמשת אמרין דמפרצה דחוקה בא הדם וטהורה אצל כי לא שמשה ליכא למתלייה לדס טהור מכאן ואילך וטמאה. נשתנו מראות דמים ש"ה. כי דס צמחים [א] אדום ודס נדה עכור ואע"פ שלא פסק דמים אע"ג דלא עבר לילה אחת בלא תשמיש טמאה:

[דף טו ע"ב] שמושה בימים. של אותה ד' לילות שנותנין לה צ"ה רב אמר לא

הפסידה לילות שמשמשת נמי [*צלילות] [*דלילות] כימים דעד מ"ש תנן ל"ש לילות ול"ש ימים ולוי אמר הפסידה לילות [דמאי ד' =] דקאמר ד' עונות או ד' ימים או ד' לילות וכיון ששמשה ביום הפסידה לילות ורב דקאמר לא הפסידה לילות א"כ אמאי קמין לילות דמשמע דוקא לילות ולא ימים הקמ"ל כו' ומש"ה קמין עד מוצאי שרי אע"ג דשמא עבד חצורה דדבר שאין מתכוין מותר:

בע"ז בתחלה ולא מלא דס וחור ובעל ומלא דס ובסתם [*צמולה] [*בעולה] א"ר חיינא טמאה דכיון דלא בא בלכתחלה ודאי דס נדה הוא ולא דס צמחים [*רב אסי אמר טהורה כשמואל דאמר יכולין לבעול כמה (צמולות) [בעילות] בלא דס] אידך רבי חיינא °סבר שאני שמואל דרב גוברין הוא שהיה חכם גדול וצק כל דבר אמר רב צוגרת נותנים לה לילה ראשונה רב סבר [א] כצ"ש בעל בעילת מזה ופורש הלכך הבעל את הצמולה אע"פ שרואה דס בתחלה ציאה לא יחוש אלא ימור ציאה ואח"כ יפרוש ותמחין ג' ימים לאחר תשמיש פן תפלוט ואח"כ תתחיל ז' נקיים דהיינו יוס' ה' ואין לחלק כלל בין דס צמולים לדס נדות גמור ספר התרומה. מוצאתי כצערים בעל בעילת מזה ופורש בין צוגרת בין שאינה צוגרת בין ראתה בין לא ראתה וכ"כ ראב"ד משם רש"י וכל הגאונים אפילו לא הגיע זמנה לראות בעל בעילת מזה ופורש מיד דלא"ל לתורה בלא דס וכן מלאמי קובץ של רבי מנחם הלוי ודכוונה לי שכן הירוק הועתק וז"ל אס' בעל ולא מלא דס אע"כ פורש דאי אפשר לתורה בלא דס אלא ש"ז חפיה דאמר' פ"ק דכתובות גבי ר"ג ושראו צמים ומלא דס והא דאמר' פ' מנוקות בעל ולא מלא דס וחור ובעל ומלא דס פליגי רבי חיינא כו' דוקא בדורות הראשונים שהיו צקאים צמים אצל בזמן הזה אין להקל כך קבלתי מאבא מורי רבינו יצ"ק ברבי משה וכן רבינו יצחק בר"מ וכ"פ ס' התכמה צ"ק דכתובות ירושל' שמואל אמר כל הדין הלכתא דפרק אחרון נדה להלכה ולא למעשה דאין לעשות מעשה כהלל דאמר עד שחמיה המכה ולא כרב דאמר צוגרת נותנין לה לילה הראשונה רבי ינאי ערק כו' כלומר פ"י ממנה לאחר צמולת בעילת מזה אמר לתלות דס [*לא הורו זה לא ראו לטהר מגעה ולבעול בעילה שניה דספק כרת היה לנו להורות להחמיר כתמים] [המכה] [ד] לא הורו וכו':

[דף טו ע"א] אמר רבא תבעוה ליינשא וכו'. משום דמתמלא היא ורואה דס חיימוד מחמת תאות תשמיש ופ"י רש"ז"ס וז"ל °ואס' טבלה קודם נישואיה ז' ימים או יותר אותה טבלה לא מהניא כלל כי מה אנו חוששין אס' ראתה [זמן רב קודם החופה דמה שראתה סמוך לחופה מהני טבלה זו שהיתה ז' ימים קודם החופה] קודם "חופה אס' לאו אצל ז' ימים הסמוכים לבעילת מזה שהוא ליל ראשון תלחופה חוששין שמה ראתה דס ולא מהניא טבלה דקודם לבעילת מזה כי צריכה לספור שבעה נקיים והלכך לוצת לנשים כל ז' ימים קודם חופה ופורשת סדינים לנשים על מטתה וצדקת פעם אחת או פעמים ביום ואס' לא ראתה בהם דס טובלת צלילה קודם בעילת מזה כי שמה ראתה דס שנה או שנים קודם נישואיה ולא טבלה ועכשיו מטהרת בטבלה זו ואס' לא ישבה ז' ימים נקיים קודם ליל בעילת מזה אסורה לבעול לאשה צלילה הראשונה עד שחשבור ז' נקיים מליל הראשון ואילך שמה ביום שלפני חופה ראתה דס מחמת חיימוד תאות בעלה עד כאן לשון רש"ז"ס והאידיך שהנשים שלנו טובלות ביום ד' דהיינו ג' ימים קודם בעילת מזה משום דמתחלה היה המנהג צמולה נישאת ליום ד' ואריך ז' ימים נקיים קודם יוס' ד' והר"ם דקדק מלשון רש"ז"ס שאס' דחו הנשואין כגון שאין יכולין להתפטר יחד אצות חתן וכלה או מחמת נדוניה או מחמת הוצאת הנשואין אע"פ שישבה ז' נקיים צריכה לחזור ולישב ז' נקיים כשיחפשו וישלימו יחד ודעתן לעשות הנשואין דהכי איתא פ' מנוקות רבינא איעסק ליה לצרה צי רב חביבא ונתפייסה בת רב חביבא לינשא לבנו של רבינא אמר להו רבינא לקרובי הכלה ליום פלוני נכתב הכתובה [*כלומר

הגהות הב"ח

ח פ"י וכו' אינו כ"ז מוקף: ט טמא ואין זו כצ"ל והס"ד ואח"כ מה"ד רואה דס טמא אני כצ"ל: י נתחדש דבר אלא כצ"ל: כ שלאחר כצ"ל: ז"ב בלבד: כ שאינו נדחק אינה רואה כצ"ל: ז ע"ג כלים קשים ואינו כצ"ל: ס ראתה ביום שלמחר שלא וכו' כצ"ל: ע ושמשה כצ"ל: פ דלילות כצ"ל: צ בתחלה כצ"ל: ק בספר הפרדס כצ"ל: ר ג"ב שבעל: ר דס כצ"ל: ש תי חופה ורשום למחוק: ת דחופה כצ"ל: א ג"ב בהן:

חדושי אנשי שם

טהרה. אלא מאחר שפסקי אשר נקרא תיבא כתב שאפשר שהראשונים שהחמירו על כך בעקבה מלאו וגדרו זה גדר ועל כיוצא בזה שמע בני וגו' ולא תטוש תורת אמן. וסוף דבריו ודאי מנהג וזה בעל הלכה ואין לך מנהג וסיוקן גדול מזה ועוד האריך ע"ש (מהר"ם): [א] צפרק חינוקת בתחלתו מפרש דס נדה אדום הכי רגילות נשים יולדת להמחין צמולים אינו יוהס. ואי אפשר לומר שדס צמולים אינו אדום דאס' כן מה ראו להתפק צו אלא כלומר דיהא מן האדום כיון שאינו יוהס אינו עומד באלמומיתו ממש לרוב דקותו שהוא ללול. והוא שפי' כאן דס צמולים אדום ודס נדה עכור: [א] אינו יודע מי דחקו לפרש דרב כצ"ל וסוגיא דשמעון לא מוכחא הכי כלל והא ודאי מההיא דמותא ליה מדבעא מיניה רב חנינא בר שלמיא מרב הגיע זמנה לראות תחת בעל מהו מהתם מוכח צהדיא דרב כצ"ה וכ"פ הר"ג דרב כצ"ה יוס' חילוק בין צוגרת שנתמעטו צמוליה לנעה: [ד] פ"י לא ראו לטהר מגעה ולבעול בעילה שניה דהיא ספק כרת לא היה להורות ולהחמיר בתמייה ורב אלפס מציא הירוש' בענין אחר:

קובץ מפרשים

(א) בד"ק הגי' בנות ישראל [גליון]: (ב) ע"ג כלים רכים ואין רואה. ג"ב היינו כל שאינו רואה ע"י כלים רכים אף שרואה ע"י כלים קשים נוכח לימוד שחייתה המכה כמ"ש התוס' פ' תינוקת (רמ"א ס' ק' אות ו' שם) [מעשה אילפס]:

לעשות נשואין ליום הנועד כי מטא ההוא יומא שקצבו צייניה לכתוב הכתובה אמרו. מ"ן אמרו לרבינא לינטר (מר) עד ד' ("אחריני) ("אחרינא) ליום ד' האצ בשבוע אחרת ובי לא סבר לה מר להא דרבה תבעיה לינשא ונתפייסה צריכה [א] ו' נקיים והא לך לשון רשב"ם וצמולה זו בתנשא לנכך והיא שכחה ולא שמרה שבעה נקיים]עד יום זה ושמא ראתה אתמול לא מהניא טבילה דהשתא ליבעל לאזרחא הלכך לינטר מר עד ד' אחרינא ותתן על דעתה ותשב ו' נקיים ותיבעל ליל ראשון יתחפתה עכ"ל רשב"ם אלמא מדקאמר שכחה ולא שמרה ו' נקיים. [הלכך לינטר מר עד ד' אחרינא ויהבא דעתה] אלמא ציינא דיהבא אדעתא דאע"פ שצמור ו' נקיים [היה] הה"נ היכא שדמו הנשואין [*כגון חוך ימי נשואין] אע"פ שצמור ו' הוא הוא צריכה לחזור ולישב ו' נקיים משום דלא מסקא אדעתא דהנך ו' נקיים הואיל ודמו הנשואין אז אינה חוששת להנך ו' נקיים ואם ראתה ואין פנאי להמתין הנשואין יותר אסור לתת להתייחד עם הכלה בחדר אלא"כ יש אדם אחר עממה בנחתו חדר כיון שמעולם לא בא על אשה זו אסור להתייחד עמה פן יתקפטו יצרו ועל עליה באיסור כדאמר פ"ק דמכובות פרסה נדה הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים וה"ה אם עדיין לא שלמו ו' נקיים שמתבעה לינשא ונתפייסה אבל לאחר שבעל צעילת מנוה ופירש מותר לישן עמה בחדר:

[דף יב ע"א] ת"ר ההמרים והפועלים (ב')

[והבאין מבית האבא ומבית המשתה נשותיהם להם בחזקת טהרה ובאין] ושוהין עמהן ומשמשין עמהן בין עירות בין ישיבות. כלומר דלא צעי בדיקה ומיירי שידוע שלא הגיע זמן וסתה ולא חיישין שמה שינה זמן וסתה והכי משמע צפ' אלו דברים בסופה [*דפסח דע"ג וע"ש בחוספות] דא"ר יוחנן אשתו נדה בעל חייב דלאו טועה בדבר מנוה הוא פירוש דמיירי סמוך לוסתה וה"ל לישאל וע"ש:

(פסק) צס"ה ובספר התרומה פסק דאפי' אשה שאין לה וסת לא צעיא בדיקה ואע"ג דמוקי לה להווא צרייחא בשם לה וסת משום

דשמואל מוקי לה להווא צרייחא בעסקה בטהרות ופרש"י דה"ה דהוא מצי לאזקמה באינה עסקה בטהרות ואפי' אין לה וסת לא צעיא בדיקה אלא רצותא קמ"ל דאפי' בעסקה בטהרות אם יש לה וסת לא צעיא בדיקה פ"צ דנדה [דף תשנב טו] תנן ה"באים מן הדרך נשיהן להם בחזקת טהרה גרסינן צירושלמי א"ר יוחנן שונה אני אפי' לאחר ג' שנים מותר אם בא מן הדרך לבא על אשתו ומסיק בלצד באשה שיש לה וסת פירוש ואין צריך לשאל אחר רבי חנינא זאת אומרת אסור לאשה להשהות בעוממה [*וכן ראיתי ר' שמשון שהיה מנהיג לבנו אף בחורף אע"פ שאין בעלה צעיר] הרי משמע דטבילה צומנה מנוה ומשום הכי סמך עליה וא"צ לשאל ומשמע אע"ג דודאי ראתה חידמוכת מינה דאסור לאשה להשהות בעוממה ועוד דגב' שנים ודאי ראתה ומיהו בזה פליגא אתלמודא דידן דצפ' כל היד מוכח דלא שרי ר' יוחנן אלא בספק ראתה אבל ראתה ודאי לא שרי דחיישין שמא יארה לה חונם שלא יכולה לטעול א"י:

אם נחנה אתמול לדבריה שנתנה טעם לדבריה למה אמרה כן מעיקרא [כגון] שאמרה חולה הייתי ואינה יכולה לטעול תשמיש או דברים אחרים כינא באלו או אם אמרה ספורה הייתי נדה אצל עכשיו בדיקה יטעב"ב בבי האי גוונא מותרת לבעלה ונאמנת אבל אם אמרה חתלה הייתי משטה בך ובתשמי צריך הבעל לפרוש הימנה עד שתספור ו' נקיים ותטעול. גרבינן צירושלמי דביחיהו דשמואל אמרה ליה טמאה אני ואח"כ אמרה טהורה אני אמר לה אתמול טמאה וכו' אמרה ליה אתמול לא הוה בי חילא:

גרבינן צפ' אע"פ [*דף סא בכתובות] כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה נדה עושה לבעלה חוך ממזיגת הכוס והלעת המטה ורחיצת פניו ידיו ורגליו והלעת המטה לא שנו אלא בפניו אבל שלא בפניו לית לן בה אמר ראבי"ה נדה ששתתה ביום ושאר צו קלת והלכה לה [נראה דמוגה כוס שלא בפניו שרי כדאמרין גבי הלעת ולרצותא נקטה גמ' שלא בפניו גבי הלעת המטה דהו חנה טובא ואפי' שרי ועוד דלא גרע

ב שתנשא לבנה היא שכחה כצ"ל: ג כמשפט הבתולות כצ"ל: ד אדעתא אפילו כשהיא יושבת בתוך כצ"ל: ד צ"ל נקיים: ה ג"כ תלמודא: ו ג"כ אז: ז ומשמע כצ"ל: ח מדמוכח כצ"ל: ט ג"כ שבתמדת ד"א הוא: י כמו כצ"ל: כ אפילו הכניסה לו ק' שפחות כצ"ל: י"א תי' עבירה רשום למחוק: כ ב הכלים כצ"ל: ג ובמשנה כצ"ל: ד ס"ת ר"ל רשום למחוק: ע פירוש וכו' ערוך כ"ז מוקף ונ"ב במ"ס אין זה:

חדושי אנשי שם

[א] כתב הרוקח ו"ל שמעתי מר"י משפירא ו"ל דוקא דפפתאום היה מעשה דגבי רב תצינא פסקו על הנישואין להשיאם בנחתו שבע כהניא דפ"א דיומא דאמר מאן הוה ליומא ומקמי תבעיה לינשא ונתפייסה צריכה להמתין ומשני שלוחא הוי משדרי ומודעי להו אבל אם קידשה ועומדת לינשא כל שעה כשעברו ו' ימים אחר קידושה שוב אין לחוש אם לא תראה ודאי

שלא בפניו מע"י שינוי דשרי אפילו בפניו וכן נראה מלשון המרדכי במסכת שבעות עכ"ל צ"י י"ד ס' קצ"ה ולי הדיוט נ"ל להביא ראייה מהא דכתב במרדכי פ"ק דשבת בשם ר' שמואל מנובעזרי"ק דלא מריקין כוס ששחה בו' עד דוקא בפניו אסור דומיא להלעת המטה דפ' אע"פ ע"כ הרי שאינו אסור לשחות אחיה כי אם כששתתה בפניו אבל אם שחתה שלא בפניו מותר לו לבעל לשחות אחריה ואינה צריכה להגיד לו ששתתה ממנו אלא מניחתו לשחות ואין כאן חנה וכ"ש אם מוגה הכוס שלא בפניו דשרי ודוק] קבלתי מרצותי להתיר דאין זה שותה עמה ממש דבאחילה ושחיה אין קרובי ביאה יותר מהלעת המטה דשרינן שלא בפניו ור"י פירש בתוס' דכתובות פ"ק [*דף ד'] דתרי גוויי הלעת המטה הם [*וכן פירש"י בכתובות דף ס"א] חדא הפיכת המטה כולה ולסדרו וחדא הלעת המטה דהיינו פריסת סדין דאל"כ קשה דצפ' אע"פ אמרינן הכניסה לו שלשה שפחות אינה מנעת לו הכוס ומנעת לו המטה וצמורא החם קאמר דאפילו הכניסה לו ק' שפחות מוגת לו הכוס ומנעת לו המטה אלא ש"מ כדפרישית דפריסת סדין ("הוא חיבה) [*הממשך החיבה] כגון מזיגת הכוס עושה לו אפילו בנך שפחות ונדה נמי דאסור להציע מטה היינו דוקא פריסת סדין דשמא יבא לידי הרגל *עבירה דבר שהוא קרוב לתשמיש אבל הלעה גמורה שריא:

ת"ר ^{תשמו}והרהר בנדתה וקנים הראשונים אמרו בו' נדחתה היו דורשין כמשמעו בדבר המנדה ומרחיק מבעלה שלא תכחול עיני' ולא תפרכס [ולא תעצור] סרק על פיה תהא נדחתה בעוממתה עד שתבא צמיס לטעול ואע"ג דעברו ו' שלה ופסיק מעיינה ומכאן למדנו טבילה לנדה שכן צמח המים ורבי יהודאי גאון מוכח מק"ו ממגעה דכתיב והטועג במשכבה יטמא ורנן צמיס ור"ת פירש מדכתיב גבי כלי מדין אך צמי נדה יתחטא ודרשינן שלהי ע"ז מים שהנדה טובלת בהם:

הלכות מקואות

הזב טעון מים חיים דכתיב בקרי ורנן בשרו צמיס חיים מי מקוה שכל גופו עולה בהם פי' עולה בנת אחת דהכי תניא בתורת כהנים ורנן בשרו צמיס יכול יהא רותך אבר אבר ת"ל ובא השמש וטהר מה ביאת שמש כולו כאחד אף ביאתו צמיס כולו כאחד [*ומה שמש צידי שמים] אף מי מקוה צידי שמים שנקוה המים מחמת הגשמים ולא מים שאובים ובת"כ פרשת ויהי ציז השמיני מסיים זה מה מעיין צידי שמים אף מקוה צידי שמים אי מה מעיין שאין צו תפיסת ידי אדם אף מקוה שאין צו תפיסת ידי אדם ונוציא מניח כלים וקנקנים בראש הגג ת"ל וצור פירוש דתנן פרק שני דמקואות המניח קנקנים בראש הגג לנגבן ונתמללו מים רבי יוסע אומר צין כך וצין כך יסבר אלא לא יערה פירוש הואיל ולא נתמללו הכלים צידי אדם מותר לשבר הכלים במקומו או לכפוהו והמים כשר למקוה כשאר מי גשמים וה"נ אמר' פ"ק דשבת שאם הניח כלים בחדר בשעת פיזור עבים שלא נכחוין לשאיבה דכשרין אם שברן או כפאין אבל לא יערה שאם הגביה כלים ועירם הרי נעשו כשואבין והגבתהן פוסלת ת"ל [*ארן מעיין מעיין מטהר בכל שהוא פי' בכל שהוא אך שיהא צו רביעית ודבר שכל גופו עולה פי' גוף הדבר שהוא מטעיל צעינן שיהא עולה צו כגון מחטים וצינורות ואפי' במקוה די מן החורה דרביעית כדאמר' פ"ק דפסחים גבי משקה צי מטעמא הא דאמרת בקרקע טהורין לא אמרין אלא דהו רביעית דמו להטעיל מחטים וצינורות ובמסכת נזיר אמרינן דמחטים בטלו לרביעית דמקוה והאריכו מ' סאה אף למחטין וצינורות ופי' ר"י דאע"ג דצטלי לרביעית דמקוה כל שהוא דמעיין לא בטלו דהא תניא בת"כ ^{תשמו}המעיין מטהר בכל שהוא והמקוה צמי' סאה וכשם שהמקוה מ' סאה מדרבנן כדפרישית כך המעיין בכל שהוא אפילו מדרבנן יבדמשנה דבמסכת מקואות משמע דכל שהוא ממש והר"ם נסתפק בדבר צס"י אם ש"ל כשם שצטלו לרביעית דמקוה כך בטלו לרביעית דמעיין מדלג פריך בנזיר [*נ"ס] והא איכא רביעית דמעיין או שמה כל שהוא לרביעית פי' דפחות מרביעית אמנם לטעול אדם צריך אף במעיין מ' סאה כדאמר פ' חומר בקדש תדע בצעינן כשפוסרת הנוד דאא [ארעא] תלחולי מתלחל ובעיא ארבעים סאה במקום א' ולשון תלחולי אינו אלא צמעיין אבל רבי' שמחה כתב צפי' מעיין מטהר בכל שהוא הכל לפי מה שהוא אדם וכלים לפי מה שיכולין להתכסות בנת אחת כלים אפילו בפחות מרביעית ותינוק אפילו בפחות מארבעים סאה וכן כתב הרב יצחק מווינא בא"י הלכה למעשה שאין לנו מקוה ומעיין כתוב בתורה כי אם בזהאי קרא אך מעיין וצור וגו' וההוא קרא מיירי באדם ומו דקתני מעיין דומיא דמקוה מה מקוה לאדם אף מעיין לאדם:

ת"ף ^א אך מעיין מעיין מטהר בוזחאין והמקוה באשבורין. *פירוש במקום הישר יש מקום עמוק שיקוו בו המים ושם אותו מקום נקרא אשבורין

הגהות הב"ח

ב שתנשא לבנה היא שכחה כצ"ל: ג כמשפט הבתולות כצ"ל: ד אדעתא אפילו כשהיא יושבת בתוך כצ"ל: ד צ"ל נקיים: ה ג"כ תלמודא: ו ג"כ אז: ז ומשמע כצ"ל: ח מדמוכח כצ"ל: ט ג"כ שבתמדת ד"א הוא: י כמו כצ"ל: כ אפילו הכניסה לו ק' שפחות כצ"ל: י"א תי' עבירה רשום למחוק: כ ב הכלים כצ"ל: ג ובמשנה כצ"ל: ד ס"ת ר"ל רשום למחוק: ע פירוש וכו' ערוך כ"ז מוקף ונ"ב במ"ס אין זה:

חדושי אנשי שם

אבל אבא מורי הרי"י ו"ל היה מורה לכל כלה לישב ו' נקיים וכן הורו כל רבתי צין בתולה צין אלמנה תתנחית לינשא ו' ימים הסמוכים לבעילה מנוה צריכה לספור ו' ימים נקיים וצדקת בכל יום יום עכ"ל רוקח. והיכא דנדחו הנשואים יום יומיים לבד גם בהם נכח מקיים קולין וז"ל בתשובה שורש קנ"ט דלצריכה לספור מיום שנתפשרו והשלימו ו' ימים מחדש ע"ש:

מורי ה"ר שיח' דקדק מלשון רשב"ם שאם דחו הנישואין כגון שאינן יכולין להתפשר ביחד אבות חתן וכלה, או מחמת נדוניא או מחמת יציאת הנישואין או מחמת [מה] שיהיה, אף על פי שישבה ז' נקיים צריכה לחזור וליישב ז' נקיים כשיתפשרו וכשישלימו יחד ודעתו לעשות הנישואין.

דאיתא בפרק תינוקות [נדה סו, א] רבינא איצטק ליה לבריה בי רב חביבא ונתפייסה בתו של רב חביבא לינשא לבנו של רבינא, אמר להו רבינא לקרובי הכלה (להם) ליום פלוני לכתוב הכתובה כלומר לעשות נישואין ליום הנועד, כי מטא ההוא יומא שקבעו ביניהם לכתוב הכתובה אמרו ליה לרבינא לינטור מר עד ארבע אחרינא מיום רביעי זה, עד יום שביעי בשבוע אחר^א, וכי לא סבר לה מר להא דרבא דאמר תבעוה לינשא וכו'. והא לך לשון רשב"ם ובתולה זו שתנשא לבנך שכחה ולא שמרה ז' נקיים עד יום זה, ושמא ראתה אתמול ולא מהניא טבילה דהשתא ליבעל לאורתא, הילכך לינטר מר עד ארבע אחרינא ותתן אל דעתה ותשב ז' נקיים ותיבעל ליל ראשון של חופה כמשפט הבתולות ליכנס בליל ראשונה לחופתה, עכ"ל רשב"ם. אלמא מדאמר רשב"ם שכחה ולא שמרה ז' נקיים [אלמא בעינן דיהבא דעתה כשהיא יושבת ז' נקיים] ה"ה היכא שדחו הנישואין כגון תוך ז' ימי הנישואין [אף על פי שתוך ז' נקיים הוא], היא צריכה לחזור וליישב ז' נקיים משום [דלא] מסקא אדעתה בהנך ז' נקיים הואיל ודחו הנישואין אז אינה חוששת להנך ז' נקיים^ב:

שו"ת מהר"ק סימן קנט

(ב) ואשר שאלת בענין כלה שנדחו נשואיה יום או יומים או יותר האם צריכה לחזור ולספור ז' נקיים מיום אותה תביעה. זכרני שבימי נערותי בקאנ"ברי אירע מעשה זה ועל זה נפלו חלוקה גדולה בין בעלי תריסין אשר היו שם הללו הווי אוסרים והללו היו מתירים. ולפי דעתי שהמחלוקת היתה שהאוסרים היו אומרים דהיכא שנדחו הנישואין שאין הבדיקה מועלת כלל אפי' תמיד בדקה פעמים ביום מ"מ כיון שדחו הנישואין אינה נזהרת יפה. והיו מביאים מדברי רבינו מאיר שהביא המרדכי בהלכות נדה. והמתירים היו אומרים שרבינו מאיר לא דבר אלא היכא שהניחה הבדיקה מחמת דיחוי נשואין אבל אם לא הניחה מלבדוק תמיד פעמים ביום כמשפטה דאינה צריכה לחזור ז"ל ולע"ד נראה כדברי האוסרים ומצרכים לחזור ולמנות ואף על פי שבדקה עצמה תמיד דכן משמע מלשון המרדכי שהביא דברי מהר"ם ז"ל אלמא בעינן דיהבא אדעתא אף על פי שבתוך ז' נקיים ה"ה נמי היכא שדחו הנישואין כגון תוך ז' ימי נשואיה אעפ"י שבתוך ז' היא צריכה לחזור וליישב ז' נקיי' משום דלא מסיקא אדעתא בהנך ז' נקיים הואיל ודחו הנישואין אז אינו /אינה/ חוששת להנך ז' נקיים עכ"ל מדקאמר דבעינן דיהבא אדעתא וכו' וכן דלא מסק' אדעתא בהנך ז' נקיים כו' משמע בהדיא דמיירי בבדקת עצמה דאי באין בודקת לא שייך למימר דלא מסקא אדעתא בהנך ז' נקיים כו' הוה ליה למימר דכיון דלא בדקה לא מהני וגם לא היה לו להזכיר דחיית נישואין כלל אלא הוה ליה למימר דרך דכל שלא בדקה כל ז' צריכ' לחזור ולמנות ועוד שהרי כתב שם לעיל מינה ז"ל מהר"ם דקדק מלשון רשב"ם שאם דחו הנישואין וכו' עד צריכה לחזור וליישב ז' נקיים כשיתפשרו וישלימו יחד לדעת לעשות נישואין ומדקאמר כשיתפשרו וישלימו וכו' ולא סגי ליה בהאי דאמר כבר צריכה לחזור וליישב ז' נקיים. משמע לכל מבין. דאשמועינן דלא תתחיל למנות ז' השניים עד אחר אשר יתפשרו וישלימו מכל וכל דאז מסקא אדעתא ולא מקמי הכי. ואפי' ספרה ובדקה לא מהניא לה וטעמא לפי הנראה לע"ד דכיון דמחמדה כדקאמר שם בגמרא בכל שעתא ושעתא איכא למיחש דילמא השתא חזיא ולא אדעתא כיון שדחו הנישואין. ולא דמי לשאר סופרת ז' נקיים דהתם לא הוחזקו להיות רואות בכל שעה ושעה אבל דמחמודי מחמדה משתבעוה לינשא עד שתבעל איכא למיחש טובא הלכך בעינן דיהבא אדעתא ומסקא טובא:

^א. יום שביעי לאחר יום רביעי זה היינו ליום רביעי הבא, ועי' בשנו"ס.

^ב. במהרי"ק ס' קנט דייק מהא דכתב רבינו דטעם הפסול משום דלא מסקא אדעתא, דמיירי אף בספרה כל הימים הללו שהיה בדעתם לדחות הנישואין, ומכל מקום לא עלתה לה ספירה דמשתבעוה להנשא מחמדה טפי וחישינן טובא לראיה ובעינן דיהבא דעתה ומסקא טובא, וכשבדעתה לדחות הנישואין לא יבא דעתא כ"כ ולא מהניא ספירתה. והב"ח בתשובותיו ס' קיח דייק מהאי טעמא דליכא הכא למיחש דהויא תביעה חדשה ומיירי שדחו הנישואין מכל וכל, דבכה"ג פשיטא שצריכה למנות ז"ל מחדש ככל תבעוה להנשא, אלא דאף בדחית הזמן מחמת שלא נתפשרו אכתי היה ברור להם שיקבעו מחדש זמן אחר שיגיעו לעמק השוה וכדו'. ולפי"ז כתב דאם חזרו וקבעו זמן בו ביום שדחו את הזמן הראשון כיון דבדקה עצמה שחרית ואח"כ דחו הזמן, וחזרו וקבעו זמן באותו היום מחדש והיא חזרה ובדקה עצמה ערביית עלה לה אותו יום לספירת ז"ל, וכ"ש במקום שלא דחו ממש סתמא אלא מיד החליטו שלא לעשות ביום פלוני אלא ביום פלוני דאינה צריכה לספור מחדש ז"ל. ודלא כשיטת הלבוש יו"ד קצב, ג דצריכה לספור ז"ל מחדש דכיון דהסיחה דעתה מזמן הראשון חזר החימוד להתעורר מחדש, וכ"כ בסדרי טהרה שם, י בדעת המשאת בנימין והט"ז דאף אם חזרו וקבעו באותו יום הוי חימוד חדש וצריכה ז"ל מחדש. ומסקנת הסד"ט שם דרבינו לא בא אלא לאפוקי משיטות הרשב"א דליכא חשש חימוד אלא בשעת התביעה ולא לאחר מכן, והרשב"ם ס"ל דבכל שעה יש חשש חימוד עד הנישואין ולהכי בעינן שתבדוק ז"ל אחר שנקבע זמן הנישואין דבדקה היטב ורמיא אדעתא, ולהכי אם נדחו הנישואין חיישינן שבאותן ימים שנדחו ועדיין לא קבעו זמן חדש אינה בודקת יפה, וממילא אם היה הכל ביום אחד שפיר מהנו לה.

שאלה כלה לבשה לבנים וספרה שבעה נקיים אדעת הנשואין שהיו מוגבלין לר"ח ניסן וכשהגיע ר"ח ניסן לא בא החתן ועמד החוצה עד שלמחרתו בא ציר מהחתן להודיע דאיתלד ליה אונסא בדרך ולכך לא בא לזמן הנשואין והודיע שמיד כשיעבור האונס ביום או יומים יבא לעשות הנשואין ועשו החופה יום שני או שלישי אחר ר"ח ניסן. ועתה שאל השואל אי צריכה הכלה לחזור ולספור שבעה נקיים מחדש מיום שהודיע החתן שיבא או נימא דסגי לה בז' נקיים הראשונים כי הכלה אומרת שלא פסקה לבדו' ערבית ושחרית עד שנכנסה תחת החופה:

עוד יש לשאול שאפילו את"ל שצריכה לישב שבעה נקיים אחרים. אם תוכל למנות אותן מיום שהודיע החתן שיבא או נימא מאחר שלא היתה יודעת בבירור באיזה יום יבא לא סמכא דעתה עד שנודע לה בבירור באיזה יום ואז סמכה דעתה לבדוק היטב ולמנות ז' נקיים: תשובה יראה דכל כה"ג אין צריכה לז' נקיים אחרים ולא מבעיא אם בדקה עצמה באותן ימים שבינתיים דזה ודאי שפיר דמי **מאחר דבדקת עצמה תמיד הא חזינן דיהבא דעתה אהנך שבעה נקיים** ומה יש עוד לעשות. אלא אפי' אי לא בדקה עצמה כלל בימים שבינתיים נמי אין צריכה לז' נקיים אחרים כל זמן שלא עברו עליה שבעה ימים בלא בדיקה דלא גרעה אשה זו שאינה אלא משום חשש חימוד מאשה זבה ודאית ומעיינה פתוח. דבדיעבד עלו לה שבעה נקיים אף על פי שלא בדקה עצמה רק פעם אחת בשבעה ימים בתחילתן או בסופן או באמצעתן כרב בפרק התינוקות וכמו שפירשו המפרשים ופסקו כוותיה. ואף על גב דיש מי שפוסק כרבי חנינא דבעי בדיקה יום א' ויום שבעה והרב ב"י ז"ל חשש לדבריו. היינו דוקא באשה רואה ודאי אבל אשה שתבעה לינשא שאינו אלא חשש חימוד בעלמא כולי עלמא מודו דסגי בפעם אחד. וגדולה מזאת כתב הרשב"א אהא דאמר רבא תבעה לינשא צריכה לישב ז' נקיים דהנך נקיים לאו נקיים כשאר נקיים דזבה דעלמא קאמר שתהא צריכה בדיקה לפחות בתחלת ז' או בסופו אלא כל שלא הרגישה בדם תוך ז' מיום התביעה נקיים קרי להו ואפילו לא בדקה כלל כל שבעה לא בתחילתן ולא בסופן עד כאן. אלמא דלא בעי בדיקה כלל אפי' פעם אחד רק כל שלא הרגישה בדם נקיים קרי להו ואף על גב דהרא"ש ושאר רבוותא פליגי עליה. וגם הרשב"א עצמו סיים בסוף דבריו דיש להחמיר. מ"מ לא פליגי אלא כשלא בדקה כלל אבל כשבדקה פעם אחת כו"ע מודו דסגי בפעם אחת ואפשר דאפי' רבי חנינא לא פליג עליה דרב אלא באשה רואה ודאית. אבל באשה שתבעה לינשא מודה רבי חנינא דסגי בבדיקה אחת בכל ז' יומי בתחילתן או בסופן או באמצעתן. וכן כתב בהדיא רמ"א ז"ל בהג"ה ש"ע סי' קצ"ב דבדיעבד אפילו לא בדקה עצמה תוך שבעה אלא פעם אחת סגי באשה שתבעה לינשא. הרי הוכחנו יפה שכל זמן שלא עברו שבעה ימים בלא בדיקה שאין צריכה לשבעה נקיים אחרים:

אמנם אם עברו עליה שבעה ימים בלא בדיקה כלל בזה יש לספק אם צריכה לשבעה נקיים אחרים דאיכא למימר דעד כאן לא פליגי הנך רבוותא ארשב"א ומצריכי בדיקה אחת תוך

שבעה אלא היכא דלא ישבה שבעה נקיים מיום שתבעה לינשא. אבל היכא דישבה שבעה נקיים אחר התביעה ובדקה עצמה כדינה כו"ע מודו דשוב לא מחמירין להצריכה שבעה נקיים אחרים אפי' אם עברו עליה שבעה ימים בלא בדיקה כל זמן שלא הרגישה בדם וצ"ע. ולא דמי נדון דידן למ"ש המרדכי במסכ' שבועות ד' של"ז ע"ב וז"ל והר"ם דקדק מרשב"ם מלשוננו שאם דחו הנישואין כגון שאין יכולין להתפשר יחד אבות חתן וכלה או מחמת נדוניא או מחמת הוצאות הנישואין אף על פי שישבה ז' נקיים צריכה לחזור ולישב שבעה נקיים כשיתפשרו וישלימו יחד בדעתן לעשות הנישואין דהכי איתא בפ' התינוקות רבינא איעסק ליה לבריה וכו' עכ"ל. הרי לך שכתב המרדכי בהדיא שצריכה נקיים אחרים. דיש לומר שאני התם דדחו הנישואין בסבה שלא נתפשרו בסך הנדוניא או בהוצאת החתונה ומתוך כך נתיאשה האשה מן הנשואין ולא יהבא אדעתא אהנך שבעה נקיים הראשונים דסברה כיון דאידיה אידיהי וכשם שלא היו יכולין להתפשר עכשיו כך לא יתפשרו לעולם ולפיכך כשחזרו ונתפשרו **הוי כמו שתבעה לינשא מחדש ואיכא חשש חימוד** ולכך צריכה לשבעה נקיים אחרים מה שאין כן בנדון דידן דמעולם לא נתיאשה מהנישואין ואף על פי שלא בא החתן לזמן הנישואין בשביל זה לא נתיאשה דמימר אמרה דמחמת איזה אונס מעכב וכשיעבור האונס יבא אחר יום או יומים ומכיון דלא נתיאשה ויהבא אדעתא שוב לא צריכה לשבעה נקיים אחרים. ועוד נראה דאפי' היכא דדחו הנישואין מתוך שלא היו יכולין להתפשר בסך נדוניא וכיוצא בזה אפי' הכי **אי בדקה עצמה בימים שבינתיים סגי** ולא בעי שבעה נקיים אחרים דמאחר שבדקה עצמה הרי חזינן דלא נתיאשה ויהבא דעתא אהנך ז' נקיים הראשונים. וההיא דמרדכי בשם מהר"ם מיירי כשנתיאשה הכלה ולא בדקה עצמה בימים שבינתיים אבל היכא דבדקה אינה צריכה לשבעה נקיים. ודבר זה חוש השכל אינו יכול להכחיש כי איך יעלה על הדעת שהבדיקה לא תהני. וגם לשון המרדכי הכי משמע שהרי כתב והיא שכחה ולא שמרה ז' נקיים וכו' משמע דבשכחה ולא שמרה מיירי הא אם לא שכחה ושמרה לא אמרינן לא סמכה אדעתא ולא יהבא אדעתא גם בסוף דבריו סיים המרדכי הואיל ודחו הנישואין אז אינה חוששת להנך ז' נקיים כלומר כיון דדחו הנישואין נתיאשה ואינה חוששת לשבעה נקיים הראשונים שספרה כבר לשמור ולבדוק עוד בימים שבנתיים דודאי גמרה בלבה שזה ימים ראשונים יפלו מאחר שנתיאשה מן הנישואין ומ"מ משמע היכא דלא נתיאשה ובדקה עצמה בימים שבנתיים לית דין צריך בשש. ותדע דמהר"ם מיירי בדלא בדקה בימים שבנתיים דאי שבדקה בימים שבנתיים היאך מביא ראיה מההיא עובדא דרבינא דהתם ודאי הוא שבתו של רב חביבא לא בדקה כלל מדאמר ליה וכי לא סבר לה מר להא דרבא דאמר תבעה ונתפייסה צריכה לישב שבעה נקיים והשיב לו אימור דאמר רבא בגדולה בקטנה מי אמר. הרי מדברי המקשן והתרצן משמע שבתו של רב חביבא לא בדקה כלל. דא"כ לא הקשה מידי כיון שישבה ז' נקיים וגם לא היה לו לתרצן לחלק בין גדולה לקטנה דמדברי רבא אין מוכח כלל לחלק בי יהבא דעתה

ללא יהבה דעתה ולכל הגירסות שהביאו הפוסקים משמע שרב חביב לא הוה ידע מלתא דרבא דאמר בין גדולה בין קטנה ומדלא ידע שצריכה לישב שבעה נקיים מלתא דפשיטא הוא דלא ישבה שבעה נקיים ולא בדקה. ואם כן אם איתא דמהר"ם מיירי שבדקה בימים שבנתיים היאך מביא ראיה מעובדא דרבינא דמיירי שלא בדקה אלא ודאי על כרחך מהר"ם לא דבר אלא בשלא בדקה אבל כשבדקה בימים שבנתיים פשוט הוא דסגי לה בשבעה נקיים הראשונים ודלא כהרב מהר"ק ז"ל בשורש קנ"ט שאוסר אפי' כשבדקה בימים שבנתיים ומוקי דברי מהר"ם ג"כ אפי' כשבדקה והביא ראיות הרבה על זה וכל ראיותיו אינם נכונים בעיני ואשיב על ראשון ראשון. בתחילה הביא מעשה שאירע בימי חורפו והיו בעלי תריסין חולקין בדין זה ולפי דעתו שהאוסרין היו מפרשין דברי מהר"ם שהחמיר אפי' כשבדקה האשה בימים שבנתיים וכו' ואני אומר שמעולם לא עלה על דעת מהר"ם ולא על דעת האוסרין להחמיר כשבדקה בימים שבנתיים. והמחלוקת שהיה בין בעלי תריסין שבימי נערוותיו אפשר דאותה האשה לא בדקה כלל בימים שבנתיים והאוסרין היו מביאין רא' מדברי מהר"ם להצריך ז' נקיים אחרים כיון דלא בדקה בימים שבנתיים. והמתירים סוברים דלא חמירא ההיא אשה מאשה רואה ודאי דקי"ל דסגי בבדיקה אחת בכל ז' ימים בין בסופן בין בתחילתן בהיא אשה נמי אף על פי שלא בדקה בימים שבנתיים. מ"מ הרי בדקה עצמה קודם שדחו הנשואין ועדיין לא עברו ז' ימים מיום שבדקה עד זמן חופתה ודברי מהר"ם אפשר לפרש כשעברו עליה שבעה ימים בלא בדקה זה היה דעת המתירין וכת"ל לפי דעת המתירין מה אתא מהר"ם לאשמועין. י"ל דהוה אמינא כיון דכבר ספרה שבעה נקיים סמכינן אדברי רשב"א דלעיל דלא בעי ז' נקיים ממש אלא כל זמן שלא הרגישה אפילו לא בדקה נמי סגי וקמ"ל מהר"ם דלא אמרינן הכי וצריכה לז' נקיים אחרים. עוד הביא ראיה לאסור אפילו כשבדקה מלשון המרדכי וז"ל דאי באין בודקת לא שייך למימר דלא מסקא אדעתא בהנך ז' נקיים וכו' הוה ליה למימר דכיון דלא בדקה לא מהני וגם לא היה לו להזכיר דחיית הנשואין כלל וכו' ע"כ דברי מהר"ק. ואני אומר דאי משום הא לא אריא. דלעולם אימא לך דמהר"ם מיירי בדלא בדקה כלל ואפ"ה צריך ליתן טעם לאיסורא משום דלא מסקא אדעתא בהנך שבעה נקיים וגם משום דחיית הנשואין דטעמא משום דלא בדקה עצמה לחוד לא מהני לאיסור שהרי לא חמירא ההיא אשה מאשה רואה ודאית דסגי לה בבדיקה אחת כל שבעה ימים לפיכך הוצרך לומר דשאני הכא דכיון דדחי הנשואין לא מסקא אדעתא בהנך שבעה נקיים. אי נמי כמו שכתבתי לדעת המתירין דלא תימא כיון שישבה כבר ז' נקיים הוה לן להתיר אפי' לא בדקה שוב כלל וכדעת הרשב"א. לכן הוצרך ליתן טעם לאיסורא דכיון דדחו הנשואין לא מסקא אדעתא בהנך שבעה נקיים וכו'. עוד הביא ראיה מלשון צריכה לחזור ולישב שבעה נקיים כשיתפשו וישלימו יחד ודעתן לעשות הנשואין ומדקאמר כשיתפשו וישלימו וכו' ע"כ. דקדוק זה אמת הוא ולא כאשר הבין מהר"ק ז"ל אלא הכי פירושו שצריך להתחיל אלו שבעה נקיים אחרים מיום שנתפשו וכשיעברו שבעה ימים נקיים מיום שנתפשו טובלת מיד ואפילו לא בדקה עצמה

אלא פעם אחת בין בתחילתן בין בסופן ולאפוקי שלא נאמר דתתחיל הנך שבעה יומי אחרים מהימים שבנתיים ותגמור אותן ביומי שנתפשו והשלימו. ואף על גב שלא בדקה עצמה בימים שבנתיים תבדוק עצמה ביום שנתפשו שהרי הבדיקה סגי בפעם אחת בכל שבעה יומי בתחילתן או בסופן. וקמ"ל דלא נימא הכי כיון דלא בדקה עצמה בימים שבנתיים. וטעמא דמלתא דכל זמן שלא נתפשו לעשות הנשואין לא מסקא אדעתא ולא רמיא אנפשיה ולא דכירא כיון שלא בדקה בימים שבנתיים. אבל אי בדקה אינה צריכה לשבעה נקיים אחרים כלל כדפרישית. עוד כתב הרב ז"ל וטעמא לפי הנראה לע"ד ולא דמי לשאר סופרת וכו' אבל דמחמודי מחמדא וכו' עד איכא למיחש טובא. גם זה אינו מחוור לחוש באשה זו יותר מבאשה רואה ודאית ודבר זה לא מצינו לא בתלמוד ולא בשום פוסק ואדרבא הרי הרשב"א בתורת הבית שהבאתי דבריו לעיל כתב בהדיא דאשה זו אינה צריכה בדקה כל שבעה נקיים ואפילו פעם אחת ולא דמי לאשה רואה ודאית דמעיינה פתוח וצריכה לכל הפחות לבדוק פעם אחת. והרמב"ן ז"ל סובר דאשה זו אפי' לכתחילה לא בעי בדקה רק פעם אחת לכל ז' משא"כ באשה רואה ודאי שצריכה לכתחילה לבדוק בכל יום תמיד פעמים כן כתב הרב ב"י בשם הרמב"ן בטור י"ד בסי' קצ"ב. עוד כתב שם הרב ב"י דמודה הרא"ש באשה זו שתבעוה דבדיעבד סגי אפי' לא בדקה אלא פעם אחד בכל ז' ימים משום דלא עדיף מרואה ודאית. הרי לך דעת כל הפוסקים דאין להחמיר באשה זו בז' נקיים שלה יותר מאשה רואה ודאית וזהו דלא כדברי מהר"ק ז"ל. ופשוט הוא שדברי מהר"ק ז"ל בזה אינם נכונים אלא שאפי' הכי היכא דדחו הנשואין מחמת הנדוניה וכיוצא בזה יש להחמיר כדברי מהר"ק דרב מובהק הוא. ובפרט שמורי הרמ"א ז"ל הביא דבריו לפסק הלכה בהג"ה ש"ע. אבל מ"מ בנ"ד לא מבעיא אם בדקה עצמה בימים שבנתיים שזו ודאי אינה צריכה ז' נקיים אחרים אלא אפי' אם לא בדקה עצמה בימים שבנתיים אם לא עברו עליה ז' ימים בלא בדקה זו נמי אינה צריכה לשבעה ימים אחרים כאשר כתבתי למעלה. ואפי' מהר"ם ומהר"ק ז"ל מודו בנ"ד דמאחר דלא דחו הנשואין אלא שמחמת איזה אונס נתעכב הדבר ודאי לא נתיאשה מן שבעה נקיים הראשונים וסמכא דעתא שייבא החתן אחר יום או יומים ורמיא אנפשה ויהבה דעתה שתהיה נקיה ושלא תבא לידי חשש דם חימוד לפיכך לא צריכא ז' נקיים אחרים. דברי הק' בנימין אהרן ב"ר אברהם סלניק ז"ל:

ומ"ש רבינו שהורה בכ"ז ענין. פשוט דהיינו לומר דצ"ן יושבת צ"ן עומדת צ"ן שומעת צ"ן טהורה משום דהוי ספק ספיקא דילמא מאיז אלא ואם תמלא לומר דמינה אלא דילמא לא הדור מי רגלים למקור וממקום מכה נא ולתרא"ש אינטיין דמפליג צינייהו צנצא דרישא אצל להרמז"ס דמטהר נהיה צנצא בכל ענין לא אינטיין דנקל וחומר אמי דהשטא צנצא דרישא דליכא אלא חד ספיקא מטהרין בכל ענין נהאי צנצא דליכא מרי ספיקי לא כל שכן ומטעם זה לא הזכיר הרמז"ס דין זה משום דכלל שכן אמי מנצא דרישא:

קצב

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

המבוארים בזה הסימן

[ג] תבעוה לינשא וישבה ז' נקיים ודחו הנישואין צריכה לישב עוד שבעה נקיים: ז' נקיים אי בעינן סמוך לבעילת מצוה ואם טבלה אחר ז' נקיים ולא נבעלה: קידשה ואחר זמן תבעה לינשא אם צריכה ז' נקיים: [ד] הוא ישן בין האנשים והיא בין הנשים שתי משמרות בעינן ודוקא כששניהם בבית אחד, ואם הוא אפילו ביום: בעל בעילת מצוה ופירש אם צריכין לישן הוא בין האנשים והיא בין הנשים: שהה עם כלתו כמה לילות ולא בא עליה ופירסה נדה מותר להתייחד עמה: אם מותר לכנוס אשה נדה: [ה] מחזיר גרושתו צריכה להמתין ז' נקיים:

א תבעוה לינשא ונתפייסה צריכה לישב ז' נקיים. מימרא דרנא נפרק מיוקם (סו.) ופירש רש"י טעמא שמה מחמת טהור חמוד רחמא

דס: ומ"ש בין גדולה בין קטנה. שם אמר רבא לא שנה גדולה לא שנה קטנה גדולה טעמא מאי משום דמתמלא קטנה נמי מתמלא: ומ"ש ואפילו בדקה עצמה בשעת תביעה ומצאה טהורה שמה מחמת חימוד ראתה טיפת דם בחרדל וכו'. כ"כ הרשב"א (מ"ה ז"ו ש"ג ארוך ה: וק"ר ד:) ופשוט הוא דלא כל כן לא היה רבא קומם דכריו לכחוש לרכיה לישב ז' נקיים דמשמע דלית לה תקנה אלא נכך: ומונה ז' במחורת יום התביעה. כן כתב הרשב"א (מ"ה שם ארוך ה: וק"ר ה:) וגם זה פשוט מדנקט

דרכי משה

שהעתיק בשם גדול וז"ל האשה שרואה דם ואמרה שבא מנקב של מי רגלים צריכה להכניס מוך על המקור ותשתיץ אם המוך נקי הוכחה גדולה כא דאינו מן המקור [עכ"ל] וכן בדקו מקצת הנשים על פי ומצאו נקי והזהרתי הנשים שקודם שתכניס המוך יבדקו היטב בחורין ובסדקין כדין בדיקה ואח"כ תכניס המוך לפני המקור ותשתיץ ואח"כ תקנה יפה לפני המקור ואם צריך לה תרחץ באותו המקום שמקנחו דהיינו מקום הכתלים או בית החיצון כי הנשים יודעות באיזה מקום מגיעים מי רגלים לרחם ואותו מקום תקנה מחמת שנתלכלך במי רגלים ודם ואח"כ תגב יפה יפה ואח"כ תוציא המוך ואם הוא נקי הרי הוא הוכחה ברורה שלא בא מן המקור [ו] וכל זה לנשים שהיה להן וסת ושלא בשעת וסתה

פרישה

(ד) שהורה בכ"ז ענין. משום דהוי ספק ספיקא והאי להרא"ש אינטיין לאשמעינן אצל לדברי הרמז"ס מכל שכן מדינא קמא אחיא. בית יוסף:

קצב (ב) שמה מחמת חימוד ראתה טיפת דם בחרדל. נרין לומר דלדלעיל קאי דלכך נריכה שבעה נקיים מהאי טעמא שמה מחמת חימוד ראתה והא דלא הרגישה מפני שהיה קטן כחרדל, אצל לא נא לתן טעם אחר שכתב ואפילו דקה ענמה ומלאה טהורה מכל מקום חוששין מטעם דטיפת דם כחרדל אי אפשר לעמוד עליו נבדיקה, דהא אמרינן לעיל דלא ראתה טיפת

דרישה

קצב [א] תבעוה לינשא ונתפייסה. כתוב בחשובת הר"ש [בן הר"ש] בר צמח דגם מחזיר גרושתו צריכה להמתין שבעה נקיים:

חדושי הגהות

[ו] ר"ל כב] כל זה שאמרנו דמותרת בלא נדיקה היינו נגשים שיש להן וסת אצל שאין להן וסת יש להחמיר ולדקוק וכו' וכן כתב מהר"י ויל וכו':

הגהות והערות

משא"כ לפירוש רש"י שאי אפשר לומר כן כמו שכתב בדברי חמודות שם אות ג: [כא] כ"ה בכת"י, ובד"מ הנדפס וכן בהגהות שערי דורא ובמהרי"ל ליתא תיבת גדולה [ועיין ש"ך סק"ז שכתב דמהרי"ל מספקא ליה אי חשיבא בדיקה מעלייתא עיי"ש]: [כב] עיין בהמשך לשון הגהות שערי דורא "אע"פ שיש להקל אפילו בזה להתיר ע"י תקנה דלעיל וכו' מ"מ לא מלאני לבי וכו'" מבואר דאינו מותר אף ע"י בדיקה אלא ביש לה וסת ושלא בשעת וסתה וכן העתיק הרמ"א בשלחן ערוך, ועיין בט"ז ס"י קפו סק"י כתב ג"כ כך: [כג] דהתיר ע"י תקנה דלעיל הואיל וכתבת שמא מצטערת במי רגליה דכהאי גוונא דשיב מהר"ם להרא"ש דאפילו בשעת וסתה טהורה ברוחה דם מחמת מכה אי וסתות דרבנן, ח"ל [מהר"ם] [ואמר ר"י הא דמטהרין לאשה אפילו בשעת וסתה אי וסתות דרבנן, כ"ה במהר"ם] הני מילי כשמרגשת שבא מן המכה שיש לה צער וכאב ומרגשת דהמכה מוציאה דם, ולא חיישינן דגם מן המקור יצא כיון דוסתות דרבנן עכ"ל [מהר"ם] וכו' מ"מ לא מלאני וכו'. כל זה בהגהות שערי דורא ובתשובות מהרי"ל ס"י קצ. ומה שכתב בשם ר"י עיין תוספות נדה דף טז ע"א ד"ה ומה סבר:

דין אשה שיש לה כאז ורואה דם נשעה שטמלת מים והוא חולי שקורין האר"י ווי"ד כתוב הוא נמשכות מהר"ל סימן קע"ג ובהלכות נדה דרבינו יצחק מדורא (סי' ו) והרצ בהגהות שו"ע כתב דהכי נהוג להחמיר ע"י נדיקה צמוך ודוקא בלשה שיש לה וסת ושלא בשעת וסתה ועיי"ש ועיין עוד בתשובות מהר"י ויל סימן כ"ה: כתוב במדרכי על האשה דכשהיא עושה לרכיה רואה דם על המים כמין קרטיין קרטיין כמין חול ואינן אדומים אלא דיהה אם אינה רואה דם אחר שעשתה לרכיה אינה חוששת לקרטיין אלו ואם בכל פעם כשעושה לרכיה ואח"כ צודקת ענמה רואה דם צעד שמקנחת צו האי דם כיון שאינו יוצא ממנו עם מימי רגליה אינו אלא מן המקור ועיי"ש ועיין עוד בזה בתשובות הר"ן הביאו ז"י ונראה דלאי דאם אינה רואה דם אחר שעשתה לרכיה אע"פ שאלו הקרטיין הנמצאים הם דם גמור דכשממחין אותן בין האלמנות נימוחין ונעשו דם אין חוששין להן דלא חמירי מדם ממנו שיוצא עם מי רגליה דחלינן צמכה שכליות כל שכן הני קרטיין ועיין לעיל בסיומן קפ"ח (ג):

דין יאל ממנה כמין קליפות או שערות וכו':

קצב א תבעוה לינשא וכו'. מימרא דרנא נפרק מיוקם ופירש רש"י לרכיה לישב שבעה נקיים שמה מחמת טהור חמוד רחמא דס עכ"ל וכתב בתשובה מיימונית (בסוף הל' אסור) סימן א' נשם ראב"ה (מס' נדה סי' קפג) דשמה מחמת חימוד רחמא טיפת דם ולאו אדעתה ולפי זה אם אומרת צרי לי וגם נדקתי ענמי ציום התביעה ולא ראיתי לא הייתה לרכיה שבעה נקיים אלא תבעל לאלתר עכ"ל אצל דעת רבינו דאפילו ידנה אדעתה ונדקה ענמה נשעת תביעה ומלאה טהורה נמי לרכיה שבעה נקיים דחיישינן שמה מחמת חימוד רחמא טיפת דם כחרדל ואצדה וכן כתב הרשב"א והכי נקטינן דלא כראב"ה: ומ"ש ומונה שבעה במחורת יום התביעה. דבר פשוט הוא דכיון דלרכיה שבעה נקיים כוונה גדולה אם כן יוס שפוסקת צו אינו מן המניין דלעיל בסיומן קפ"ג:

אבל אשה שאין לה וסת א"כ יש להחמיר דאם לא כן וכי לעולם לא תהיה טמאה אע"פ שיש להקל אפילו בזה כגן כמו שכתב מוהר"ם (שו"ת מהר"ם מרוטנבורג מכת"י אמסטרים ח"ב סי' ג) דאפילו בשעת וסתה תלינן במכה אי וסתות דרבנן מ"מ לא מלאני לבי להקל הואיל ויש מרבוותא דפסקו דוסתות דאורייתא ועוד דבנדון דידן אין לה מכה מבוררת וכן כתב מהר"י וייל סימן כ"ה דיש לעשות בדיקה זו כי אשה יש לה ב' נקבים אחד שיוצא ממנה השתן והוא למטה סמוך ליציאתה והאחר שיוצא ממנו דם נדות שהוא למעלה בעומק הרבה וכתב עוד דאשה שאמרה שדם שראתה אינו בא אלא מן הנקב של מי רגליה קרוב הדבר בעיני שואמנת ועיין שם שהאריך בתשובה זו:

דס כחרדל שהיא טמאה אלא דאפשר להצטין שראתה טיפת דם כחרדל. מיהו יש לומר דלעיל קאמר דאם אירע דראתה נבדיקתה טיפת דם כחרדל שהיא טמאה ופאן קאמר דאין לסמוך אזה לומר שכיון שלא ראתה שהיא טהורה דכיון דמצי הוא דעל ידי חימוד היא רואה אמרינן שמחמת קטנותה לא יראה ומשום הכי לא נראה נבדיקתה והא דלא מהני לה נדיקה היינו טעמא משום דיש ריעותא לפינוי דמחמת חימוד דלאי ראתה. והא דכתב רנא דשמה מחמת חימוד ראתה טיפת דם ואינו נותן טעם למה אינו ניכר נבדיקה ולקמן בסיומן שאמר

טור <מכון שירת דבורה> - ט (יו"ד קפג - רמד) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס: 161 הודפס ע"י אוצר החכמה

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
 טור <מכון שירת דבורה> - ט (ו"ד קפג - רמד) יעקב בן אשר (בעל הטורים) עמוד מס: 162 הודפס ע"י אוצר החכ

מומן קציעות הראשון והקציעות לומן השני הכל היה באותו מעמד ועסקים באותו ענין אין ספק דאינה נריכה לחזור ולספור שצעה נקיים מחדש דליכא הכא חששא שלא תהא נזירת יפה נבדקה דהלא יודעת היא דליום פלוני נקצעו הנישואין ונציעה חדשה פשיטא דליכא הכא אפילו אם דחו הנישואין בטמא דדוקא כשנדחו הנישואין לגמרי

מחוק קטטה נתינת הדוניה והסכימו שהיו פטורים זה מזה ולא ישאו זה את זה וחזרו ונתפסו הכס הוא דליכא נציעה חדשה ולריכה ו' נקיים מחדש אבל כשאנו נדמה אלל מומן הראשון

והסכימו שיקצעו זמן שני כשיחפשו וישלימו ואח"כ ציוס או יומיים השלימו וקצעו זמן שני לנישואין הכס ליכא משום נציעה חדשה ואי דקדק עממה באותה שעה ומנאה טהורה טהורה היא אלל דליכא למיחש שמא לא חסקה אדעתה מקודם שמהא נזירת יפה וכיון שהדחייה וקציעות זמן השני הכל היה ביחד לא חיישין למידי והאחרת נמשכה (ס"י ק"ה) לנזר זה נציעתה דשמיא ואל תשגיח במה שכתב מהר"ם יפה בלבוש שלו (פ"ג) להחמיר בזה מסכתו בלי ראייה. מיהו כדן אם מחוק הקטט נחפרדה החצילה ובאותו מעמד הסכימה הכלה לישא איש אחר וכנסה לחופה מיד באותו יום הדבר פשוט דהוי ליה נציעה חדשה ממש ואפילו דקדק עממה ומנאה טהורה נריכה לספור שצעה נקיים מחדש דליכא כאן חימוד חדש מאיש אחר:

ד עבר ובנסה וכו' לאפוקי מדברי הרמב"ם וכו'. צפרק החולץ פריך תלמודא ארז ורב נחמן היאך כנסו נשים מקמי שישבו ו' נקיים ומשני לרבנן יחודי בעלמא הוא דמייחדי לכו וס"ל להרמב"ם מדלל קמשי בטמא יחודי בעלמא הוא דמייחדי לכו אלל קאמר לרבנן יחודי בעלמא הוא דמייחדי לכו אלמא דהכי פירושו לרבנן הוא דשרינן ליחודי בעלמא אע"פ שעדיין לא ישבה ו' נקיים כי הוא יודע שאסור לו לבוא עליה אף על פי שטהורה היא ר"ל דתלמיד חכם יודע דחיישין שמא מחמת תאות חימוד ראתה טיפת דם כחרדל ונאצד ממנה ולא החמירו על תלמיד חכם שלא להתייחד עמה אלל נגדה ודאית אלל צעם הארץ אסרו יחוד אפילו בזה שטהורה היא. ורבינו וכל הגדולים מפרשים שמייחדים לכו לנשים וכנסו לחופה ויש כאן פת בסלו אלל לא היה דעתם לבוא אליהם אלל כדי להשקיע היצר היו מייחדים להם שהרי יש להם נשים שיכולים לבוא אליהן אם היו רואים ואיכא פת בסלו ואח"כ הרי לא היו יכולים לבוא אליהן כיון שלא ישבה ו' נקיים וי"ל דזו אינה מחמדה שהרי לא כנסה אלל על דעת שלא יבוא אליה וכל אחד ישן צמטה בפני עצמו והשתא כיון דלא מחמדה היה יכול לבוא אליה מדינא כיון דטהורה וליכא למיחש לטיפת דם כיון דלא מחמדה ואיכא פת בסלו וכן היא דעת התוספות פרק החולץ ד"ה יחודי למעין צם עיי"ש. והבית יוסף האריך דביטור זה וצמח דבריו כתב דלהרמב"ם פרק י' דאישות דאסור לישא אשה כשהיא נדה נריך לומר דהיה דהיא ישנה בין הנשים וכו' כשנשאה טהורה ואח"כ פירסה נדה מיירי וכו' עכ"ל ואני כתבתי נציעתה דשמיא באופן העור סימן ס"א (פ"ד) דאי אפשר לפרש כך להרמב"ם עיי' שם: בתב"ב בהגהות מיימוניות פרק י"א דאיכא פירש רש"י דבעין ו' נקיים סמוך לנציעת מזה

שנדבר זה נפלה מחלוקת בין צעלי תריסין היכא דנדחו הנישואין יום או יומיים אם נריכה לחזור ולספור ו' נקיים מיום אותה נציעה שהאסורים אומרים דכל שנדחו הנישואין אין דיקה מועלת כלל אפילו תמיד דקדק פעמיים ציוס דכיון שנדחו הנישואין אינה נזירת יפה ומציאים ראייה מדברים אלל שכתב המרדכי צם הר"מ והמתירים אומרים שהר"מ לא דיבר אלל היכא שהניחה בדקדק מחמת דיחוי הנישואין אלל אם לא הניחה מלדדוק תמיד פעמיים ציוס כמשפטה שאינה נריכה לחזור ולמנות ו' נקיים והוא וי"ל הכריע כדברי האוסרים

ומצריכים לחזור ולמנות אע"פ שדקדק עממה תמיד והוכיח כן מלשון הכתוב במרדכי בענין זה באורח וגם מדקאמר כשיחפשו וישלימו וכו' שהוא מיותר אלל דאחא לאשמועינן דלא תתחיל למנות השצעה שניים עד אחר שיתפשו וישלימו מכל וכל דלא מסקא אדעתה ולא מקמי הכי ואפילו ספרה ודקדק לא מהניא לה וטעמא משום דחיישין לחימוד כל שעתא ושעתא איכא למיחש דילמא השתא חזיא ולאו אדעתה הילכך צעין דיהבא אדעתה ומסקא טובא: בתב"ב הגהות מיימוניות צפרק י"א (אות ה) פירש רש"י דבעין ו' נקיים סמוך לנציעת מזה וכו' הרוקח (ר"ס ס"י ש"ז) צם אצו וכל רבותיו וכו' כן הר"ם וי"ל וכתבו עוד כאן הגהות (שם) אם טעלה אחר ו' נקיים ולא נצעה נריכה לדדוק כבן כלל יום עד ששצעל דלעולם משתצטעו לינשא איכא לספוקי דילמא חזיא מחמת חימוד עד ששצעל עכ"ל (ב) ונראה דכל זה לכתחלה אלל דיעצד נצדיקה אחת חוק שצעה סגי לה דלא מחמירין זה דיעצד טפי מנדה ודאית: בתב"ב עוד הגהות מיימוניות (ד' קושטא פ"א ה"ט ונחש' מ"י צפוק אצו"ס ס"י א) צם ריב"א דהא דתצטעו לינשא ונתפייסה נריכה לישב ו' נקיים הני מילי כגון שקידשה ורואה מיד לינשאה אלל אם קידשה מקודם הרבה ולאחר הקידושין [חודש] כגן או ו' ימים תצטעו לינשא כיון דידועת בן כזר לא מחמדה והיא מותרת לינשא לו מיד עכ"ל ודברי הרשב"א שכתב רבינו צמחוק הס דהדיא צהיפך וכן נראה ממה שכתב המרדכי צפרק ב' דשצטעו (ס"י תשמ) צם הר"מ (משו' דפוס לצו ס"י קטו) וכן נראה מדברי כל הפוסקים שסתמו ולא חילקו צדד הילכך אין לסמוך בזה על דברי ריב"א (*):

ד עבר ובנסה תוך זמן זה לא יתייחד עמה וכו' עד בין אם הוא תלמיד חכם או אחר. הכל לשון הרשב"א צמורת הצית הקצר (צ"ו ש"צ ד:) ובארוך (שם ו.) נתן טעם למה דינה כדין כלה שפירסה נדה אע"פ שזו לא נודע צדיור שראתה ומן הספק הוא שאסרוה אפ"ה אם הייתה ישנה עמו צבית לא עמדה גזירתם דלארז חוקפ"ע וכו' וכן צמ"ג (לאין קול לט סע"ב) וספר התרומה כהן (ס"י קט) כתוב שאם כנסה חוק זמן זה לא יתייחד עמה כדין כלה שפירסה נדה כיון דלא צא עליה מעולם חיישין שמא יצרו חוקפו: וב"ש לאפוקי מדברי הרמב"ם (פ"א ה"י). הס דברי רבינו שחופס דברי הרשב"א עיקר ומפיק להרמב"ם מהלכתא ואפשר דמדברי הרשב"א הוא בטן שכתב צמורת הצית (ארוך שם) על ההיא דהחולץ שאכתוב צמחוק ומי שמוכיח מכלן הימר לתלמיד חכם יומר משאר העם לא נראה דברי ע"כ ורבינו כתב כוונת הרשב"א ולא חשש להעתיק לשונו ממש: ובח"לוקת הרמב"ם

דרכי משה

(ב) וכן כתבו התוספות בפ"ק דיומא דף י"ח (ע"ב ד"ה והאמר): (ב*) וכתב (בהגה"ה) שערי דורא (הל' נדה ס"י א) החתן צריך לשאול לכלה קודם שיגע בה אם שמרה ו' נקיים עכ"ל:

פרישה

(ח) א"א הוא ישן בין האנשים והיא בין הנשים. לשון הגמרא נקט ולקמן סימן שצ"ב כתב רבינו פירושו כן ושהר"ש פירשו דנחואל בין האנשים או היא בין הנשים סגי וכן כתב צמחוק כן באן העור: (ט) בין אם הוא תלמיד חכם או אחר. דכיון דלא צא עליה יצרו חוקפה עליו:

הגהות והערות

בן גס כן הלבוש בהא מודה לו הב"ח (ועיין היטב בלשון הלבוש): כהן אמנם לשון ספר התרומה "אם ראתה ואין פנאי להמתין יותר הנישואין החתן אסור לישן וכו'", ועיין במרדכי שהעתיק לשון זה (בסי' תשמא) והוסיף בזה"ל והוא הדין אם עדיין לא שלמו הו' נקיים משתבעה לינשא ונתפייסה עכ"ל, ואולי הייתה כן הגירסא גם בספר התרומה שלפני הבית יוסף ונשמט אחר כך, ועוד אפשר דכוונת הבית יוסף למה שכתב שם בעל התרומה בקיצור דינים שבתחילת הספר ששם מבואר כמו שהבין הב"י: כן עייין ב"י בסוף הסימן ד"ה כתב הרא"ש: כן פ"ננינו שם בס"מ סא כתב הטור "הוא ישן בין האנשים והיא בין הנשים" ותו לא מידי, ועיין עוד באבן העזר סימן כב): כהן פ"א או היא, ועיין פרישה אות ח, וב"י להלן ד"ה כתב הרא"ש, ועיין הערה לט: כטן יש להעיר על זה ממה שכתב הב"י בעצמו בכמה מקומות (כגון בסי' קפט דף נו ע"ב ד"ה ומ"ש ואפי' ובסי' קצ דף סד ע"ב ד"ה ומ"ש וגדולה) דלא היה לפני הטור ספר תורת הבית הארוך:

הגהות וצינונים

- ↑ שרש קנ"ט ענף ב'.
- ↑ ירושלמי ברכות פ"ב הלכה ד'.
- ↑ סימן רנ"ג.
- ↑ כתובות ד, א.
- ↑ ב"ק כג, ב.
- ↑ דברי חמודות נדה פ"י אות כ"א.
- ↑ שורש קנ"ט.
- ↑ סעיף ב' בהג"ה.

טורי זהב

דחו הנשואין כגון שאין יכולין להתפשר יחד אבי החתן ואבי הכלה או מחמת הנדוניא או מחמת הוצאות הנשואין אע"פ שישנה שצעה נקיים זריכה לחזור ולישב שצעה נקיים כשיתפשרו וישלימו יחד ודעתן לעשות הנשואין כו' עכ"ל לשון זה משמע דהנשואין היו נדחים מבלי עשיית מועד אחר לנשואין אלא היו

נפרדין זה מזה באופן שלא ידעו אימת יהיו הנשואין וזה היה מדעת שניהם כמשמעות הלשון שדחו הנשואין דמשמע שנדחו מלעשות או הנשואין צעת ההיא על כד הצירור וגם משמע ששניהם הסכימו לכך ע"כ ודאי לא מסקה דעתה שפיר בצדיקתה נמצינו למדין אם חסר א' מהנך תרתי דהיינו שלא

נדחו בצירור רק מצד סילוק הנדוניא לא הושוו ועל כן לא נעשו הנשואין באותו יום וחשבו שעדיין יתפשרו ותהיה הסעודה למחר או אפילו אם החתן גומר ואומר שאינו רוצה לישאנה מחמת שלא סלקה נדונייתו וכד הכלה רודפים אחריו דצין ובפשר לפתותו עד שנפתתה להם אף ע"פ שזה נמשך יום או יומים לא מקרי זה דחיית הנשואין דהכלה דעתה סומכת תמיד באותו זמן שיתפתה החתן בכך דאי תימא דאף בזה שיך חימוד חדש כשיאל הספק מלבה ונעשה ודאי הא גם ביום הנשואין עצמו זמנין הרבה שהחתן מתעקש ואומר בפירוש שלא ירצה לישאנה עד לאחר איזה שעות שנעשה שלום ביניהם וכי תאמרך הכלה לישב שצעה נקיים מחדש וזה לא נשמע ולא נראה אדרבה מעשה בכל יום שאין משגיחין בזה ואם כן מה לי באותו יום מה לי אם נמשך הקטטה יום או יומים ודאי אין דעת הכלה מסתלקת וסמכה דעתה שיהיו הנשואין אחר ההשוואה. ובלבדש כתב ונ"ל אפי' מתחלה כשדחו החופה מיום הראשון אחר שהכינו לה והתנו מיד וקצתוה ליום אחר מיוחד אפילו לא הרחיקה [רק] יום או יומים זריכה לישב ז' נקיים מחדש כיוון שהסיכה דעתה מזמנן הראשון חוזר החימוד להתעורר פעם שנית כיוון לזמן האחרון עכ"ל ואין דבריו נראין כלל דאף מהרי"ק¹ המחמיר כמו שהעתיק בית יוסף לא החמיר אלא מטעם דילמא חוץ ולאז אדעתה כיון שנדחו הנשואין כו' וזה אינו שיך כאן דהא ודאי ידעה שפיר זמן הנשואין ובזדקת עצמה תמיד וכן למה שכתבתי שנמשך ביניהם קטט בסילוק הנדונייא וכד הכלה עוסקים לפשר ולהשוותו ודאי מסקה אדעתה שפיר שזהו דרך העולם וכן מו"ח ז"ל חלק על הלבוש בזה שקצבו זמן אחר ואין לורך שצעה נקיים מחדש אלא כשהושוו יחד שלא ישא

זה את זו כלל הדברים שאין חשש רק אם הסכימו שני הצדדים שלא תהי' יעמוד הדבר ויהיו מפושרים לעשות החתונה תיכף זריכה שצעה נקיים מחדש ומוזה דבר במרדכי והש"ע זכאן. ונראה לי עוד באם לא בא החתן ליום המוגבל לחתונה מחמת אונס אשר קרבו בדרך ואחר אותו יום שלח שליח להכלה והתנצל עצמו מדוע לא בא גם תמול גם היום דהכלה זריכה לשצעה נקיים מחדש דכיון שלא בא ליום המוגבל ודאי מקופקת בדעתה דכל הדרכים בחזקת סכנה² ושמא יש סכנה שלא יצוא כלל ואחר שנודע לה שהוא בא ודאי הוה חימוד חדש וראיתי בתשובת משאת בנימין בזה שאינה זריכה לשצעה נקיים דמימר אמרה מחמת אונס נתעכב וכשיעבור האונס יצוא והנראה צעיתי כתבתי * דודאי היא דואגת על סכנה שלו או שאינו חפץ בה על כן לא בא ביום חתונתו ומשום הכי הוה אחר כן חימוד חדש כשיאל הספק מלבה כן נראה לע"ד : בתוב בלבוש אם נתחלף החתן דהיינו שהחתן הראשון לא רצה להכניס ביום הנשואין והכלה נתרצית לאחר שישאנה וכנסה תיכף זריכה שצעה נקיים מחדש כי נתעורר חימוד חדש וכו' וזה דבר פשוט לא ניתן להכתב מרוב פשיטותו אלא שנראה לי דאם אחר ריזוי עם החתן השני חזר החתן הראשון ונתרצה עמה זריכה גם כן שצעה נקיים מחדש כיון דאפסקה אחר צינתיים כנ"ל. ואם כבר נעשה המעשה ובא עליה באיסור עמ"ש ס"ס זה : (ו) **יש אומרים אם היתה זוהורה בו**. בת"ה³ שם הביא דעת האוסרים כסתם לישראל דתלמודא⁴ דאמר שאם צעל א"ל שמירה ויש מחירים דמ"ש התלמוד צעל היינו ראוי לצבול והכריע צעל ת"ה להיתר וראיתו מדמצינו⁵ בשור המועד דראה שורים שלש פעמים ולא נגח חזר לתמותו אלמא דלא אמרינן דזהאי זימנא נח יצריה והיום או למחר הדר יצריה הכי נמי צנדון זה ומ"מ המחמיר תע"ב עכ"ל ולע"ד * שאין הנדון דומה לראיה דמה שהביא ראייה דהא קי"ל סוף פ"ק דבבא קמא דף ט"ו סתם שורים בחזקת שימור קיימי כו' נמאל דכל שור שהוא מועד לנגוח הוא משונה מטבע סתם שורים ומשום הכי כל שאנו רואים שראה שורים ולא נגח נתבטל שינוי שלו ונעשה כשאר השורים משא"כ כאן דסתם אדם יצריה תקיף עליה ולא מוקים אנפשיה כמ"ש

ביאור הגר"א

[ט] **אע"פ שבדקה בו**. כמש"ל ס"א ואפילו בדקה בו : [י] **עבר בו**. כמש"ו וכן חתן כו' וכמ"ש בריש כתובות (ד' א') ועתוס' דיבמות שם ד"ה יחודי כו' (דלא כמ"ש התוס' ישנים

באר היטב

אחר עכ"ל והט"ו כ' דאם אחר ריזוי עם החתן השני חזר החתן הראשון ונתרצה עמה זריכה ג"כ ז' נקיים מחדש כיון דאפסקא אחר צינתיים : (ז) **שבדקה**. כ' בתשי' משאת בנימין בכלה שלבשה לבנים וספרה ז' נקיים אדעת הנשואין שהיו מוגבלים לר"ח ניסן וכשהגיע ר"ח ניסן לא בא החתן ולמחרתו בא זיר מהחתן דלתיליד ליה אונסא צדקו ומדי יבא ביום או יומים ועשו החופה ב' או ג' ימים אחר ר"ח ניסן בזה ודאי א"ל ז' נקיים אחרים אפילו לא בדקה עצמה בימים שצינתיים אם לא עברו עליה ז' ימים בלא בדיקה דמאחר דלא דחו הנשואין אלא שמחמת איזה אונס נתעכב הדבר לא נתייאשה מן ז' נקיים הראשונים וסמכה דעתה שיבא החתן אחר יום או יומים ורמיא אנפשה ויהבה אדעתה שמהיה נקיה שלא תבא לידי חשש חימוד עכ"ד והט"ו חולק ע"ז וכתב דהכלה ודאי מקופקת בדעתה דכל הדרכים בחזקת סכנה ושמא יש סכנה שלא יבא כלל ואחר שנודע לה שהוא בא ודאי הוה חימוד חדש ע"כ והש"ך כ' ובאמת אין להחמיר בדינים אלו דכל עיקר דין זה הוא מדצריהם (ומהרי"ט כהלון סימן ס"ו פסק ע"פ הדין אפילו היה נדחין הנשואין ב' או ג' ימים מן זמן המוגבל ליכא למיחש כלל לספור ז' נקיים

תורת השלמים

דאין כאן אלא איסור דרבנן כ"כ הט"ו ס"ס זה ובס" (קע"ו) [קנ"ו] ע"ש ובאמת בלא"ה נראה דלא שיך כאן הבחנה דגם בן הנדה הוא כישראל גמור וכמבואר בזה"ה סימן ז' וכ"כ הש"ך בנה"כ ס"ס קנ"ו וכן נ"ל קצת ראייה מממתינת פ' ד' אחין דף ל"ג שנים שקדשו שני נשים וישעת כניסתן לחופה החליפו את של זה לזה הרי אלו חייבין משום א"א ואם היו אחין משום אשת אח ואם היתה נדה משום נדה ומפרישין אותן שלשה חדשים שמא מעוברות הן וצניהם ממוזרים ונענין הבחנה בין זרע כשר לזרע פסול שלא יתלו העוברים בצבעיהן ע"כ ואם איתא תקשה הלא אף בלא החליפו צעינן הבחנה אם שימשה נדה אלא ודאי דצננה לא זריכין הבחנה וכן משמעות כל הפוסקים שלא הזכירו הבחנה גצי

יורה דעה קצב הלכות נדה

שפתי בהן

קבא

באר הגולה

ס"ו ע"א וכן הכריע מהרי"ק בשורש קנ"ט : ט טור ויכ"ז הרשב"א בת"ה וכפי פירוושם הא דאמרינן שם צינמות ואיצטית אימא לרבנן יחודי צעלמא הוא דמייתדי לכו היינו דמייתדי לכו לנשאה קאמר ולאחר שמשב ז' נקיים א"י שלא היו באים עליה לעולם וכו' אלא כדי לשזור הילך היו נושאים ולא היו מתייחדות עמהם לעולם וכן דעת הרי"ף והנ"ל ש"פ : דעת

נקודות הבסף

(סימן קצ"ב בט"ז ס"ק ר') * **פסק דלא כמשנת מ"ב ובש"ך** * **ס"ק ז' כתבתי דאין להחמיר בדינים אלו עיין שם : (בט"ז ס"ק ז') * השיב על הת"ה** שלא דמך דהכא נמי סתם בני אדם בחזקת כשרות ולא דמיא

בנסת הגדולה

(סימן קצ"ב בשור"ע סעיף ד') (*) **הוא ישן בין האנשים והיא ישנה בין הנשים**. ג"כ אמר המאסף נראה דאו היא ישנה בין הנשים קאמר לפי מה שבי הטור בבלכות אבילות סימן שמ"צ אבל ראיתי להר"ש

ברכי יוסף

הרב שבת יעקב ח"א סימן ס"ו ועמ"ש בתורת השלמים : (סעיף ד') בשור"ע) **עבר ובגבה וכו'**. במקום שהגנו שהאשה נשאת כשהיא נדה כ"ש שיכולה לינשא תוך ז' נקיים והתחמיר שלא ישא כשהיא נדה גם צווי יש להחמיר לכתלה. ומיהו כשיש הכרח יש להמיר בו' נקיים דחימוד אפילו לכתלה וכ"כ הרב מהריק"ש בצהגהמיו וכן נראה להקל באלמן או נשוי כמ"ס מהריק"ש וירא שמים לא ישא עד שמתגר בן נדה בין בו' נקיים וכן ראוי לעשות לחוס לפקרת הרמב"ם לפקרת מין שכתב גצי נדה כשר הדבר וחימוד כתב עמר וינס. הרב מהרי"י זיין בספר שערי ישועה כ"י ממשכותיו שער ה' פ' ד'. והסכים עמו הרב המובהק משיירי נפתם הגדולה

גליון מחרש"א

סגי. או ביום ראשון מהו? או ביום אחרון מהם עיין סימן קצ"ו ס"ד : (ש"ך ס"ק ו') **כתב** הב"ח פ' שדחו כו' אז יקבעו זמן צנישואין בזה היישנין. הוא סובר דמשום חימוד לא חיישינן כלל אלא משום לא אסקא אדעתה ליחזר אבל זה אינו מובן דהא גם בבדקה פעם א' תוך ד' סגיא ועיין בס"ט ובגליון לקמן בסמוך : (שס ס"ק ו') **ובת' פשאת בנימין בו' א"א בש"א בדקה**. דאז אמרינן דנתייאשה או כשרהו הנשואין וכשקבעו מחדש איכא חשש חימוד וזה דלא כהב"ח בס"ק שקודם זה כפמ"ש שם בגליון :

עצי לבונה

(סימן קצ"ב סעיף ד' בהג"ה) **אם היתה זוהרה וכו'**. עט"ו סק"ו דמסיק דמדינא זריכה שימור בזה וכן הביא בפלתי ראוה מהרמב"ם כמש"ל וגם בש"ך סק"ה משמע דס"ל דמדינא הוא כן אף מ"ש הטעם דהא דלא צעל חתלה היינו משום המנהג וכו' השג עליו בפלתי ע"ז כיון דאין יצרו תקפו כ"כ עד שיכול לעזור א"ע מבלי לעבור מנהג של טעות איך לא יעזר כח הגבורים ללל יצעול ח"ו נדה ואדרבה זה מורה כי אין יצרו תקפו כיוון שראויי ששמע למנהג וכו' עיין שם וי"ל דמ"מ מפני הבושה דעודע לנציות דבעל אותה דיראל הצחלים לכן מעמיד א"ע שלא לצעול אבל נגד איסור נדה יצרו תקפו דוה לא נודע לצרות. והנ"ל שיהא מורא שמם במורא צ"ו כמ"ש רי"ל וא"ש : ועיין בזה"ה שהקשה למאי דקיי"ל צימנן קנ"ו דלריכה בדיקה עד מקום שמששש דש. א"כ איך יכולה בחולה לבדוק אי"ע כ"כ הלא פתחה נעול. וכל הנשים מתעלות בזה"ח והיינו עד

בַּשֹּׁם ריש כתובות⁵ ופוסקים וע"ל סימן שמ"ז : י. א"צ שימור עוד . דהל חזינן ללל תקיף יצריה כיון שלא זאל עליה עד השתא : יא. והמחמיר בו'. ונראה דהאידנא שהמנהג שלא לזעול רק אחר ז' או ג' ימים אחר הנשואים אע"פ שהוא מנהג של שטות ויש צו איסור מכמה טעמים ונכון לזעול מ"מ כיון שהמנהג כך א"כ אס פירסה נדה ודאי דלרין שימור דהל זאל זעל תחלה היינו משום המנהג וכן נוהגין להצריך שימור ככה"ג : יב. ואין לחלק בו'. כלומר דל"ת דבאלמן שזעל כבר לא תקיף יצריה קמ"ל וכן משמע לקמן ר"ס קצ"ה דאין חילוק בזה : יג. או בתולד בו'. כלומר דגם בזמולה אחר שזעל בעילת מזנה מותר לייחד אע"פ שלא ראתה דס נדות דס בתולים חמיר ליה כמו דס נדות וזה דעת רבינו ירוחם⁶ והרא"ש⁷ דלא כהרמ"ה וכתב הרא"ש וכן עמא דבר וכ' ז"י שכן נראה דעת כל הפוסקים שסתמו דצריהם ולא חילקו דדבר וע"ל סי' שמ"ז : יד. והמנהג ליקח קבן בו'. וע"ל סימן שמ"ז⁸ כתבתי בשם הב"ח דל"ל שידועים טעם ביאה ושאין מוסרין עצמם לביאה :

קצנ א. וגומר ביאתו. אע"פ שהדס שותת ויורד וה"ה דמותר לו לפרוש בצבר חי ואין צריך להמתין עד שימות האזר. כן הסכימו הפוסקים ודלא כהראש"ד⁹ : ב. עד יום ה'. כדין נדה לקמן סי' קצ"ו סי"א : וזו מותר לו לישן באותה במה לאחר שעמדה מאצלו ואפי' בסדין שהדם עליו :

עליה נ"ל דאע"פ שהאלמנה עשתה שלא כדין כיון שלא היה לה צירור על הקדמת החמונה עד שזא החתן וכנסה תיכף נמאל שזשעה שהתחילה לדעת הצירור נמחדש החימוד וצריכה לחזור ולמנות ו' נקיים מכ"מ כיון שכבר עברה ועשתה כן אין להפרישם מכח זה ורואיה ממה שז' סי' קצ"ו סעיף י"ב אס טעמה וטעלה כו' שמתמין ו' עונות ומטבול וכל שכן כאן דחשש חימוד אינו אלא מדרבנן כמ"ש תחילת הסימן² ועמ"ש סוף סי' קצ"ו :

קצנ (א) וגומר ביאתו. פי' בצבר חי כך כתב הטור והיינו אע"פ שהיתה רואה דס זשעת אותו תשמיש : (ב) הגיע זמנה לראות וזא ראתה. וצטור כתוב כאן ואפילו היא צוגרת שכלו בזמליה כו' והוקשה לז"י מאי אפילו צוגרת אדרבה צוגורת יש לתלות טפי צדס נדה כיון שאין לה דס בתולים ונראה דלל קשה מידי דכוונת הטור ללמדנו תרי רבותות האחת אף אס צודאי הוא דס בתולים ולא דס נדה כגון לא הגיע זמנה ולא ראתה אפ"ה מחמירין דלתי למטעי זין דס לדס ואח"כ קמשמע לן דל"ת דוקא היכא שצורר שרואה דס בתולים ראוי להחמיר משום אחי למטעי אבל אס אין צרור שראתה כלל אפילו דס בתולים למח נחמיר בזה שנאמר שצריך לפרוש מיד כיון שעדיין לא צרור לו שראתה למח נחמיר בזה וזא"כ כשהיא צוגרת שכלו בתולים שלה לא יפרוש לזה קאמר דאפ"ה יחמיר בזה דשמאל ראתה והוא לא ידע מזה ואח"כ אמר אפילו אס צודאי הוא שלא ראתה דהיינו שצדקה עצמה מכל מקום חיישינן שחיפהו שכבת זרע והדצרים צרורים ולא כמו שכתב מו"ח ו"ל דהיפוך שורות יש כאן אלא הדברים כהלכתן וכסדרן : (ג) וחיפהו שכבת זרע. הא דהוצרך כאן לזה ולא אמר כמו שאמר ריש סימן (קצ"ג) [קצ"ב] לענין חימוד ולא הרגישה צו יש לומר דהתם היא הולכת אנה ואנה וצודאי אין שייך לצקש צשום מקום אס יאל ממנה דס משא"כ כאן שהיא שוכבת במטה ואפשר לראות אס יש צסדין שמתחיה דס לזה הוצרך לומר שמא נמחפה שזכבת זרע וצפרישה³ דחק עצמו בזהס בזה : (ד) וזא תתחיל למנות עד יום ה' בו'. מלאכי בשם מהר"ל מפראג⁴ דאע"פ דהשתא נהוג עלמאל דהגדה מתחלת למנות מיוס הששי כמבואר סי' קצ"ו מ"מ במתחלת למנות אחר ביאה ראשונה של בתולים מתחלת למנות מיוס ה' וכן הורה הלכה למעשה ועיין סי' קצ"ו סעיף י"א מה שכתבתי בזה :

חידושי רע"ק

(טו) סק"ח) דא"צ שמירה. מונקט הט"ז לדינא בעבר וכנס ת"ז ולא נקט בפשוטו דנשא כדין אחר ד' נקיים וקודם הביאה פירסה נדה דמותרת ביחוד היה נ"ל דהט"ז לא סמך על סברתו להקל רק בזה דתוך הז"נ מותר ביחוד כיון דלהרבה פוסקים ל"צ לז"נ בזה מקילים ביחוד אבל בפירסה נדה אסור ביחוד אבל התפלו"מ כתב על דברי הט"ז אלו ולפ"ז אס בא עליה פ"א בזנות ואח"כ נשאת ופירסה נדה א"צ שמירה וצ"ע לדינא נראה דס"ל בכונות הט"ז דהבא אפילו בפירסה נדה א"צ שמירה וכ"כ עוד שם להדיא בשם הט"ז דבמחזיר גרושתו תוך ז"נ או פירסה נדה א"צ שמירה ולענ"ד אין טובה כן מהט"ז :

פתחי תשובה

כיון דהממדה הראשונה היה על גוף זה ואין ה"היר"ה מתגרה מגוף זה לגוף אחר וכיון שנחלקף גוף אחר הוה ממדה חדשה לגמרי וצריכה שזעה נקיים ע"ש : (ז) והמנהג ליקח קבן. עיי' בסוף ספר צאר שזע בקונטרס צאר מיוס חיים סי' ט"ו שמתה על מנהג זה שאינו עפי' הדין וצפירט מה שנהגו שאין לוקחים לשמירה לא קטן ולא קטנה רק דלס הכלה שוכבת אלא בתה הכלה דוה איסור גמור ע"ש : (ח) גרושתו. עשה"ש בשם ט"ו דלס עבר וכנס כו'

המוספות צפרק קמאל דכתובות דף ט' ד"ה מאי לאו כו' וז"ל א"נ כיון דמתייחד ודאי זאל עליה ללא מוקי אינש אנפשיה ואע"ג דצבי יצמה אמרינן¹ דעד שלשים יוס מוקי אנפשיה רוצ פעמים לא מוקי אנפשיה אפילו שעה אחת כו' עכ"ל נמאל דהאי חתן שלא זעל הוא נשתנה מטבע העולם ולא אמרינן שזשציל

שנשתנה שעה אחת או ימים אחדים יהיה כן לעולם אדרבה אמרינן כל זמן שאנו רואין שנשתנה הרי נשתנה וצומן שאין רואין שנשתנה יחזור הדבר לטבע האדם שהוא רוצ העולם ואין לך צו אלא חידושו ומחידושו לא ילפינן אדרבה יש ראייה להיפך ממה שכתבו המוספות הנ"ל דציצמה עד שלשים יוס מוקי אנפשיה ותו לא הרי דהוחזק שלשים יוס בזה שלא זאל עלי' ואפילו הכי אמרינן דאח"כ תקיף ליה ולא מעמיד נפשיה ה"ה נמי הכא דאין לך צו אלא חידושו על כן נראה לי כדברי האוסרין כמשמעות לשון התלמוד דאין היתר רק כשזעל ואין זה בכלל המחמיר תע"ז אלא דין גמור הוא שצריך שמירה : (ח) מחזיר גרושתו בו'. נראה דלס עבר וכנס תוך זמן דאין צריך שמירה כיון דכבר זעלה כשהיתה אשתו צפעס הראשון לא תקיף יצריה עכשיו כל כך ואין צריך שמירה כנ"ל : מעשה באלמנה אחת שהיה לה זמן מוגבל בתנאים עם החתן שלה לנשואין אלא שהחתן אמר לה שאפשר שיקדים הנשואין וכן עשה והיא אמרה שסמכה על זה וספרה שזעה נקיים וטעלה וזא

עליה נ"ל דאע"פ שהאלמנה עשתה שלא כדין כיון שלא היה לה צירור על הקדמת החמונה עד שזא החתן וכנסה תיכף נמאל שזשעה שהתחילה לדעת הצירור נמחדש החימוד וצריכה לחזור ולמנות ו' נקיים מכ"מ כיון שכבר עברה ועשתה כן אין להפרישם מכח זה ורואיה ממה שז' סי' קצ"ו סעיף י"ב אס טעמה וטעלה כו' שמתמין ו' עונות ומטבול וכל שכן כאן דחשש חימוד אינו אלא מדרבנן כמ"ש תחילת הסימן² ועמ"ש סוף סי' קצ"ו : **קצנ** (א) וגומר ביאתו. פי' בצבר חי כך כתב הטור והיינו אע"פ שהיתה רואה דס זשעת אותו תשמיש : (ב) הגיע זמנה לראות וזא ראתה. וצטור כתוב כאן ואפילו היא צוגרת שכלו בזמליה כו' והוקשה לז"י מאי אפילו צוגרת אדרבה צוגורת יש לתלות טפי צדס נדה כיון שאין לה דס בתולים ונראה דלל קשה מידי דכוונת הטור ללמדנו תרי רבותות האחת אף אס צודאי הוא דס בתולים ולא דס נדה כגון לא הגיע זמנה ולא ראתה אפ"ה מחמירין דלתי למטעי זין דס לדס ואח"כ קמשמע לן דל"ת דוקא היכא שצורר שרואה דס בתולים ראוי להחמיר משום אחי למטעי אבל אס אין צרור שראתה כלל אפילו דס בתולים למח נחמיר בזה שנאמר שצריך לפרוש מיד כיון שעדיין לא צרור לו שראתה למח נחמיר בזה וזא"כ כשהיא צוגרת שכלו בתולים שלה לא יפרוש לזה קאמר דאפ"ה יחמיר בזה דשמאל ראתה והוא לא ידע מזה ואח"כ אמר אפילו אס צודאי הוא שלא ראתה דהיינו שצדקה עצמה מכל מקום חיישינן שחיפהו שכבת זרע והדצרים צרורים ולא כמו שכתב מו"ח ו"ל דהיפוך שורות יש כאן אלא הדברים כהלכתן וכסדרן : (ג) וחיפהו שכבת זרע. הא דהוצרך כאן לזה ולא אמר כמו שאמר ריש סימן (קצ"ג) [קצ"ב] לענין חימוד ולא הרגישה צו יש לומר דהתם היא הולכת אנה ואנה וצודאי אין שייך לצקש צשום מקום אס יאל ממנה דס משא"כ כאן שהיא שוכבת במטה ואפשר לראות אס יש צסדין שמתחיה דס לזה הוצרך לומר שמא נמחפה שזכבת זרע וצפרישה³ דחק עצמו בזהס בזה : (ד) וזא תתחיל למנות עד יום ה' בו'. מלאכי בשם מהר"ל מפראג⁴ דאע"פ דהשתא נהוג עלמאל דהגדה מתחלת למנות מיוס הששי כמבואר סי' קצ"ו מ"מ במתחלת למנות אחר ביאה ראשונה של בתולים מתחלת למנות מיוס ה' וכן הורה הלכה למעשה ועיין סי' קצ"ו סעיף י"א מה שכתבתי בזה :

ביאור הגר"א

ביומא י"ח. ב' בשם ה"ר יוסף : (ואין לחלק בזה בין צחור לאלמן. כן משמע מדברי התוס' דבבכות שם ושי"פ ועבתוס' יומא י"ח ב' ד"ה יחודין : [יא] וא"צ להיות בו'. שפירש מ"ש והיא בין בו' או קאמר אבל הראב"ד מפרש והיא וד"ש וי"א כו' וערא"ש שם : **קצנ** [א] וגומר ביאתו. ת"ה והרא"ש ושי"פ דלא כהראב"ד ע"ש ושם : [ב] אפילו היא כו'. ערש"י שם ד"ה הלכה כו' וכ"כ כל הפוסקים דאכולה מונגי' קאי והוכיחו כן מירושלמי והביאור הרא"ש שם שמואל אמר כל ההיא כו' ר' ינאי ערק כו' ודלא כהרמב"ם ועבכ"י : [ג] ואפילו בדקה כו'. דרדאי ראתה כמש"ש ס"ד ב' דאם איתא כו' שאני שמואל כו' : [ד] וזא כו'. ע"ל סי' קצ"ו סי"א :

באר היטב

מחדש ע"ש וע' בתשובת ש"א סימן ע"ה) : (א) שימור. דהל חזינן ללל תקיף יצרי' כיון שלא זאל עליה עד השתא ומ"ש רמ"א והמחמיר תע"ז כ' הט"ז דאין זה בכלל המחמיר אלא דין גמור הוא דלרין שמירה והש"ך כתב דהאידנא שהמנהג שלא לזעול רק אחר ז' או ג' ימים אחר הנשואין אע"פ שהוא מנהג של שטות ויש צו איסור ונכון לזעול מכמה טעמים מ"מ כיון שהמנהג כך א"כ אס פירס' נדה ודאי דלרין שימור דהל זאל זעל תחלה היינו משום המנהג וכן נוהגין להצריך שימור ככה"ג עכ"ל : (ו) לא"למן. דל"ת דבאלמן שזעל כבר לא תקיף יצרי' קמ"ל : או בתולד בו'. כלומר דגם בזמולה אחר שזעל בעילת מזנה מותר לייחד אע"פ שלא ראתה דס נדות דלס בתולים חמיר ליה כמו דס נדות. ש"ך : (ו) קבן. כתב הב"ח דל"ל שידועים טעם ביאה ושאין מוסרין עצמן לביאה : (ח) גרושתו. כתב הט"ז נראה דלס עבר וכנס תוך זמן דל"ס שמירה כיון דכבר זעלה כשהיתה אשתו צפעס הראשונה לא תקיף יצרי' עכשיו כ"כ וכתב עוד מעשה באלמנה אחת שהיה לה זמן מוגבל בתנאים עם החתן שלה לנשואין אלא שהחתן אמר לה שאפשר שיקדים הנשואין וכן עשה והיא אמרה שסמכה ע"ו וספרה ו' נקיים וטעלה וזא עליה נ"ל דאע"פ שהאלמנה עשתה שלא כדין כיון שלא היה לה צירור על הקדמת החמונה עד שזא החתן וכנסה תיכף נמאל שזשעה שהתחילה לדעת הצירור נמחדש החימוד וצריכה לחזור ולמנות ו' נקיים מכ"מ כיון שכבר עברה ועשתה כן אין להפרישה מכח זה ורואיה מסימן קצ"ו סעיף י"ב צאס טעמה וטעלה כו' ע"ש עכ"ל :

קצנ (א) וגומר . אע"פ שהדס שותת ויורד וה"ה דמותר לו לפרוש בצבר חי וא"ל להמתין עד שימות האזר. כן הסכימו הפוסקים ודלא כהראש"ד עכ"ל הש"ך : (ב) למנות .

תורת השלמים

צקטנה שאינה מוסרת עצמה לביאה דבמוסרת עצמה לביאה אסור מטעם דלאסור לנאש א' להתייחד עם שמי נשים משא"כ כאן אפשר דאף במוסרת עצמה לביאה מותר ללא חיישינן שיכזב אאלה כיון שאשתו הנכנסת לחופה עמו ואשתו משמרת כמבואר צא"ע שם אף דיש לחלק מ"מ אין ראייה משס וק"ל : [טן] מחזיר גרושתו צריכה ליישב וז"ל. ונראה דה"ה אס גרשה כשהיא מעשרת והחזירה ג"כ צריכה ליצב שזעה נקיים דאף דמעוברת היא בחזקת מסוקלת מדמים מ"מ חיישינן שמא מחמת חימוד ראתה כמו צקטנה צר"ס זה ומבואר לעיל ס"ס קפ"ט דקטנה עדיפה ממעוברת ואס עבר וכנסה תוך הזמן כתב הט"ז דאינה צריכה שמירה כיון שכבר זעלה : **קצנ** [א] שמא ראתה טיפת דם בחדר"ל וחיפהו ש"ו. הא דלא כתב גס כן

סעיף ג

ואם קבעו יום מוגבל לחופה והכינו הכל לחופה ונזדמן שנדחה הנשואין, אף על פי שכבר ישבה וספרה ז' נקיים כהלכתן, כשיחזרו ויתפשו לחזור ולהכין לחופה יום אחד מוגבל, צריכה לחזור ולישב ז' נקיים אחרים סמוך לזמן האחר, אף על פי שבדקה תמיד עצמה בימים שבנתיים, לא מהני לעשות החופה פתאום ולהיבעל עד שתחזור ותספור ז' נקיים כהלכתן כראשונים כמו שכתבתי למעלה. ונראה לי אפילו אם מתחלה כשדחו החופה מיום הראשון אחר שהכינו לה והתנו מיד וקבעו ליום אחר מיוחד ומוגבל אפילו לא הרחיקה רק יום או יומים וכל שכן יותר, אפילו הכי צריכה לחזור ולישב ז' נקיים אחרים, שכיון שהסיחה דעתה מזמן הראשון חוזר החימוד להתעורר פעם שנית סמוך לזמן האחרון. ועוד נראה לי אפילו לא נדחה הזמן אלא נתחלף החתן, וכמעשה שהיה שהעמידו את החופה וסירב החתן ולא רצה ללכת לחופה מחמת שלא השלימו לו נדונייתו ובאו מתוך כך לריב וקטט, ובתוך כך אמרו לאחר שיקח הוא הנדוניה וילך תחת החופה מיד ונתרצה האחר, ואמרו הדבר לכלה ונתרצתה גם היא, ומיד באותה שעה הולכים לחופה והכניסום לאותה החופה המוכנת ועומדת היתה, והכלה כבר היא יושבת ז' נקיים והיתה מוכנת לטבול באותה לילה לחתן הראשון. **ואמרתי שצריכה לחזור ולישב ז' נקיים** אחרות לחתן זה, כי אמרתי **נתחדש החתן נתחדש החימוד** והימים הראשונים יפלו, ואין להם עסק לזה החתן וצריכה שבעה נקיים מחדש, נראה לי.

חוות דעת ביאורים סימן קצב

(ה) אם דחו הנשואין. בט"ז ס"ק (ג') [ו] מסיק דאם בשעת דחיית הנשואין קבעו על זמן אחר ידוע, שאינה צריכה להמתין ז' נקיים, ע"ש. ונראה דדוקא כשקבעו על זמן קרוב קבוע, דהיינו באופן שלא נתבטל הכנת הנשואין ואין צריכים הכנה חדשה, אבל אם קבעו **על זמן רחוק**, באופן שצריכין למירמי שיכרא באסינתא מחדש על הנשואין שנקבעו מחדש, נראה דודאי צריכה לישב ז' נקיים מחדש מיום שמתחילין למירמי שיכרא באסינתא על הנשואין שנקבעו שנית, דאין שום סברא דאם קבעו הנשואין מחדש עד אחר י"ב חודש שלא תהיה צריכה להמתין אחר כך, ופשוט. עוד כתב הט"ז, דאם כבר נתרצה עם חתן שני, אף שחזרה ונתרצה עם החתן הראשון דצריכה להמתין ז' נקיים, כיון דאפסקה אחר וכו'. ומיירי שבשעת הריצוי עם החתן השני היה צד החתן הראשון רודפין אחריה, דבלאו הכי אפילו לא אפסקה אחר צריכה ז' נקיים מחדש, כמו שכתב לעיל:

(ו) כשיתפשו. בש"ך ס"ק ו' [כתב] חיישינן דלמא לא אסקה אדעתה שתהא נזהרת יפה בבדיקתה כו'. הלשון תמוה, דהא אפילו עברו עליה כבר ז' ימים דאז שוב מותרת בלא בדיקה בדיעבד, כמו שכתב הרב בהג"ה לעיל [סעיף ב], ואפילו הכי צריכה ז' נקיים מחדש. אלא עיקר הטעם הוא דנתעורר לה חימוד חדש, דאפילו בדיקה לא מהני. ועיין פירושו בשו"ת משאת בנימין. עוד כתב הש"ך ואי בדקה עצמה באותה שעה כו'. לא ידעתי בדיקה זו מה טיבה, כיון דלא נתעורר חימוד חדש, וכן עמא דבר שאינה צריכה בדיקה כשהיה באותו מעמד:

ערוך השולחן יורה דעה סימן קצב סעיף יג

דבר פשוט הוא שאם ביום החופה נתהוו מחלוקת בין הצדדים וביטלו השידוך אף על גב שאח"כ אחר יום או יומים חזרו ונתרצו הוי חימוד חדש וביטלו הקודמים וצריכה טבילה ונקיים מחדש אבל אם לא בטלה לגמרי אלא שנעשה מחלוקת מפני נדוניה או מפני שארי פרטים והחתן אומר שאינו רוצה השידוך וצד הכלה רודפים אחריו וחזר החתן ונתרצה אף אם נמשך יום או יומים א"צ נקיים מחדש דלא אסחה דעתה [שם] ויראה לי דאם להיפך **כשהכלה אמרה שמבטלת** השידוך וצד החתן רודפים אחריה וחזרה ונתרצתה **דהוי חימוד חדש** אם גמרה באמת בלבה מקודם לבטל השידוך ולכן אם אומרת שלא רצתה באמת בביטולו אלא עשתה כן כדי להוציא ממנו איזה דבר לטובתה נאמנת [נ"ל]:

החוק, והוא נועם לקצרת החו"ד שהצאתי (בסק"א) ע' מדכי צמס
הקצצ"ס שמה רחמה דס סנה או שנתיש וכו' ול"ע : ה' וא"ל הפסק
עסרה . הרקצ"א צתוה"א הוכיח ללא צע"י לא הפסק עסרה ולא
זדיקה כל סצעה מעוצדל דרבינא ורצ חצינא ללא אסכחן דללכסה
חו סצעה אחריני : והקסה צק"ט דלפי
גירסת הרקצ"א דגרס רצ חצינא הא
מוצא צכחצות דף ג' ע"א דלא אסתייע
מילתאוסדרי צהו ומס"ס לא אחרי דללכרי
ז' אחריני דהא הדרי צהו ואף ס"ל
דהאי דכחצות עוצדל אחריני הוי מ"מ
ומ"ל להקצצ"א להוכיח דלמא עוצדל חדל
הוי, ונראה לפע"ד דהא צלל"ס הקסה
עליו הר"א"ס צצד"ס דומ"ל הא דלא

ו' מחרת יום התביעה (י) וא"צ הפסק שדירה
שאצ"י שלא בדיקה ביום התביעה להפסיק במהר'
מונה מיום המחרת ונ' ומיהו (ז) צריכה בדיקה תוך ו'
ף (כל יום לכתחלה (צ"י צמס הר"א"ס וצ"ס שג"כ
דעת הרמב"ם) (מיהו דליעצד אס לא דקסה עלמה רק
(ח) פעם אחת תוך ז' קג"י) (צ"י והאחרונים) :
סצעה

(ו) וא"ל הפסק עסרה : כיון שאינה מוחזקת צדס דהא לא ודאי
רחמה, וכי מאחרש"ל דהאידנא נהגו להפסיק בעסרה אף לצחולה,
וע' בסק"ס : (ז) לריכה זדיקה : כי הצ"ח וז"ל ואיכא לומייק דלמאי
סמוצאר צס' קל"י דלריכה זדיקה לחורין ולסקדין עד מוקס שאצד
התשמיס מניע ואס לא עשהה כן לא
הוי אלא קינוח צעלמא ולא יל"ס ידי
זדיקה א"כ צחולה סתצעוה לינשא היאך
יכולין לצדקס צעוד פתחיהן נעול דהלל
כל סנסיס מנימולות צצית סחילון ואמרי'
פ' יולא דופן צית סחילון הוי עד צין
סנסייס וצין סניסייס עלמון כלפסיס והיינו
מוקס סתשומס דס, וכ"ס דקסה אצחולה
סרחתס כצד היאך מותרת צצדיק' לצעלה,
וי"ל כיון דשמואל אחר יכולנא למיצעל כמה צחולות צלא דס א"כ
כ"ס דהללס צעלמה יכולה לצדוק א"ע אצפ"י סהיא צחולה ואין
סצחוליס מעכציס צכך וכן רליתי דרשנות מהר"ס מאוסקרייך וצדרשות
מהר"ל, ועי"ל לפי מה סיתצאר צס' קל"י דסרצס מוצריס לא
סלריכו לצדוק עד מוקס סתשומס דס אלא סתצדוק צחורין וצקדיקן
כפי כמה ולכ"ע דליעצד קג"י אצפ"י שאינה מוכיכה עד מוקס סתשומס
דס א"כ לפי"ז סצחולות ג"כ צודקות א"ע היעצ כפי כה האפסרי
ויולאין ידי חוצתן דכדיעצד דוי מאחר שא"א צענין אחר עכ"ל,
וכ' צקד"ט דהעיקר כתי' זה ססני : (ח) פעם אחת . ואע"ג דקיימ"ל
לקון קי' קל"י ס"ד דלא קג"י אלא צצדקס ציוס א' וציוס ז' ומ"מ סכא
כיון דלא רחמה ודאי עדיף עפי ס"ך, וכחצ צס"ט וז"ל מיהו כל
זה מיידי צקענה או צומן סס"ס דלף סרחתס סרי הוי מוצלות עלמון
לעסרות אצל האידנא שאין מוצלות עלמה כ"א לצעלה א"כ צסגיני
זמנה לצלות או צקענה וידוע שרחתס ודאי דכל דין שאר אשה
י"ע על"י סלריכה זדיקה צתחלתן וצקופן דלע"פ סעכסיו לא רחמה מוחמת
חמוד ומ"מ ה"א צחוק' רואה כיון ססגיניזמנה לרלות שמה רחמי פעם
א' ומכ"ס צודאי רחמי' דלא קג"י צלא זדיקות רלשון וסצניי סלס דצלל"ס
לא

אילרכה סצעה אחריני דגומרא כל עיקר לא אחת לאשמועינן אלא
דלא סנא גדולה ול"ס קטנה, ותיצן צמ"ס דכיון דלא אחריס ססס
לאשמועינן הא דיכא (דלריכה ז"כ מחדש) ודאי לכאורה משמע דמיד
כנסה ולא סולרכה ליסיצה אחרת, ומעשה י"ל ג"כ דאס איתא
דלריכס ז"כ מחדש אלא דסך עוצדל הדרי צהו הו"ל לאסקוי סכי
צגוי דהדרי צהו כדי סלא כצא לידי טעות כפי סהשמועות דכנסה
אח"כ מיד, א"י דצחמת ה"י מותר לכנסה אח"כ מיד : ך כל יום לכתחלי'
עיין לסון הר"א"ס, וצחמ"ס סופר ס' קפ"ד כחצ וז"ל דצרי הר"א"ס
לע"ג מומ"כ מאי ק"ל אי מסיני זדיקה לזס חיימוד א"כ אחאי לריכה
ז"כ צצדוק עלמה צצעה חציעה ואס לא תמלא דס תהא טסורה
כדעת רלצ"ס צתשור"ו ואי ק"ל ככל ספוסקיס דלא מסיני זדיקה
א"כ מאי מועיל זדיקסה צכל יום כיון סכל יום מוסיק לה חמדה
אומס צס"ט משמע דמורה הר"א"ס דציוס סתציעה לא מסיני זדיקה
שאל חרלה טיפה תאצד וצשורי ימיס עכ"פ מועיל זדיקה חס ל"ע
יליצא צארעל דהרי חמדה האחרונה קסה מהרלשונה להר"א"ס ותו
קסה כהי דציוני רצא לא נחפסטה חומרא דר"ז ולא סלריכה ר"ח
הפסק עסרה ומ"מ למאי דקצלו עכסיו חומרא דר"ז למה לא כלערך
הפסק עסרה ליום הרלשון יום סתציעה דלא מועיל זדיקה לחותו
יום ומסוינין לה רואה ולמה לא תלערך הפסק עסרה גס צומס"ז

חו קסה מאי יועיל זדיקה כל ז' הלל כל סעה ורגע ה"א מוחמת וכי ידי' צין עיני' ע"ל ס"ח ע"צ גס איך אחר רצא ז' נקייס
ואינן רק ססה דיוס סתציעה ה"י אז מן סמנין לרצא ססי קודס חומרא דר"ז ע"כ סינית הר"א"ס קסה לי להלי' עכ"ל : **ורפעי"ד**
י"ל סינית הר"א"ס וכל סקוסיות, מה סהקסה מאי מועיל זדיקסה צכל יום כיון סכל יום מוסיק לה חמדה, י"ל לפע"ד דודאי חז"ל
לא חקנו רק מה ססי אפסר לחקן, וציוס הרלשון מהסתציעה חשו שמה נאצד הדס ולא סמוכו על סצדיקס רק סלריכוה לסצת ז' ימי כדה
וגס לצדוק צכל יום כיון דסחמדה מוחזקת אח"כ ומ"מ סס אמרו דא מסיני סצדיקס דלל"כ אין לצדד סוף ולא תינשא אשה לעולם,
ואין להפליא על סתקנה דציוס הרלשון סלא ה"תה סחמדה חזקה לא מסיני זדיקה וציוניס סלח"כ סתחזקה סחמדה מסיני זדיקה, יליצא
צארעל וכי אין זה סלא, ואלרצס ה"א כמותה, סהרי סר"ן כחצ דנוס"ה לא מסיני זדיקה דכיון דלס חיימוד הוי מועע חייסי' שמה נאצד
א"כ י"ל רק ציוס הרלשון אצל ציוניס סלח"כ סמוכין ספיר על סצדיקה ואמרי' דאס איתא שרחתס דס חמוד הו"ל לאסתכווי דכיון
דסחמדה חזקה ה"י דס סכנלס : **ואור"ס** צלל"ס נראה לפע"ד דלא קשיא, כי ידוע ה"א צחוק' אחר ססינוי סתחלומי יפעול סרצס
צאלס אצל ססעתק מועדרגה למדרגה לא יפעול כ"כ, ולכן ציוס סתציעה ססיא מוחמת סנה עתה כולד לה סחמדה מחדש וסחמול לא
ה"י לה חמדה כלל לכן איכא חשש גדול שרחתס דס מוחמת סחמדה עד שפסי' זדיקה לא מסיני לה, ומש"כ

למחר אף כי סחמדה כחחזקה מ"מ לא תהעול עוד חמדה זו כמו סחמדה סל אסחול מלחר שאין זחא חמדה
חדסה, רק למיחוש מיהו צעי שמה מוחמת חיוזק חמדה רחמה ולכן ה"א לריכה זדיקה ומסיני לה, חס
לפע"ד צבור צסצרא צע"ה, ומ"ס עוד כהי דציוני רצא לא נחפסטה חומרא דר"ז ולא סלריכה ר' חצינא
הפסק עסרה ומ"מ עתה (י) למה לא כילערך הפסק עסרה, י"ל לפע"ד דלא סחמורו אלא צרואה ודאי,
וסצו דלא להוסיק עלה, וסרי סרמוצ"ס ס"ל דלפי' צכסס ליכא חומרא זו ואף להחולקיס י"ל דוקא
צכסס דאיכא דס לפכיו וצקוק סל טצחיס לא עצרה אצל צספק דס חמוד דליכא מדי לפכיו לא סחמורו
(ולפי סטעס סהצחתי צס' קפ"ג לחומרא דר"ז דחייסי' שמה דס זס כצד יל"א זס ג' ימיס פסיעיל דלא סייד צצ
חמוד, וגס צצועל אס סצחוללל כ' הרלש"ל להדיא דצעי' ז"כ ומ"ס עוד מה מועיל זדיקה וכי ידי' צין עיני' י"ל כיון
דלח"כ אין סחשש גדול כ"כ די צצדיק' א' ציוס ומחחוק' צכך צעסרה (וע' צחור"ד סק"צ) **אך** מה סהקס' עוד איך א' רצא
ז'

דלא חשו צהא לחומרא דר"ז :

הדפסה ברזלוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

לחם ושמלה גאנצפריד, שלמה בן יוסף עמוד מס : 117 הודפס ע"י אוצר החכמה

לא ייקרי קפורין כלל וכו' עכ"ל ופשוט : (ט) ונעשה שהיא קומכת
זדעתה וכו' . ומחמתה אצל קודם לכן לא מהני : **כתב** סט"ז סוף
סי' זה ונעשה באלמנה שהי' לה זמן מוגבל בתנאים עם החתן שלה
לנישואין אלא שהחתן אחר לה שאפשר שיקדים הנישואין וכן עשה
והיא אמרה שקומכה על זה וספרה ז"ל לא

^{למנוח המנוחין}

מהני, דכיון שלא הי' לה צירור על הקדמות
החתונה עד שזא החתן נאלץ שצטעה
שהתחילה לדעת הצירור כתחלתה החימוד
ולריכה לחזור ולמנות ז"ל , ובתשוי הצ"ח
סי' קי"ח שאלו הנישואין נקבעו ליום פלוני
וקרובי הכלה הסכימו להקדים הנישואין
ג' ימים ושלחו אל החתן שיקדים א"ע לזא
ליום פלוני ולפי שפשוט הי' צעיקהם שישמע
החתן לקולם התחילה הכלה לשמור ז"ל
והנשים חששו שאלא יצא אלא לזמן שקבעו
בראשונה חזרו ואמרו להכלה שתשמור ז"ל
ומדע שהיו סמוכים לחפה לפי קציעות
הראשון והחתן זא ציוס אחד אחר הזמן
שהקדימו לו וחזרו והסכימו שתהא החופה
יום אחד לאחר הקציעות הראשון, והירה
דאע"פ שכלה זו ידעה ומקציעות הראשון

והיא התחילה לקפור ומקדם לפי שחשבה חולי יצא החתן ומקדם עפ"י
הכתב ששלחו אליו קרובי שפיר היתה יכולה לקמוד אספירה זו ולעצול
צקוף ז"ל הראשונים ובתנאי שתצדוק עלמה בכל יום ויום לאחר העצילה
כחוקי עצילה . ובס"ט כתב דלענין ונעשה הן צעוצל דהט"ז הן
צעוצל דהט"ח יש להורות לכתחלה דצעת שיתצטרך לה יום הנישואין
הצדוק עלמה ואם תמלא טהורה (דמהני לדעת הראשונים) יכולה לקמוד
על הקפירה שספרה וצדיעצד אס לא צדקה עלמה צחותה שעה שנתצטרך
לה קציעות הנישואין ואיכא הפסד כגון שטענה עצות ויתקלקלו המאכלים
אם ידחו הנישואין וילערכו לעשות חופה דה יס להקל שחטעול על סוף
ספירה הראשונה ועדיף מלעשות חופה דה : (י) והמנהג לעצול וכו'
אעפ"י שלא היצעל וכו' . כתב צקד"ט ס"ק י"ז לא נחכוון הרמ"א להמנהג
הרע שהציא הס"ך צק"ק י"א שלא לעצול רק אחר צ' או ג' לילות אחר
הנישואין שהרי צמנהג זה יס איסור מכתה טעמי וכוון לעצול כח"ש שס
הס"ך (וגם השל"ה כתב מרורי' על המנהג הרע הזה) וחס"י להעלותו על הספר
אלא כוונת הרמ"א לפי שסיו כוהגין לכנוס צע"ש ומסוס חקנת עניינים והיו
כוהגין שלא לעצול צתחלה צצעת כדעת האגודה ואעפ"י שאין הלכה כן
מ"מ היו כוהגין להחמיר ולכך לא נצעלה עד מ"ש (וצודאי כי היראים לא
קרצו אלי' כלל צליל צצת שלא לגרות יל"ה צעלמן ר"ל ומ"מ הי' המנהג
לעצול ליל ד' וזכר לזמן התלמוד שהיתה צתולה ניסאת ליום הרצעי :
(יא) יס לס לצדוק וכו' . משוס דלעולם ונשתצעו' ליסא עד שתיצעל
איכא לקפוקי דילמא חזיא מחמת חמוד . (יב) פעס אחת חוך ז' .
אצל אס עצרו ז' ימים צלא צדיקה לריכה לחזור ולקפור ז"ל עחדש
ע' סד"ט ס"ק י"ב : (יג) יסאל לכלה וכו' , ועכסיו לא נהגו כך
וכראה שקומכין על מה שהסוטצנים רגילים להודיע להחתן אס היא
טמאה

ז' נקיים ואינן אלא ו' דיוס התציעה מן המנין הא ודאי לכאורה קושיא
אלימא היא וכבר הקשה זאת הפלתי צקי" קפ"ג , וכתב למחן דתיצת
נקיים אינו מוסק על צצעה אלא הפירוש הוא שחש צצעה וסייו
צלידוף יוס התציעה (כתחקתא דרצי) והנך שעה שתמנה מלצד יוס
התציעה יסיו נקיים צצדיקה ע"ש , וכו"כ

ב שבעת ימים הללו מונים אותם (ט) משה
שהיא סומכת בדעתה ומכניה עצמה לחופה
ח אעפ"י שלא נתקדשה עדיין :

הגה ויס לקמוד העצילה קמוד לעצילת מולה בכל מה
דאפשר (כך ונשוע צמרדכי צסס רטצ"ס ור"מ ודוקח
צסס אציו ורצותיו וצתהגו' מיימו' פ"א דהלכות א"צ)
(י) והמנהג לעצול הכלה ליל ד' אעפ"י שלא תצעל קודם
וולאי צצת (מרדכי סס) אצל אין להרחיק העצילה מן
העצילה יוחר מזה ואס לא תצעל צמולאי צצת (יא) יס
לה לצדוק עלמה בכל יום : **מ** עד צעילת מולה (סס)
צהגה' וצתוס' פ"ק דיומא דף י"ח) ודוקא לכתחלה אצל
צדיעצד אין להחמיר אס צדקה רק (יב) פעס אחת
חוך ז' (צ"י) וכל חתן (יג) יסאל לכלה קודם שיעג צה
אס שורה שצעה נקיים : (הגה' ע"ד)
אס

דצעה : או י"ל דאיתא צקי" קל"ז להכלות העוצלות קודם החופה יכולות
לעצול ציוס : ואולי גם ציוימס הקדמונים נהגו לעצול הכלות ציוס כדי
לעשות החופה צעוד יוס כח"ש החוס' צרים כתוצות ליוס הרצעי ולא
צליל חמישי משוס דליכא כתוצה דלא רמוצת תיגרא . וגם צדרא צתראה
נהגו לעשות הנישואין כמו צומן המסנה . כדמוכח מעוצדל דרצינא
ורי חנינא לפי' המרדכי והמסרש"ל (או כדי שתהא טהורה ומוכנת
לחופה חיכך צהכנת הלילה) ולכן אס לא היתה יושצת רק שעה
נקיים הרי אס תעצול ציוס השסי לא עלתה לה עצילה דדה שטצלה
ציוס השציעי כאלו לא עצלה : ולכן הלריכו שצעה נקיים מלצד יוס
התציעה כדי שתוכל לעצול ציוס השציעי . וזה נכון לפע"ד : **ך**
ונעשה שהיא קומכת זדעתה וכו' , צלחס הצאתי ונעשה דהט"ז
ונעשה דתשוי הצ"ח . וסכה צקד"ט כתב דפליגי אסדדי . אצל
לפע"ד יס להשוותן . צמעשה דהט"ז לא אמר החתן אלא צלשון אפשר
ולא קומכה דעתה כ"כ . אצל צמעשה דהט"ח הי' פשוט צעיקהם צלי
סוס ספק שהחתן ישמע לקולם . ע' כוצ"ת סימן קט"ו וסימן קט"ז :
ך אעפ"י שלא נתקדשה עדיין . כן הוא לשון הר"ן ולאפוקי מדעת
הרא"ה צצד"ה שכתב דתציעה דקודם קידושין לא מהני ומציא הר"ן
ראי' דמהני מעוצדל דרצ ור"כ דאמרי' שלוחי' הוו משררי' ומודעי' :
ומשמע דלא הוו מקדשי' אלא אודועי' צלחוד הוא דקא מודעי' להו .
וכח"ש הרש"א צתו"ה וצו"ה : ועוד איכא לוישמע מלשון זה דקאמר
אעפ"י שלא נתקדשה עדיין דה"ה אס צבר נתקדשה קודם ז' ימים שלפני
הנישואין מ"מ צהגיע ז' ימים קודם הנישואין לריכה ליצב ז"ל . ולאפוקי
מדעת ריב"א דס"ל דהא דאמרי' תצעו' לינשא וכו' דוקא שקדשה ורולה
מיד לינשאה דכיון דלא נתקדשה ומקודם חמוד חמדה לי' אצל אס קדשה
מקודם זמן גדול או קטן ואיחר לאחר הקידושין חדש או י' ימים ותצעות
לינשא כיון דיודעת צו צבר לא מחמד' ומותרת לינשא מיד . וככתב צצ"י

דאין לקמוד עליו כי דצרי הרש"א הס להדי' צהפוך . וגם מדצרי כל המופקים אינו נראה כן . ועי' לשון הס"ך . ונראה דר"ל ונשוע דכל שכן
אס נתקדשה צבר דמהני וגם דלריכה ליצב ז"ל קמוד לחופה וכח"ש צצ"י . והס"ט צקס"ה נראה שלא דקדק סיטצ צכוונת הס"ך : **מ** עד צעילת
מולה לשון זה מורה להדיא דגם לאחר נישואין לריכה צדיקה עד שתצעל דכל זמן שלא נצעלה איכא חשק חמוד . וכן מורה לשון הסוס' ציצמות
שכתבו דלעולם משחצעו' לינשא איכא לקפוקי דילמא חזי' מחמת חימוד עד שתיצעל . מללא כתבו עד שתינשא מוכח להדיא דגם אחר
הנישואין

קרבן לשמיט דאחר הגרות מתחיל חמוד חדש ששעה שעלתה מעבולה כישראלית גמורה, ונו"ע זכר עם ת"ח גדולים, יהלכנו נספור ז' נקיים אחרי עבולה ספק גרות, וגדר הצהרה ג' חדשים לא שייך כאן כיון שלא היתה נשואה נגוי ונשתמרה בעברה עין אלה"ע סי' י"ג צ"ח.

ב

במחלוקת ה"ט"ז ס"ק ו' והש"ך ס"ק ז', שה"י עיכוב להחנות מלד אונס הדרך שה"ט"ז מחמיר שהיא חונה ומסופקת שמה לא יבוא כלל ויש חמוד חדש, והש"ך טעה להקל שמכ"מ רמ"א אנופשה ואין חמוד חדש, יהפוסקוס טעים להקל כהש"ך, הנה זה צימיהם שלא היו הכלים והאפשרות להודיע מיד מאמלע הדרך, אבל כהיום שהחנות ניסע מעבר הים כגון לא"י ובהמשך הדרך לא המשך דרכו לא"י למקום הכלה, ולא נשמע על אנסו, ואין אומר ואין דברים להודיע פשר העכוב ודחית יום החתונה, וצפרט כשה"י ממילא איזה חלוקי דעות כבר לפני זה, צ"ח חוששני שאם באמת לא צ"ח ציוס החתונה הוכחה ברורה שר"ח נצטע, והכלה ציודעה כך הפסיקה לגמרי והסיתה מזה, יבאם אח"כ צ"ח ונחישב צדעתו לריכב עי"פ שבעה נקיים.

ג

במש"ב ה"ט"ז ס"ק ו' צ"ח דוקא שנדחה בהסכמת שניהם אבל כשאין יכולים להשוות ע"י שלד הכלה לא השלימי הכדומיא והחנות סילק עלמו, ולד הכלה רודפים אחריו צ"ח אין כאן היסח הדעת מלד ואין לריכב עי"פ ז' נקיים, וראיתי נשני מחברים אחרונים שהולקים בכוונת ה"ט"ז אם דוקא צ"ח"ג שהעכוב רק מלד החנות, ולד הכלה רודפים אחריו, אבל כשעכוב מלד הכלה ולד החנות משהדל לפי"ס ואח"כ נחיישבו בהדורים לריכב עי"פ שבעה נקיים, או דגם צנזון זה כיון דלא הוחלט מלד שניהם לדחות, ולד החנות מוכן לפי"ס ומפייס אפשר להקל גם צ"ח, וכדל זה נראה לפי המליאות עכ"פ רוצ פועמים כ"ח כל שהכלל רואה שהחנות רואה לפי"ס וליושב הדורים גם כשאל הכלה לעי"ע מעכבים מ"מ היא באמת לא מסיחה דעתה.

ד

בדין שכתבו הפוסקים צ"ט"ז ס"ק ו' דאם מיד קצצו הזמן השני של הנשואין לא לריכב עי"פ שבעה נקיים, ראיתי צ"ח עכ"פ ס"ק י"ב כ' ד"ל פשוט דאם קצצו זמן רחוק כמו לחודש ימים ודל"ה צ"ח ענין צעלו הקודמים ולריכב מחדש נקיים ועבולה, ע"כ. ולדידי דבר זה ל"ע דכיון דאנו מניחים שלא היה הפסק מפיוס הראשון, ולא נתחדש חמוד חדש אי"כ ה"ח כשאר כלל שאף שריכב לכתחילה להסמיך הנקיים לנשואין מכ"מ אהני דיעבד, כמבואר למעלה, ועין ג"כ צדרכי יוסף לעיל ס"ג, והיינו שתדק עד יום החתונה.

ה

במה שנו"ע ה"ח"ס יו"ד סי' קפ"ד עם תלמידו הגדול צעל אמרי אש אש כלל שלא ראתה עדיין החנות מעולם וספרה ז' נקיים אש אח"כ ראתה החנות צפעס ראשונה

ונפ"ז אם קנחה אשה צנייר שאינו מקבל עומאה צאופן שצודאי אין כאן הרגשה עד שקנחה רק מצחון (והכחם עדין לא היה צגיפה דאם כבר היה צגיפה תפ"ל דעומאה מה"ע) מכ"מ עומאה דנהי צנייר אינו מקבל עומאה מכ"מ יד האשה נעמל צמשה וא"כ גם האשה שוב עומאה כנ"ל, ונה משכחה לה נמלל על אינו מקבל עומאה רק צנמלל ממש, אמנם כבר העירו שמשוי"ע דרצ סי' ק"ל סק"א יסי' קפ"ג צקו"א מוכח דלית ליה חידוש זה, וכן מוכח צפשיטות צהצוצת ח"ס ח"י סי' פ"א.

וראיתי צ"ח ערך שי להגאון צעל שו"ת תשורה שי כאן שטעה הלכה זו שצ"ע הנ"ל כהלכה פסוקה דכ' דלמש"כ ה"ס' נדה ע"ז דאשה מחמת דין מקור מקימו עומל מטמא עכ"פ צטומאה משה דפנים וא"כ לא משכחה קולת כחם צדס שולל ודאי מגופה שלא צהרגשה לענין אינו מקבל עומאה דהא לעולם היא קבלה עומאה משה מחמת דין מקור מקימו עומל, ול"ל הא דצדקה קרקע עולם ונמלל דס' טבור משום אינו מקבל עומאה הוא כמש"כ ה"ס"ט דעדין איכא ספק דילמל מעלמל, והקשה לפ"ז על הגאון חו"ד, שצ' דצדקה קרקע עולם ודאי ילא מגופה ואעפ"כ טבור דנה"ל איך נעבר מעומאה נדה לצעלה כיון דעכ"פ האשה נעמלל צטומאה משה.

ולדעתי אין שום טענה על הגאון חו"ד צ"ח עכ"פ דודאי פשיטא לי דלא כהגאון ס"ט כאשר פשיטא להו להגאונים דאין אינו דניס רק על החפץ שקבל הכחם אש מקבל עומאה או לא, וגם מה שנמשך אחרי החו"ד שהאשה עכ"פ נעמלל צמשה כבר הקשה עליו הגאון צ"ח אפרים יו"ד סי' נ"ץ ודחה ראיתו מדהתוס' נדה ע"ז הנ"ל.

סימן קיא

פסקים קצרים ביו"ד סי' קצ"ב דיני תבועה ונתפייסה

א

ס"א. תבועה ליושא ונתפייסה וכו', הנה נשאלתי נערה שהתנהגה בעברה ולגיעות ונשתדכה לצחור כהלכה והתחילה לספור ז' נקיים ונחגלה שרובן עליה ספק גרות ולריכב לעבול כגיוורת, אש הימים שספרה קודם שצעלה כנ"ל עלי לה, הנה צגיוורת ממש פשוט דאין הספירה לפני הגרות כלום, מכ"מ גם כאן אף דסופרת מלד ספק ישראלית, דמלד הגיוית לא שייך עומאה דלמלל ראתה מחמת חמוד, מכ"מ כיון דספרה צטעה שעדיין אינה עומדה לנשואין כי היא מעוכבת מעשה גרות (אפילו על הספק), יהרי כתבו הפוסקים דאפילו צאיתם שצריכים להמתין ז' יום מחמת הצחנה כמבואר צאח"ע סי' י"ג, והיא התחילה צימים האחרונים של ה"י יום לא עלי לה כיון שלא היתה אז ראוי לנשואין, וה"נ צדידן אש היתה יודעת שעדין מעוכבת גרות דלא סמכה דעתה.

אלא אפי' נוצל צענין ז' יום הנ"ל וכדימה צהר המקילין, וגם יומל כיון דהגרות הוצטה לה ואינו מחוסר זמן דסמכה דעתה והיא צכלל תבועה ונתפייסה, מכ"מ

זלילה, או צמקס שיש בל"ה סוף להקל כמי צהורה
זה כזה.

ח

ברמ"א ס"ד. והמנהג לוקח קטן חלל החתן, עיין בש"ך
ובתורה"ש יבפלה"ש מש"כ בזה, חבל הנכין מש"כ
הס"ע ס"ק י"ג, יתמלית דבריו דכיון דאפשר לחלק בין
חתן וכלה לאיש ואשתו ולא יכ"ה צהרן וכלה דין אשתו
משמרתו כמש"כ בהלכות מחוקק ח"כ ס"ק ס"ק ט',
וע"כ למד הרמז"ס מדיון הוא ישן בין האנשים יהוא
ישנה בין הנשים (אש"ג ד"ש שם החתן ואשתו) להקל
בהרצה הנשים עם הרצה נשים, אש"ג דלדודי חסור להתיחד
אשה גם עם הרצה הנשים, הרי דאני עומדים בצמצום
דאפשר לחלק בין איש ואשתו משמרתו, לבין חתן וכלה.

א"כ יולא מזה דנשאר כאן דין שג איכ"ה יחיד צענמא,
וכיון דלהרמז"ס צענון זלילה עכ"פ ג' עם ג' וכלאן
אין רק החתן עם הקטן והכלה עם הקטנה הישנים זלילה
שמה חישן הקטנה ויש איסור יחיד מכה הקטן עם הכלה
כיון שאין דין צעלה משמרה, ולכן צענון קטן פחות ממי
נשים חבל יידע ע"ס ציאה, וקטנה ג"כ יודעת ע"ס ציאה
שהיא לספר, ימכ"מ חונה מוסרת עצמה לציאה, וא"כ נגד
חתן וכלה איכ"ה צ' שומרים, ונגד קטן וקטנה לא לריק
שמירה, וצגדר יודעת ע"ס ציאה ואינה מוסרת עצמה לציאה
עיין מש"כ צענון לקמן בחלק זה צדינו יחיד ח"כ ס"ק כ"ב.

סימן קיב

הערות לדינא ביו"ד ס"ה קצ"ח — קצ"ט — ר'

ס"ה קצ"ח סמ"ג. אספליית מליגמא ורטי' שטל צית
הסתרים וכ"י: י"ל דאיכ"ה צזה רציתא דאש"פ שהוא
לצורך רפואה והיה מקום לומר דנקרא חינו מקפיד, עיין
מהחש"ק לעיל ס"ק י"א, ועוד דהוא רק מעט, והוא רק
על ציה"ס דלדעת הרמז"ס ידענו רק מדברנן חולץ, אש"פ
היו חליה.

בביאור הגר"א ס"ק מ"ט. צמשי"כ ציאהור מחלוקת התנאים
נכנסו צירות וקסמין צסדקי רגליה מלמטה אם
חולץ, הנה הגר"א ציאהור נמשך אחרי דברי רציו הצ"י
צ"י שמהליקת התנאים ציסוד זה אם צענון ראוי לציאת
מים או לא, חבל כזה העיר בהגהות יד שאלו שצ"ש סוף
מקורות מצואר דפלוגתתם אם פוסל צצית הסתרים חליה בכלל
אש"פ צצענון ראוי לציאת מים, [ועיין מש"כ על הגליון שצט"ה ס"ה קצ"ח].
ואם אפשר צשעת הדחק לנרף דעת המקול בזה עיין צחשוצה
עלי צרושים יו"ד ס"ה מ"א להגאון מהר"ש כהן וילנא
שרונה לנרף דעה זו צשעת הדחק ע"ד ש"י הש"ך יו"ד
ס"ה רמ"צ בהגהת אריה, ולדידי זה נע"ג צדבר שנספק
צשו"ע לאיסור צלי יולא מן הכלל וכמש"כ ג"כ החזון איש
יו"ד ס"ה ק"א, ועוד צדבר כזה שחמור מאד על הדורות
ונתקבל עוצא, ועוד צאיסור נדה אנו מחמירים גם צמהום

שבת

דבעל אמרי ח"ש מחמיר שצריכה ע"פ ז' נקיים ועצילה,
והח"ס דחה אותו ומקיל כסתומת הפוסקים, ועיין צחשוצה
אמרי ח"ש יו"ד ס"ה י"ז, וצאה"ע ס"ה ס"ד, הנה ג' דעות
בזה, דהגאון מהר"ס ח"ש הנ"ל מחמיר לגמרי, והח"ס
מקיל מעיקר הדיון, אמנם כ' על דעת האמרי ח"ש המחמיר
חפ"ב, איצרא בהגאון צית שלמה ח"צ מו"ד ס"ה מ' מקול
לגמרי ואין מקום להחמיר, וכ' דכל הדירות נהגו היתר
בזה, איצרא פשיט צענוי דגם להחמיר אם ראתה תמוגתי
כזה לפני זה ע"י פטוגראף וגם יודעת מהיתר לגמרי דאין
מקום עוד לחומרה זו.

וכשה"י הצעל צמד"י וחזר אין מקום להחמיר דלא גזרי
גזרה זו חלל צשעת נשואין כמצואר צפוסקים עיין
ד"ה, אמנם צשנית השואה ואסין ר"ל, שהיו נשים צחזקה
הלמית חיות ואירע מקרה עכור שהצעל חזר ונחגלה אם
אין זה גורם חשש חמוד קל"ט.

ע"פ ח"ו ס"ה קב"ט-ד

ו

בס"ט ס"ק יו"ד כ' צהצנה הש"ך ס"ק ח' צמש"כ דליתם
ימים הישנים דלמא לא צדקה יפה והקושיא מצוארה
דחא אפילו תוך ז' סגי צצדיקה אחת, יכ' צכ"ט דשאני
התם תוך ז' כיון שהיא יושבת תוך ז' רמיא אנפשה ומסקו
חדעתא עיבא אם הרגישה וצודאי לא הרגישה כלום דאם
הרגישה היתה צודקת עצמה יעש"ה בכל הדבור, הנה צכלה
מקליון יותר מאשה תוך ז' נקיים או עכ"פ כיון הם צמש"כ
הש"ך לעיל ס"ב, וא"כ כן הדיון גם צכל אשה הא דמהני
צדיקה אחת אי שתיס תוך ז' משיב דצשאר ימים רמיא
אנפשה עיבא דלמא הרגישה, וזה כעין ה"י המעיל צדקה
דפוסל היסה הדעת הוך צצעה נקיים, וגפי דעת הס"ע הכ"ה
אפי' צכלה תוך ז', וכמה מעשים צאים לפנינו שצ"ע אם
יודעים ליתן אנפשה שלא הרגישה.

ועצם סצרת הס"ע דמה דרמיא אנפשה שנה הרגישה זה
צמקום צדיקה, כעין זה כ' צחשוצה ח"ס יו"ד ס"ה
קע"ז תו"ד ח"ל כל צצורר לה שהשגיחה על עצמה שחריה
א' מ' ימים יודעת צודאי שאז לא נפתח מקורה, ואמנם
יהיה זה צהשגחה פרעית צאופן שלא נחוש דלמא ארגשה
ולאו אדעתה, חלל שהעמיד שעה א' מסוחר דעתה מכל
הרהורים ומחשצות ימשגיחה על עצמה יודעת שלא נפתח
מקורה והיה ספורים לפנינו, חלל ש"י הח"ס כיון שזה קשה
לנמסר החליפו צצדיקה צמקום שאפשר.

ויש הצדל צין הס"ע להח"ס דלהח"ס אם צדקה אפיו
יום א' משמע דצשאר ימים לא מעכב שימת לזה אם
הרגישה ולהס"ע משמע דזה מעכב עכ"פ ול"כ צכל זה וי"ל.

ז

ברמ"א ס"ד. ואם אינם ישנים צחדר א' אינם צריכים
שמור כלל. והוא מהרשצ"א צח"ה והוצא ציתה
יוסף, חלל שצצ"י חלשון שני צתים צמקום צ' חדרים, והוא
מדויק יותר, דלא מהני צ' חדרים חלל דומיא דצ' צתים
שנפרדים לגמרי, חבל צ' חדרים זה ע"י זה כרגיל חללינו
ויש דלה צין זה לזה צודאי לא מהני אם לא שחסגור עצמה
מצפנים צזה יש לצדד, חלל שאין דרכנו להקל גם צזה
חלל אם עוד שומר כ"ד, ויהי ע"י סגירה כמו צ' שומרים